"ਬਾਬਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੁਤ ਸਪੁਤ ਕਰੇਨਿ"

"Worthy descendants narrate stories of their great ancestors"

Canadian Sikhs Committee for Centennial Celebrations

Affiliations: Sikh Societies of Canada

PARLIAMENT

PASSENGERS OF KOMAGATA MARU

HOUSE OF COMMONS

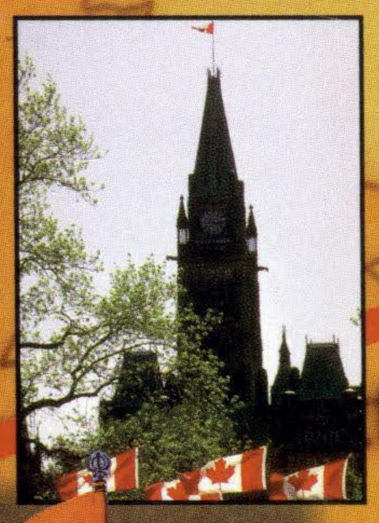

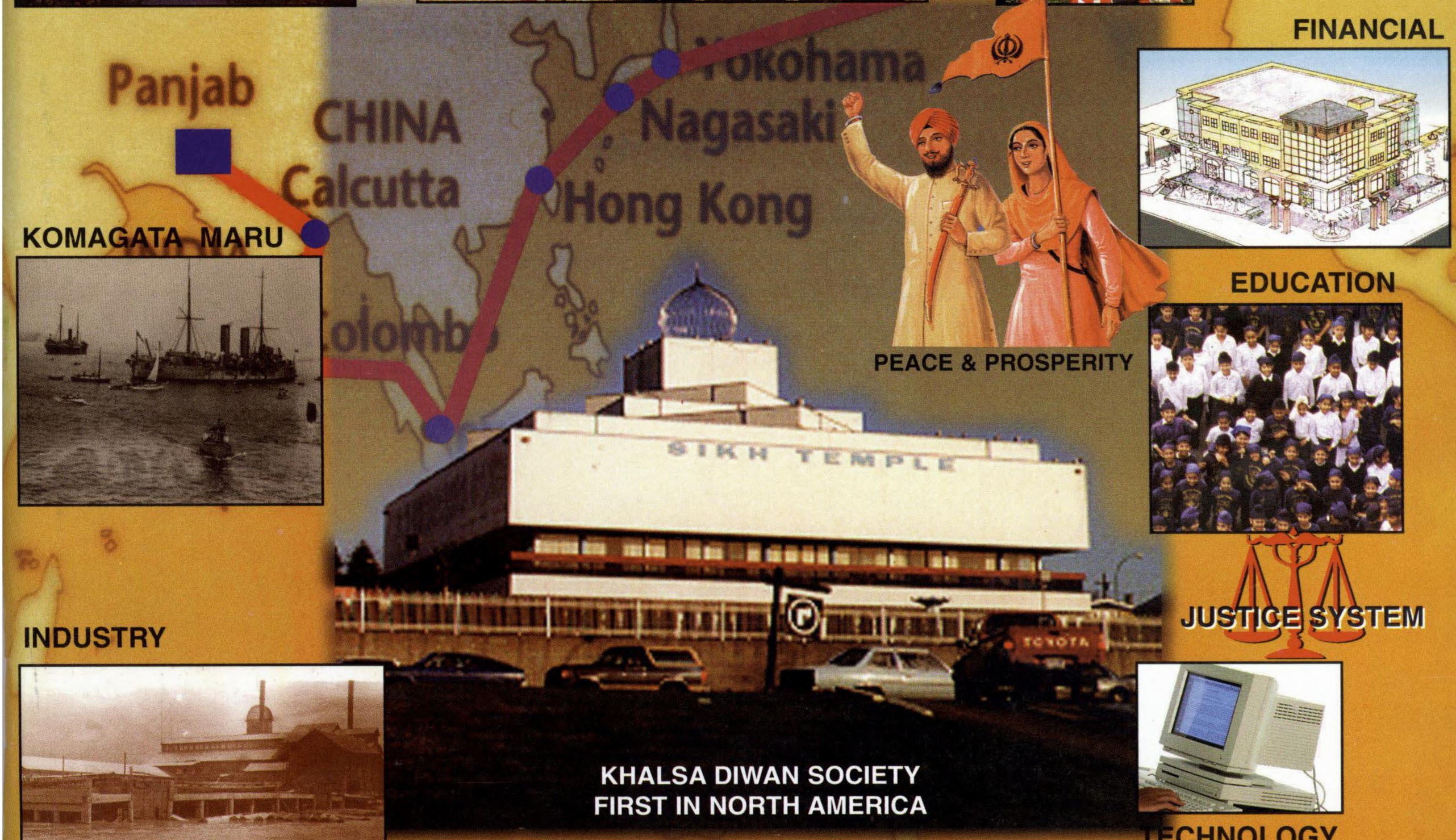

FINANCIAL

KOMAGATA MARU

PEACE & PROSPERITY

EDUCATION

JUSTICE SYSTEM

INDUSTRY

KHALSA DIWAN SOCIETY
FIRST IN NORTH AMERICA

TECHNOLOGY

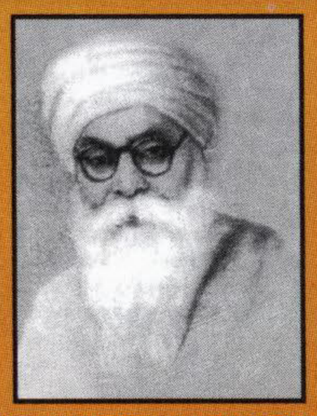

BHAI TEJA SINGH

SHAHEED MEWA SINGH

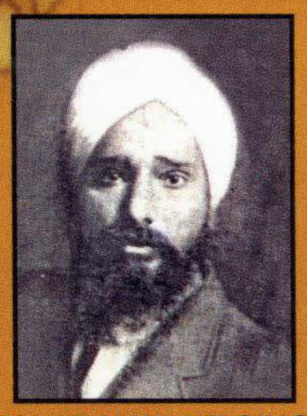

BHAI BALWANT SINGH

Centennial Celebrations Souvenir

Celebrating 100 years of Sikhs in Canada

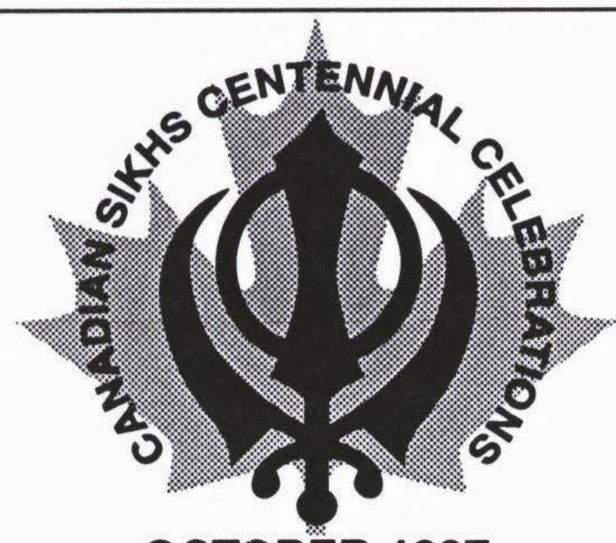

OCTOBER 1997

SPONSORING SOCIETIES

Khalsa Diwan Society, Vancouver
Guru Nanak Sikh Gurdwara, Delta/Surrey
Mission Gursikh Society, Mission
Punjabi Market Association, Vancouver
Akali Singh Sikh Society, Vancouver
Khalsa Diwan Society Abbotsford
Khalsa Darbar Society, Pitt Meadows

AND IN COOPERATION WITH
OTHER GURDWARA SOCIETIES

STEERING COMMITTEE

Daljit Singh Sandhu	Pritam Singh Aulakh	Raghbir Singh Bains	Surindar Singh Jabal	Mota Singh Jheeta
604-321-1062	604-263-0047	604-599-1314	604-572-8675	604-597-9771
Cell: 880-4502				604-589-6632

CENTENNIAL COMMITTEE

DALJIT SINGH SANDHU–Coordinator	• 321-1062
MOTA SINGH JHEETA	• 597-9771
SARJIT SINGH GILL	• 325-0029
RAGHBIR SINGH BAINS	• 599-1314
SURINDERJIT SINGH BRAR	• 850-3024
JARNAIL SINGH BHANDAL	• 325-5968
BALWANT SINGH SANGHERA	• 275-8977
HARBHAJAN SINGH MANOCHA	• 325-9230
MOHINDER SINGH BRAR	• 854-5509
SOHAN SURINDER S. SANGHA	• 321-2430
GURDIAL SINGH DULLAY	• 465-0802
KULWANT SINGH MALHI	• 465-5934
JAGMOHAN SINGH DUTT	• 941-3190
PRITAM SINGH AULAKH	• 263-0047
MOHAN SINGH SARAI	• 435-5682
SADHU SINGH DHESI	• 421-3370
BALWANT SINGH GILL	• 599-8256
MAJOR SINGH RAI	• 826-5447
SURINDAR SINGH JABAL	• 572-8675
PIARA SINGH DHILLON	• 322-8899
HARCHAND SINGH GILL	• 581-5991
KARAM SINGH MANN	• 820-1871
KARNAIL SINGH MANHAS	• 758-6284
AJIT SINGH BADH	• 231-9600
GURDIAL SINGH NEEL	• 277-9102

EXHIBITION COMMITTEE

GURCHARN SINGH DHALIWAL	• 520-3597
JOGINDER SINGH NANRA	• 273-6526
MAJOR SINGH BRAR	• 522-2933
DHARAM SINGH BANSAL	• 439-7037
NIRMAL SINGH BHOGAL	• 597-8698
RACHHPAL SINGH GILL	• 321-4871

LIST OF DONORS

BANK OF NOVA SCOTIA	$2500.00
JAGAT SINGH UPPAL	$1000.00
MOTA SINGH JHEETA	$200.00
SIKH LONGSHOREMEN'S ASSOC.	$500.00
KHALSA CREDIT UNION	$2500.00
RIPDUMAN SINGH MALIK	$500.00
COPYTEK GRAPHICS	$425.00
SANGAT OF BIR PIND, NAKODAR	$130.00

CONTENTS

- Forward 4
- Khalsa Diwan Society Day
  A Proclamation by the Government of British Columbia 5
- Centennial and Enfranchisement Celebration month
  A Proclamation by the Government of British Columbia 6
- ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ 100 ਸਾਲਾ ਦਿਵਸ / ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ 7
- Coming of the Sikh Pioneers to Canada Week
  A Proclamation by the City of Vancouver 9
- A Brief Account of Sikhs in Canada / Surindar Singh Jabal 11
- Coming of the Sikh Pioneers to Canada
  A Proclamation by the City of New Westminster 20
- Sikhs in Canada / Kanwal Inder Singh Neel 21
- Coming of the Sikh Pioneers to Canada Week
  A Proclamation by the City of Surrey 25
- Centennial and Enfranchisement Celebration month
  A Proclamation by the City of Richmond 26
- How the triple franchise was achieved / Dr. Manmohan Singh Wirk 27
- Coming of the Sikh Pioneers to Canada Week
  A Proclamation by the City of Abbotsford 32
- Contribution of the Sikhs in the Canadian Politics / Dr. Gulzar Singh Cheema 33
- Exclutionist Immgration Policies & the Passengers Aboard the Kamagata Maru 35
- Coming of the Sikh Pioneers to Canada Week
  A Proclamation by the Corporation of Delta 44
- ਮੋਢੀ ਉਸਰੱਈਏ / ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਤਤਲੇ 45
- Canadian Sikh Settlers / Dr. Bhagat Singh 49
- Centennial and Enfranchisement Celebration month
  A Proclamation by the City of Coquitlam 57
- ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ / ਸੋਹਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ 59
- ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਤਾਬਦੀ / ਸੁਵਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੀਲ 61
- Centennial and Enfranchisement Celebration month
  A Proclamation by the City of Port Coquitlam 69
- A Centennial Celebration Ten Significant Events / Kanwal Inder Singh Neel 71
- Coming of the Sikh Pioneers to Canada Week
  A Proclamation by the City of Langley 75
- Coming of the Sikh Pioneers to Canada Week
  A Proclamation by the Corporation of the District of West Vancouver 76
- Philosophy of Guru Nanak on World Peace / Prof. Devinder Singh Chahal 77
- October 10 to 13, 1997 as coming to Canada Days
  A Letter of Proclamation by the District of Pitt Meadows 82

CENTENNIAL SOUVENIR

It is our great pleasure to congratulate the Canadians and other brethren on this exciting occasion of the centennial celebrations of our pioneers coming to Canada.

On behalf of the Canadian Sikhs Committee for Centennial Celebrations, we wish to express our sincere thanks to all the societies, organizations and Sadh Sangat for their contribution and encouragement to achieve our objectives towards these celebrations. We would also like to thank all those attending the celebrations and who have contributed in many ways for the success of the celebrations.

We respectfully acknowledge the proclamations adopted by the Government of British Columbia and local governments of Lower Mainland for recognizing / declaring Centennial and Enfranchisement Celebration month / Coming of Sikh Pioneers to Canada Week.

We would also like to acknowledge the families with sincere thanks for making available the artifacts, important documents and pictures of the pioneers for exhibition and for preparing historic books and a multimedia CD in future.

Canada is recognized as a beautiful and peace loving country across the globe. We expect our present and future generations to remember the history of our pioneers and their contributions towards making Canada a better place to live and to further enhance the beauty of this country by adding good values of life.

May God grant us inspiration and strength to spread the message of universal peace, prosperity, brotherhood and well-being of human race as a whole.

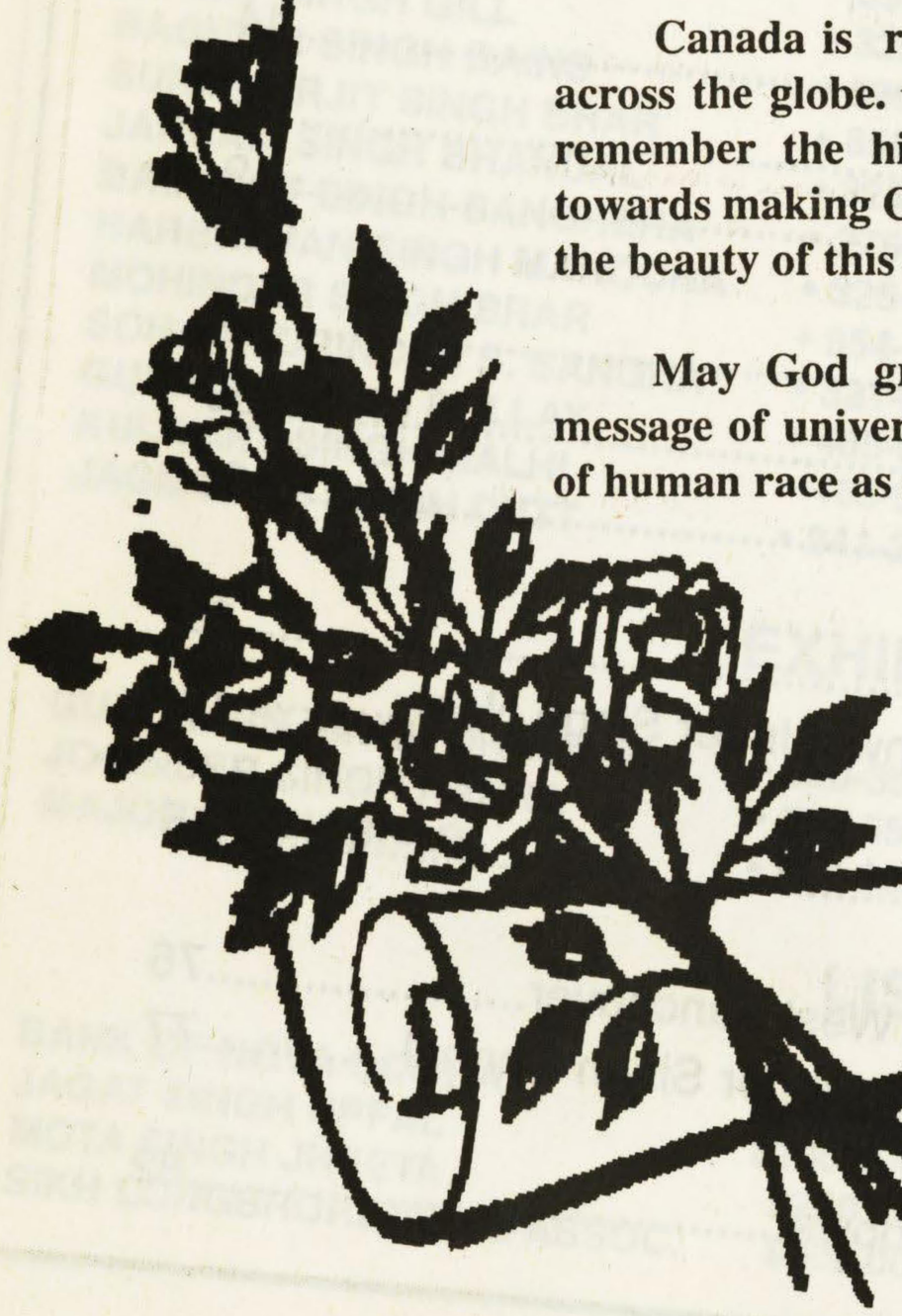

Lieutenant Governor

Canada
Province of British Columbia
A Proclamation

ELIZABETH THE SECOND, by the Grace of God, of the United Kingdom, Canada and Her other Realms and Territories, Queen, Head of the Commonwealth, Defender of the Faith

To all to whom these presents shall come – Greeting

WHEREAS the Khalsa Diwan Society was established in Vancouver on July 22, 1906 to serve the many important needs of community pioneers, and

WHEREAS for the last ninety-one years, the Khalsa Diwan Society has continued to serve the religious, cultural, and community needs of the Sikh and Indo-Canadian community in British Columbia, and

WHEREAS the Khalsa Diwan Society has also contributed to the religious, cultural, economic, political, and social development of the province, and

WHEREAS the Government of British Columbia wishes to join with all citizens of the Province to recognize the contributions of the Khalsa Diwan Society on its anniversary day, and

NOW KNOW YE THAT We do by these presents proclaim and declare that July 22, 1997, inclusive, shall be known as

"Khalsa Diwan Society Day"

in British Columbia.

IN TESTIMONY WHEREOF We have caused these Our Letters to be made Patent and the Great Seal of Our Province to be hereunto affixed.

WITNESS The Honourable Garde B. Gardom, Q.C., Lieutenant Governor of Our Province of British Columbia, in Our City of Victoria, in Our Province, this sixteenth day of July, one thousand nine hundred and ninety-seven and in the forty-sixth year of Our Reign.

BY COMMAND.

ATTORNEY GENERAL AND MINISTER RESPONSIBLE FOR
MULTICULTURALISM, HUMAN RIGHTS AND IMMIGRATION

Lieutenant Governor

Canada
Province of British Columbia
A Proclamation

ELIZABETH THE SECOND, by the Grace of God, of the United Kingdom, Canada and Her other Realms and Territories, Queen, Head of the Commonwealth, Defender of the Faith

To all to whom these presents shall come – Greeting

WHEREAS the first Indo-Canadians arrived in British Columbia in 1897 and contributed to the economic and social development of the Province, and

WHEREAS these early pioneers faced many challenges and hardships in their efforts to building their community and contributing to Canada, and

WHEREAS Indo-Canadians were finally extended the right to vote in 1947, and

WHEREAS the Government of British Columbia recognizes the contributions of these early pioneers, along with succeeding generations of South Asians, to the social, cultural, political and economic life of the province, and

WHEREAS the Government of British Columbia wishes to join with all citizens of the Province to recognize the 100th anniversary of the arrival of Indo-Canadians and the 50th anniversary of enfranchisement, and

WHEREAS Our Lieutenant Governor, by and with the advice and consent of the Executive Council, has been pleased to direct by Order in Council in that behalf that a Proclamation be issued designating October, 1997, inclusive, as "Centennial and Enfranchisement Celebration Month" in British Columbia;

NOW KNOW YE THAT We do by these presents proclaim and declare that October, 1997, inclusive, shall be known as

"Centennial and Enfranchisement Celebration Month"

in British Columbia.

IN TESTIMONY WHEREOF We have caused these Our Letters to be made Patent and the Great Seal of Our Province to be hereunto affixed.

WITNESS The Honourable Garde B. Gardom, Q.C., Lieutenant Governor of Our Province of British Columbia, in Our City of Victoria, in Our Province, this sixteenth day of July, one thousand nine hundred and ninety-seven and in the forty-sixth year of Our Reign.

BY COMMAND.

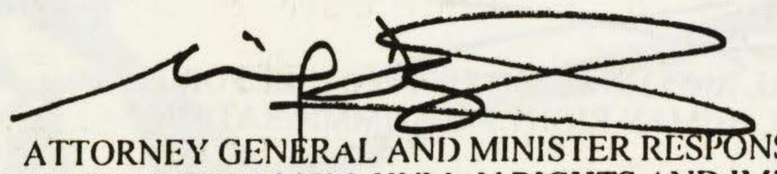

ATTORNEY GENERAL AND MINISTER RESPONSIBLE FOR
MULTICULTURALISM, HUMAN RIGHTS AND IMMIGRATION

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ 100 ਸਾਲਾ ਦਿਵਸ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ (1997), ਅਕਤੂਬਰ 11,12 ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਖੇ ਡੇਵਿਡ ਥੌਮਸਨ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ 25, 26 ਨੂੰ ਐਬਟਸਫੋਰਡ/ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਐਗ-ਰੈੱਕ ਹਾਲ ਵਿੱਚ, ਬੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ 100 ਸਾਲਾ ਆਮਦ ਦਿਵਸ ਬੜੀ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ, ਲਗਪਗ 9 ਜਾਂ 10 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮੇਅਰ, ਜਸਟਿਸ ਵਾਲੇਸ ਟੀ. ਉੱਪਲ, ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਵਾਪਾਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਬੜੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਭਾਗ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਟਿਵ ਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬਲੈਕ ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਕਈ ਮੁਖੀ ਵੀ ਭਾਗ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ, ਮਨਿਸਟਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਲੈਂਗੂਏਜ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਸ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪਤਵੰਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਯੋਗੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ।

100 ਸਾਲਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ-

1. ਉਹਨਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨੀ ਜੋ 100 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਸਹੀਆਂ ਪਰ ਬੜੇ ਹੌਸਲੇ, ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕਰੜੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਸਦਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਹਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲੈਣੇ, ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਠਿਨਾਈ ਕਰ ਦੇਣੀ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹੰਡੂਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਦੇਣਾ ਆਦਿ। ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸੰਤ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਹੰਡੂਰਾਜ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਵਰਗ ਵਰਗੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ, ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵਾਸਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਦਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਏ।

ਉਹਨਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸੂਲਾਂ ਉਤੇ ਅਤੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸਦਕਾ ਹੀ ਉਹ ਆਪ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵੱਸ ਰਸ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਦਿਅਕ, ਟੈਕਨੀਕਲ, ਵਪਾਰਿਕ ਅਤੇ ਹਰ ਮਾਇਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੇਣ ਦਾ ਸਦਕਾ ਸਾਡਾ ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਧੰਨਵਾਦ ਨਾਲ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ।

2. ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ/ਆਰਥਿਕ ਸੰਸਧਾਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵੱਸ ਰਹੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਸਹਿਤ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਸਥਾਨ ਇੱਕ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਹਨ ਜਿਥੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਕਈ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਨਵੇਂ ਆਏ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਸਰਾ ਬਣੇ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖ ਭਾਲ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇ। ਇਹਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਗਏ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਰਜੀਵੜਿਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜੈਤੋ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਥੇ ਭੇਜੇ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ

ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਜਥੇ ਭੇਜੇ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਦੇਣ ਹੈ।

3. ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵੱਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਖੇ ਸਾਡੇ ਐਮ. ਪੀ. ਅਤੇ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਰੈਵੀਨਿਊ ਮਨਿਸਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀ.ਸੀ. ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਮਲਟੀਕਲਚਰਿਜਮ ਮਨਿਸਟਰ ਹੈ। ਇਨਸਾਫ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਜੱਜ, ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਹਨ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਟੀਚਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਕਠਨ ਹੈ, ਪਰ ਧਿਆਨ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਡਾਕਟਰ, ਨਰਸਾਂ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸਾਇੰਸਟਿਸ, ਰੀਸਰਚਰਜ਼ ਆਦਿ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਫਾਰਮਿੰਗ, ਫੌਰੈਸਟਰੀ, ਲੰਬਰ ਇੰਡਸਟਰੀ, ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ, ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ, ਟਰਾਂਸਪੋਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਮਿਯੂਨੀਕੇਸ਼ਨ, ਕੰਮਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ, ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ, ਟੀਚਿੰਗ, ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਕੇਟਰਿੰਗ, ਹੌਸਪੀਟੈਲਿਟੀ, ਟੂਰਿਜ਼ਮ, ਮਿਊਜ਼ਕ ਅਤੇ ਆਰਟ, ਜਰਨਲਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਹਰ ਮਾਇਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਆਦਿ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਮਰਦ ਅਤੇ ਤੀਵੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਡੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਰੀਸਰਚ, ਮੈਡੀਸੀਨ, ਲਾਅ, ਟੀਚਿੰਗ, ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ, ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਹੈਲਥ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਹਿਊਮੈਨਿਟੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਸਭ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਅਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਦਾ ਸਾਡੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਊ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਸਥਾਪਣ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋੜ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਆਉਣ। ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਅਕ ਕਦਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਾਡੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ, ਸਾਡਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ, ਸਾਡੀ ਸਭਿਅਤਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੈ ਰਹੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਯੂ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਇਕ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉੱਦਮ ਹੈ। ਬੀ.ਸੀ. ਗੌਰਮਿੰਟ ਵਲੋਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ (ਮੋਅ) ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਸ. ਉੱਜਲਦੇਵ (ਉੱਜਲ) ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ, ਹਰਭਜਨ (ਹੈਰੀ) ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਅਤੇ ਸੂਅ ਹੈਮਲ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕਮਿਉਨਿਟੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4. ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਹਾਨ ਦੇਣ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਸਾਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਆਰਥਿਕ ਸਫਲਤਾਂ ਉਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਪਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 100 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਫੋਟੋ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ, ਸੌ ਸਾਲ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਫੋਟੋ ਸਕੈਨ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸੀ. ਡੀ. ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਅਸੀਂ 300 ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਕੰਮਪਿਊਟਰ ਉੱਤੇ ਸਕੈਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਿਕਾਰਡ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ, ਹੋਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਆਸ ਅਤੇ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫ਼ੋਟੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪ 321-1062, 263-0047, 597-9771, 599-1314 ਜਾਂ 572-8675 ਉੱਤੇ ਫ਼ੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇਹ ਫ਼ੋਟੋ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉੱਤੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਪਿਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਸ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦ ਵਰਗੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਰੀਕਾਰਡ ਸੰਭਾਲੇ ਸਨ, ਉਹ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਸੇਧ ਮਿਲੇਗੀ।

ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਸੀ. ਡੀ. ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਹਰ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਿਟਰੇਚਰ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਧਰਮ, ਸਮਾਜ, ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਵੀ ਸਮੁੱਚੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੇ ਸਵਰਗ ਵਰਗੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਓ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਘਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਈਏ।

❁ ❁ ❁

Office of the Mayor

CITY OF VANCOUVER

BRITISH COLUMBIA

Proclamation

"COMING OF THE SIKH PIONEERS TO CANADA WEEK"

WHEREAS *The first Sikhs arrived in British Columbia over a hundred years ago and contributed to the economic and social development of the Province;*

AND WHEREAS *These early Sikh pioneers faced many challenges and hardships in their efforts to building their community and contributing to Canada;*

AND WHEREAS *Sikhs were finally extended the right to vote in 1947;*

AND WHEREAS *The City of Vancouver, British Columbia, recognizes the contributions of these early pioneers, along with succeeding generations of South Asians, to the social, cultural, political and economic life of the province;*

AND WHEREAS *The City of Vancouver, British Columbia, wishes to join with all citizens of the Province to recognize the 100th anniversary of the arrival of the Sikhs and the 50th anniversary of enfranchisement:*

NOW, THEREFORE, *I, Philip Owen, Mayor of the City of Vancouver, DO HEREBY PROCLAIM the week of October 10th to October 17th, 1997 as*

"COMING OF THE SIKH PIONEERS TO CANADA WEEK"

in the City of Vancouver.

CITY OF VANCOUVER BRITISH COLUMBIA

Philip W. Owen,
MAYOR

British Colombia Legislature extended the franchise in 1947
A Sikh in the picture exercising his right to vote after the franchise.

Canadian Sikhs Centennial Committee / October 1997

A brief account of Sikhs in Canada

Surindar Singh Jabal

Canadian Sikhs in conjunction with gurdwara societies are celebrating the centennial of their arrival in Canada. It is a monumental task to pin point the exact date of their early arrival, as one may have to go through governmental records and newspapers of those days. Regardless of the claim that sikhs were in Canada as early as 1880 in Golden B.C., It is widely believed that the first group of Indo-Canadians arrived in Canada between 1895 and 1900. It is also believed that this group may have been the associates of a self willed Sikh who knew English and had been to Australia. However, according to early writers, some sikh soldiers stayed in Vancouver while they were on their way home after taking part in 1897 Diamond Jubilee celebrations in England. This claim doesnt seem to be true because it wouldnt have been easy for those soldiers to relinquish their army services at their own will. Although, it is not impossible that some Sikh soldiers inspired by their visit, did come back to Canada after reaching India. A great number of early pioneers in Canada were the Punjabis from Malaya, Hongkong, Shanghai, Phillipine, Australia, Newzealand and Fiji. They have been there for some time and majority of them had worked as policemen, watchmen and caretakers in those countries.

The late nineteen century brought a big change in Punjab. The new irrigation system such as canals and an international demand for goods gave enormous economic strength to farmers. Though it brought prosperity in the region but it also had its shortcomings. A sudden prosperity increased the number of land owners whose livelihood depended upon farming. The number of such tenants-at-will, increased five fold that led to the land being sold like other commodities at higher prices. As a result, the good part of agriculture land fell in the hands of non-farming money lenders. This put an increased pressure on working farmers. They either had to accept very low wages or they had to find different means of livelihood. Such was the reason that Sikhs went to Malaya and Hongkong (British Colonies) in search of better living. Canada was also under the British rule, this incentive gave them the temptation to test their luck in that part of the world. The large number of early immigrants to Canada were the sikh farmers from East and West Punjab. The impact of money lending non farming land owners on farming community in central Punjab was relatively easy, the reason of their migration rather seems to be adventurous. This stemmed out from their experiences born during rebellious years against the Mogul Empire and army campaigns during the Sikh Rules of Punjab. For people with little education, without the knowledge of the language and without unseemed circumstances without a doubt, was equivalent to jump knowingly into a dark well. It was only their nature, spirit, strong will and adventurous experiences coupled with economic factors, alongwith, hope for better life and prosperous future brought them to Canada.

The early immigrants chose British Columbia their destination. The weather of Vancouver, Abbotsford, New-Westminster and Victoria Island was similar to the

winters of Punjab. The climatic adaptability was easy. Moreover, they were also familiar with Birtish Rule and their culture. The photo pictures of early turbaned immigrants in three piece suits serve proof and their testimony as well dressed Sikh Pioneers. They worked hard in saw mills, factories, building railway, building houses, chopping wood, farms, dairy farms, orchids and fish plants. They earned $1.50 to $2.00 a day. This was more than ten fold higher than what they had earned in Punjab. CPR agents in Hongkong encouraged immigration for the good of their own passenger carrying business. As a result in March 1904 five Sikh arrived by Empress of India, ten arrived by Empress of Japan in May and in the group of two three or more arrived in following months. The Shipping Companies also placed advertisement of prosperous future in Indian newspapers. The good news of better wages coupled with money sent home by sikh immigrants had a quadruplet effect on the migration. On the other hand Canadian businesses were glad to employ them as cheap labour resulting growth in immigration at faster speed. Figures clearly show that while in the year of 1905 only 45 people came to Canada but in 1908 this number increased to 2623. The total number of Indians in 1907 according to Mr. K.M. Panikar (The Problem of greater India, p.48) was 5175 and according to Mr. Nand Singh Sihra (Modern Review, August 1913.p.141) it had reached up to 6000. The increased number of employable migrants gave rise to discrimination and the Canadian government enacted new laws to cut down the immigration. As a result of these strict laws in 1909 only 6 people from India entered Canada.

Eighty percent of early Indian immigrants in B.C. were Sikhs. They belonged to Amritsar, Lahore, Jalandhar, Hoshiarpur, Ludhiana and Ferozepur districts of Punjab. Although, a few immigrants had found the employment in saw mills but most of them stayed unemployed. This was the time when discrimination was on the rise. No charitable organization would come to the aid of sikh immigrants. They lived in shacks and old buildings. City authorities on the complaint of a few Vancouverites forced the early Sikh settlers out of these buildings (considered condemned by city) and made them stay in an abandoned cannery with no running water but hastily fixed stoves and lights. Vancouver police harassed them if someone tried to camp in the park. Above all, they stuck together in those hard days. Unemployed were looked after by their working companions. The Gurus blessings of common kitchen and the spirit of Khalsa Brotherhood made them able to stand against all odds. Despite the predictions of political pundits none became a public charge or convicted of crimes. After facing harsh treatment and unfavorable circumstances many moved to Washington, Oregon and California where they found out-door work in fruit ranches, Western Pacific Railway, steel factory in Oakland and in the farms of imperial valley of Sacramento. It is believed that by 1913 there were three times as many Sikhs in America as in Canada.

The early Sikh immigrants in Canada and United States brought with them the high influence of Singh Sabha movement. The Sikhs in Canada took the lead to organize themselves. This honour goes to Prof. Teja Singh M.A.,L.L.B., who had been a professor in Khalsa College in Amritsar and now famously known as Sant Teja Singh Mastooana-Wale. Sikh pioneers formed the Khalsa Diwan Society, Vancouver in 1906 and build the Gurdwara (Sikh Temple) in 1908 on 1866 West 2nd Avenue in Vancouver at a cost of 25000 dollars. Khalsa Diwan Society built the second Gurdwara (Sikh Temple) in

Abbotsford in 1911, third Khalsa Diwan Society Gurdwara (Sikh Temple) in Victoria in 1912 and the fourth Khalsa Diwan Society Gurdwara (Sikh Temple) in New Westminster in 1912 at 344 Boyne Street on Bishen Singhs Queensborough property. These three Sikh Societies of Abbotsford, Victoria and New Westminster were the branches of Khalsa Diwan Society of Vancouver. Similarly, around the same time and with the efforts of Jawala Singh (Thatian) and Sant Wasakha Singh (Dadehar) in America, the Pacific Coast Khalsa Diwan Society was formed and a Gurdwara was built in 1911 in Stockton, California. Both of these societies in Canada and USA had similar objectives but operated independently. These Gurdwaras besides being religious centres of sikhs, served as a social and political awakening centres for all Indians. These Gurdwaras were meeting places, shelters, refuges and open to all, in line with Sikh tradition, Hindus, Christians, Muslims and Sikhs alike. The lectures by Christian missionaries in these Gurdwaras serve the testimony of liberal and open Sikh spirit. Besides building Gurdwaras, in 1910, Harnam Singh "Kahri Sahri" operated a boarding house in Seattle USA, a boarding house and a night school in Vancouver.

Looking from economic point of view, then also the credit goes to Prof. Teja Singh. He encouraged fellow countrymen to invest their money in businesses and have their own franchises. He helped them establish Guru Nanak Mining and Trust Company Limited. This encouraged Sikh immigrants to have their own business, land and property and thus; some of Sikh Pioneers became business partners with Canadians. There were fifteen to twenty Indian offices who dealt with the real estate business. According to Mr. Nand Singh Sihra's Modern Review, August 1913, p.142, there would hardly be an Indian, who doesnt own property and have seven or eight thousands rupees in cash.

The Sikh Pioneers were well aware of the Canadian hostilities. Victoria municipality decided not to hire Indian workers. Some writings of zealous writers and speeches were regularly full of rage against Indian immigrants. They often called them Hindoos. Some union leaders pressured the Canadian government to put an end to further immigration. Mr. H.H. Stevens, a Canadian M.P., spoke in the parliament against Indian immigration and for this purpose he even went upto Philadelphia, USA. Sikhs saw the evidence of persecution when their friends and relatives were prevented from entering Canada. They witnessed Provincial Legislative assembly of British Columbia moving quickly to deny them the right to vote. They all knew from almost daily encounters with authorities police, health and immigration that the Canadian government would happily remove the whole Indian population if it could find the means.

1n 1907, the Canadian economy went into a temporary decline. The Vancouver Trades and Labour Council spawned an Asiatic Exclusion League linked to anti-oriental leagues in California. League rapidly drew support from prominent professional men and politicians. In September 1907, Sikh immigrants saw the Asiatic Exclusion League holding a parade in Vancouver and provocateurs destroying Japanese properties. Sir, Wilfred Laurier, Prime Minister of Canada from 1896 to 1911 who earlier was firm on his opinion that Canada could not exclude British subjects of any kind or race, he even had to submit to the pressure. The privy Council of Lauriers government passed two Orders in Council on May 9th, 1907. Order Number 920, one, required all Asian immigrants entering Canada possess at least two hundred

dollars and the other prohibiting the landing of any immigrant who came other than by a continuous passage. The former served as a barrier for interested immigrants who earned only ten or twenty cents a day in their home country; the later was made effective by pressuring Canadian companies not to provide Canada-India direct service by selling tickets from Indian ports. There was no other passenger steamship operating directly from India. This brought the Sikh immigration to a complete halt. As a result, in 1911, only one Indian landed in Canada.

Many Sikh Immigrants were jobless in 1907 and 1908. The Canadian government told them about a big demand in British Honduras for their labour. On October 15, 1908 two delegates Sham Singh and Najar Singh accompanied by Inspector Hopkinson and J.B Harkin, a Private Secretary to the minister of interior went to Honduras. The Sikh delegates returned with unfavourable reports. An attendance of 1500 heard from their delegates about bad weather, yellow fever and low wages in Honduras. This was contrary to the governments claims. The Sikhs felt it was a trick designed to get rid of them. Even though, the indentured forms were printed and the scheme was ready, the Sikh immigrants refused to go. The government officials in retaliation threatened them with deportations. In wake of the threat, they all gathered at Vancouver Gurdwara and preferred to die rather than risking going to Honduras or leave Canada. Thus the pressure tactics of government officials forced Sikh immigrants to organize and the Sikh Gurdwara on 1866 West, second Avenue became a resistant movement, while Bhag Singh was a president and Balwant Singh its Granthi (priest). Later on, United Indian League was formed to continue the resistance movement on secular basis. The Leagues centre was also at the Vancouver Sikh Gurdwara and published a paper named Hindustani with Mr. Rahim its editor. Later, another paper Sansar was launched to propagate the leagues objectives with Dr. Sunder Singh its editor. A group of volunteers Batan Singh (Kahri), Dalip Singh (Bahuwal), Bishan Singh (Marhana), Dial Singh (Maluwal), Jit Singh (Bahuwal), Kartar Singh (Chandanke) and Piara Singh (Langeri) worked tirelessly in publishing this paper.

A long list of discriminatory policies and incidents harbored bitter feelings amongst immigrants even against the British Rule and theirs government in India. The persons with revolutionary ideas were also present in Vancouver. Taraknath Das a revolutionary from West Bengal, set up a school in 1908 for immigrants on Millside near Fraser Mills in New Westminster. In December 1908, Guranditta Kumar an associate of Taraknath opened up a Swadesh Sewak House in Vancouver. Taraknath published Free Hindustani paper in English and Guranditta, a monthly paper Swadesh Sewak in Punjabi with copies sent to India and abroad. The Government of India put this paper on the prohibition list in March 1911.

Balwant Singh went to India in 1909 and Bhag Singh in 1910. They returned with their wives and Balwant Singhs two children. They left Calcutta in 1911 and were unable to get passage to Canada from Hongkong. They tried to come through San Francisco and Seattle but were sent back. In late 1911 while they were in Hongkong, Bhag Singhs wife gave birth to a son (Joginder). A delegation led by Prof. Teja Singh went to Ottawa in late November. After the return Teja Singh sent a word to Bhag Singh & Balwant Singh that Minister of Interior had given way and their wives & children will be admitted. At the same time a manager from Pacific Railway in Hongkong met Balwant

Singh and told him that he had the instructions to issue the tickets for Balwant Singh and Bhag Singhs families. When they arrived in Vancouver their wives and children were detained and ordered deported. After heeding to community pressure, they were released on 2000 dollars bond pending an appeal to the Minister.

On November 1911, a deputation consisting Prof. Teja Singh M.A (Harvard), L.L.B,. Dr. Sundar Singh M.D., Raja Singh and L.W hall, a Presbyterian missionary went to Ottawa. This Deputation met with Mr. Rogers, Home Minister, on behalf of United India League and Khalsa Diwan Society. After listening, the Home Minister appointed Mr. Blair to further look into the concerns raised by the deputation. After fifteen months gone by and no relief in sight, the Indian immigrants held a meeting in the Dominion Hall in Vancouver. Decision was taken to send a delegation to approach British and India governments. Members of the delegation Balwant Singh Khurdpur, Narain Singh Thikriwala and Nand Singh Sihra of Phillaur left for England on 14 March 1913. After meeting government dignitaries the delegation left for India. Delegation met with Mr. Natson in Madras; Sir. Feroze Shah Mehta and Mr. Vasha in Bombay. Held a meeting in Lahore Bharat Building and a committee consisting Mehar Singh Chawla, Mian Jalal Din and Chowdhary Ram Bhaj Datt was appointed to take over the Canadian issues. A meeting under the chairmanship of Baghel Singh Kula was held in Bradlaugh Hall in Lahore. Delegation met with Michael ODwyer , Governor General of Punjab. They met with Kanwar Harnam Singh, Honorable Kanwar Daljit Singh, Sardar Joginder Singh Joint.Secretary of Singh Sabha, Pt. Madan Mohan Malvia, Bannerji and other members of Viceroys Council. Delegation also attended a Congress Samagam in Karachi. Indian Congress passed the resolution in favour of Indians living in Canada and sent it to Indias Viceroy. Muslim League also passed a similar resolution. Canadian delegation brought the issue of their sufferings to the forefront and in public eyes by holding meetings and rendering interviews through newspapers and magazines. All of this had no effect on Viceroy or the machinery of British Empire. The disappointed delegation returned to Hongkong in 1914.

Gurdit Singh Baba s/o Hookam Singh, village Sarhali, Punjab was living in Singapore after spending twenty five years of his life in his village. Gurdit Singh was a successful businessman in Singapore and Malaya. In December 1913 he came to Hongkong for personal business. He became aware of the plight of Sikh immigrants stranded on different ports. He came to the help of his own countrymen after hearing intolerable restrictions of the Canadian government. He chartered a Glasgow built vessel Komagata Maru from a Japanese firm Shinyei Kisen Goshi Kaisa on installments and named it Guru Nanak Jahaj. This 100 metre long and 13 metre wide, 265 horse power steam vessel left Hongkong port on April 4, 1914 with 165 passengers aboard. He picked up 73 passengers from Shanghai, 124 from Moji and 74 more from Yokohama. Komagata Maru reached Victoria on May 21 and arrived in Vancouver on May 23. Out of 376 passengers 340 were Sikhs, 24 Punjabi Muslims and 12 Hindus. The political atmosphere in Canada was not in favour of immigration. Discrimination was on the rise. The Conservative Party had recently fought the election and defeated the Liberals in 1911 on the slogan of prohibiting immigration. India born inspector Hopkinson, immigration officer Malcolm Reid and a Canadian M.P., H.H. Steven used all the tricks they could

find in delaying the emigrants landing because they had found out that the chartered ship was behind in instalments. A shore committee of fifteen members was established under the supervision of Mr. Rahim. The shore committee raised the money to cover the costs and hired lawyer J. Edward Bird to represent the 376 passengers of Komagata Maru. Mr. Bird wanted to see his clients but was barred from the ship. Mr. Bird complained and appealed to Ottawa that Gurdit Singh is even more a prisoner than if he was in a penitentiary. and was told by Ottawa that he had to accept whatever arrangement the immigration agent judged appropriate. Under these circumstances, he was unable to get this case before the court where he could test the validity of Orders-in-Council. More than one month later, Mr. Bird was allowed to pick two men out of the list so he could make one of them the test case representing all of the passengers. They were Munsha Singh of Hoshiarpur and Narain Singh of Lahore. Canadian authorities kept both of them isolated from their lawyer and from shore committee. Nine days later, all the five judges of court of appeal upheld the Immigration Act and the orders-in-council and Munsha Singhs appeal was dismissed. Hence, all the 376 passengers were ordered deported. Authorities were bent upon sending the ship even without food and necessary ration. For this purpose, on July 21 they called the Rainbow Warrior, a battleship equipped with cannons.The Sikhs were able to deliver the necessary food and ration only after they had resorted to extreme measure of passing the resolution in a gurdwara gathering. The resolution was in the form of a declaration that if the Komagata Maru and its passengers were fired upon then they will set the whole Vancouver on fire. On the other hand ship passengers were ready to face the cannons instead dying of hunger on their voyage back. After two months of sufferings on Canadian soil, on 23 July 1914 the Komagata Maru sailed back whilst, a gun boat shadowing it in Canadian waters. It reached Budge Budge Ghat in Calcutta on 29 September 1914 and witnessed the police reception with open fire. Almost seven months had passed since Komagata maru had sailed with 376 passengers to Canada. Out of 376 one person died shortly after reaching Vancouver, twenty returning residents were allowed to land. Three passengers Dr. Rughunath Singh his wife and their son had been taken off the ship couple of days before it was sent back. Thirty three had disembarked in Japan while two came aboard. Fifty nine boarded the train to Ludhiana from Budge Budge Ghat and Kishen Kaur with her two children was sent later.Twenty passengers were shot dead, 179 arrested and detained in Calcutta. Two managed to get back to Punjab while twenty seven were declared fugitive among them Baba Gurdit Singh and his secretary Daljit Singh. Thirty one closer to Gurdit Singh including members of the passengers committee Amir Mohammed Khan, Amar Singh Nihang, Harnam Singh of Khabra and Sunder Singh of Ajitwal remained prisoners.

Although the Komagata Maru was gone yet the scars of bitterness were left behind. The Indian resistance movement had their relations forged with Ghadrite (mutineers or rebels) of North America. William Charles Hopkinson and his informants Bela Singh, Baboo Singh and Ganga Ram were thorns in the eyes of Komagata Maru shore committee and the Ghadrites. A string of murders took place in following months. The chief tipster Bela Singh was on government payroll. He was getting $62.50 every month. One day the decomposed body of Bela Singhs friend Harnam Singh was discovered from the railway tracks from Kitsilano Indian reserve. Three days later, another Bela Singh's

associate Arjan Singh was shot in the throat in a boarding house. On the day of Arjan Singh's funeral, around 7 p.m. on 6 September 1914 Bela Singh opened fire in the temple with pistols in both hands. The total of nine persons got injured and were carried by the ambulance from temples premises. Bhag Singh, the president of Khalsa Diwan Society had bullets through the lungs and abdomen and Badan Singh, a resident of Gurdwara was shot four times in the upper part of the body. They both died after they were admitted in General Hospital. Bela Singh was arrested for these murders and a case was registered against him. On 21 October 1914 Mewa Singh shot and killed Hopkinson while he was standing outside the witness room during Bela Singhs trial. Civic and federal officials organized one of the greatest procession the Vancouver city had ever seen. Malcolm Reid the immigration officer was transferred to Ottawa for safety reasons. Mewa Singh was asked to give the names of his friends and their activities and in return his charge would have been reduced. Ten days after the shooting Mewa Singh was tried and sentenced to death by hanging. During trial the Court room was filled with all whites except four Sikhs stopped at the door. The whole trial lasted an hour and forty minutes. Mewa Singh admitted killing Hopkinson and started chanting a verse from the Sikh Scripture that startled and discomforted everyone present in the courthouse. The court interpreter, an English woman translated the chant that it was the duty of a good man to give his life for a good cause, and Mewa Singh wanted everyone to know that the condition of his countrymen was as bad as it was under Mogul rule in India. Mewa Singh in an eleven page statement blamed Hopkinson and Reid for the desecration of the gurdwara at the hands of Bela Singh. He further said that he was a God fearing man and he could not turn his back when wrong was done. He was hanged on 15 January 1915.

Bela Singh was tried and the judge left no doubt while in charging the jury that the prisoner should be acquitted but the jury failed to reach a verdict. Two weeks later, in a second trial before same judge with new jury, Bela Singh was set free. The shore committee members Husain Rahim, Sohan Lal, Balwant Singh, Kartar Singh and Mit Singh were arrested on a charge of procuring Mewa Singh to commit murder. Later on, the charge was dropped because of conflicting testimony. Balwant Singh and Kartar Singh left Canada for good in late December 1914 Balwant Singh joined the Ghadrites and stayed for a few days at their headquarter Yuganter Ashram in San Francisco. This ashram was the centre of Sikh associations and literary activities of Free India movement. Yuganter Ashram printed first issue of Ghadr, an official newspaper of the party in November, 1913. Balwant Singh spent several months in Shanghai and in Bangkok preaching Ghadr. On the information of British agents the Siamese government deported him to Singapore. From Singapore he was taken to Punjab for a trial in Lahore. Balwant Singh was kept in Alipur Jail from October 1915 to October 1916. His trial in Lahore Jail started on November 8, 1916 and sentenced to death on January 5, 1917. Balwant Singh was martyred by hanging on March 16, 1917. Kartar Singh went to India ahead of Balwant Singh and was taken into custody within few days of his arrival. Kartar Singh was tried and sentenced to death but penalty was later reduced to life imprisonment.

The informer Bela Singh though walking unscathed in the streets of Vancouver but he was a marked man. On March 18, 1915 one of his companion was killed while he narrowly escaped when a bullet went through his coat. In April an entire front end of a third avenue frame boarding

house was blown off with a dynamite where a number of Bela Singhs friends were asleep. Three days later Bela Singh was arrested when police saw him pommeling with opponents. He was sentenced for twelve months. He served his time in a prison along with Baboo Singh who was already convicted for forgery. A Special Commissioner investigating the Indian situation said that jail was the best place for Bela Singh, that he should have been hanged, and that, if he wasnt kept in jail, he should be deported because he was a menace to the peace of the community. After the release from prison, Bela Singh returned to India in 1916. He was questioned by Inspector Ikram-ul-Haq and he gave several more name to the inspector. It was Bela Singh and theirs testimony that sent Balwant Singh to the gallows. Ten years later, on a June evening he was chopped to pieces by the Ghadrites outside his village Jaina in District Hoshiarpur.

Most of the Sikhs had returned to India and a number of them joined the Ghadr movement. The number of Sikh revolutionaries Ghadri who in 1914-15 went from abroad to free India was as high as twenty five thousands nine hundred and sixty one (25961). Babbar Akali Movement was founded by the Ghadrites in 1921 right after the Nankana Sahib massacre. A good number of Ghadrites and Babbars were hanged, suffered life imprisonment and went to exile while they furthered the cause of independence for their country. In 1918, the population of Sikh immigrants in B.C. shrank as low as 1000. Mit Singh and Gurdit Singh Bilga provided the leadership while they still remained sympathetic to the Ghadr movement. On the anniversary of Mewa Singhs execution, in 1917 around 500 Sikhs gathered at the the gurdwara at Fraser mills where he was cremated. Mewa Singh was hailed as a martyr, and in succeeding years right to the present, the occasion has been commemorated in the gurdwaras. After the World War, at the Imperial Conference of 1918, Prime Minister Borden bent to the British pressure and agreed to admit the wives and children of men already in Canada. The British officials told Mr. Borden that the stakes were high and the atmosphere in Punjab, the chief recruiting ground for Indian army was being poisoned by agitators (Ghadrites) making skillful use of Canadian situation. A very few men brought their families after the world war. No new immigration was allowed, so over the next decade, the Sikh population remained around 1000 iin British Columbia. It was more or less the same group that had come to Canada between 1904 and 1908 and stayed in the country throughout the war.

A Shaheedi Jatha under the leadership of Jathedar Bhagwan Singh Dosanjh - a president of Khalsa Diwan Society was dispatched to take part in the Jaito Morcha in Punjab, India. Jatha left Victoria, Canada on 17 July 1924 on Empress of Australia On 10 August, 1924 some more Sikhs from Shanghai joined with this shaheedi Jatha. It arrived in Calcutta on September 14 and reached Jaito on 21 February,1925. Police arrested Jathedar Bhagwan Singh and Vice-Jathedar Harbans Singh at Puswal railway station and sentenced each of them for two years of imprisonment and Rs.1000 fine to each. Other members of the Canadian Jatha, Ujagar Singh Guday, Tarlochan Singh Jandiala, Waryam Singh Samra, Harbhajan Singh Samra, Harnam Singh Chobdar (Khiyala), Sawan Singh Massoordeva, Machhar Singh Chhohla, Kabal Singh Littar, Santa Singh Jawanda alongwith the members from Shanghai Jatha proceeded to Jaito where they were arrested on 21 February 1915. Harbhajan Singh Samra was also fined Rs.1000.

In 1930s depression also hit Vancouver and some of the Sikh immigrants turned to small businesses like importing tea, delivering fire wood and

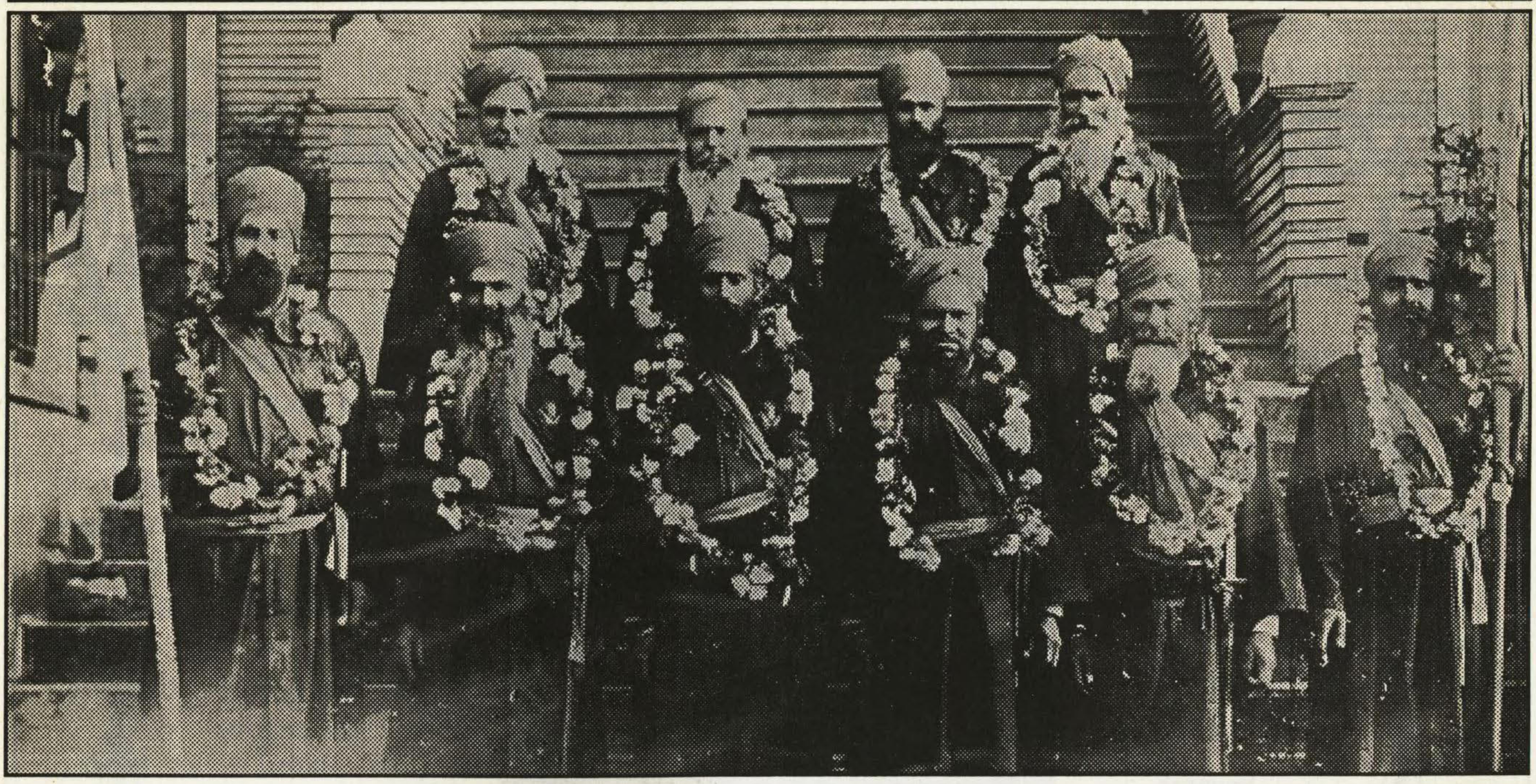

Shaheedi Jatha seen in from of the first Sikh Gurdwara in North America, Khalsa Diwan Society, 1866 West 2nd Avenue, Vancouver, B.C. in 1924. Members of the Jatha Ujagar Singh Guday, Tarlochan Singh Jandiala, Waryam Singh Samra, Harbhajan Singh Samra, Harnam Singh Chobdar (Khiyala), Sawan Singh Masoordeva, Machhar Singh Chhohla, Kabal Singh Littar, Santa Singh Jawanda, led by Jathedar Bhagwan Singh Dosanjh (President Khalsa Diwan Society, Vancouver), Jathedar was sentenced two years of imprisonment and fined Rs. 1000. Harbhajan Singh Samra was also fined Rs. 1000.

Canadian Sikhs Centennial Committee / October 1997

coal in the Vancouver and Victoria areas. Kapur Singh (Babu), owner of the Kapoor Mill at Barnet and Mayo Singh owner of Mayo Mill in Duncan became successful entrepreneurs. In 1939, a delegation of Batan Singh Dhoot, Ishar Singh Bains, Naina Singh Kondola and Dr. D.P. Pandia went to Ottawa. The delegation persuaded Canadian government to grant amnesty to 250 immigrants living in the country. These illegal immigrants actually were the students over staying their visa due to the war, American Sikhs slipped over the border and the nephews of pioneer sikhs brought in the country as their children. With the outbreak of second world war and remembering Komagata Maru, the External Affairs department was anxious to avoid offending the public in Punjab, India. Consequently, 250 illegal immigrants were given resident status. The franchise disqualifications under British Columbian provincial laws stayed in force until 1947 and there were other disparities like exclusion from mechanical unions, from employment in public and municipal works, and from the professions of law and pharmacy. Leaders like Naginder Singh Gill secretary Khalsa Diwan Society, Babu Kapoor Singh, Mayo Singh and Dr. Pandia actively campaigned for their right to vote and to end unjust rules. As a result in 1945, a Co-operative Commonwealth Federation motion to grant the franchise in the British Columbia Legislature was defeated only by two votes. A well organized, low profile struggle continued by the community on its own behalf till Indias freedom. Following Indian independence in 1947, the British Columbian legislature finally extended the franchise, and with that full citizenship was given to resident Indians in the province. It all went to prove, that the Ghadri-Babe (Ghadrites) were right when they said that Indians could expect no justice overseas until they enjoyed self-rule at home.

✤ ✤ ✤

Office of the Mayor

CITY OF NEW WESTMINSTER

BRITISH COLUMBIA

Proclamation

COMING OF THE SIKH PIONEERS TO CANADA

WHEREAS the first Sikhs arrived in British Columbia over a hundred years ago and contributed to the economic and social development of the Province, and

WHEREAS these early Sikh pioneers faced many challenges and hardships in their efforts to building their community and contributing to Canada; and

WHEREAS Sikhs were finally extended the right to vote in 1947; and

WHEREAS the City of New Westminster, British Columbia recognizes the contributions of these early pioneers, along with succeeding generations of South Asians, to the social, cultural political and economic life of the province; and

WHEREAS the City of New Westminster, British Columbia wishes to join with all the citizens of the Province to recognize the 100th anniversary of the arrival of the Sikhs and the 50th anniversary of enfranchisement

NOW, THEREFORE, I, Helen Sparkes, Mayor of the City of New Westminster do hereby proclaim the week of October 10 to October 17, 1997 as

COMING OF THE SIKH PIONEERS TO CANADA

in the City of New Westminster, Province of British Columbia.

Helen Sparkes
MAYOR

SIKHS IN CANADA

Remembering 100 years with 100 highlights

Kanwal Inder Singh Neel

1897 Sikh Lancers and Infantry Regiment visited Vancouver after celebrating Queen Victoria's Diamond Jubilee in London, England.

1899 Arrival of some Sikhs in Vancouver and Victoria from Hong Kong.

1904 The arrival of the first wave of Sikh immigrants. The census listed 258 Sikhs.

1904 Siri Guru Granth Sahib Ji was first brought to Canada by Bhai Arjan Singh.

The scriptures were located at a house in Port Moody.

1905 For the next three years, 5000 Sikhs came to Canada.

1906 A house was rented in Vancouver to start a Gurdwara. A resolution was adopted on July 22 to start the establishment of Khalsa Diwan Society.

1907 Sikhs were denied the right to vote when the government of B.C. passed a bill to disfranchise all natives of India not born of Anglo-Saxon parents.

1907 Foundation stone of the Gurdwara for Khalsa Diwan Society was laid at 1866 West Second Avenue, Vancouver.

1907 A contingent of 901 Sikhs arrived on the Canadian Pacific steamer Monteagle in Vancouver on September 12. 1907 Race riots were held in Vancouver in which the Orientals and the Sikhs were targeted.

1908 On January 8, Order-in-Council designed to stop all immigration from India with the "continuous journey" clause and "possession of $200" was passed.

1908 January 19, the first Sikh parade (Nagar Kirtan) took place to celebrate the opening of the Gurdwara on Second Avenue in Vancouver. The first Granthi was Bhai Balwant Singh.

The first president was Bhai Sewa Singh.

1908 Scheme to deport all the Sikhs from Canada to British Honduras (Belize).

1908 Arrival of Sant (Professor) Teja Singh in Vancouver on October 17.

1908 First Amrit ceremony in Canada took place in Vancouver.

1909 On February 13, the congregation at the Gurdwara rejected the British Honduras proposal.

1909 Establishment of Guru Nanak Mining and Trust company, and plans to buy 440 acres of land in West Vancouver.

1909 Khalsa Diwan Society was registered on March 13.

1911 The census for that year listed 2342 Sikhs, less than half of that in 1908. Only three were women.

1912 Gurdwaras were built in Victoria, Fraser Mills, and Abbotsford.

1912 Hardial Singh Atwal was the first Sikh born in Canada on August 28.

1913 Establishment of The Ghadar Party in North America.

The "Ghadar" newspaper was published the same year.

1914 April 4, the Komagata Maru (Guru Nanak Jahaz) departed Hong Kong for Vancouver to challenge the "continuous journey" clause.

1914 May 23, arrival of the Komagata Maru with 376 passengers, mostly Sikhs, under the leadership of Bhai Gurdit Singh in Vancouver.

1914 July 23, the Komagata Maru was escorted out of Vancouver under the guard of the Canadian Navy.

1914 Bhai Mewa Singh shot William Hopkinson at the Vancouver Courthouse on October 21, to stop the injustices done to the Sikh community.

1915 Bhai Mewa Singh was hanged on January 11 in New Westminister. He was given a ceremonial funeral and proclaimed as a Canadian Sikh Martyr.

1915 Khalsa Diwan Society was incorporated under the B.C. Societies Act on February 23.

1918 Sikh population in British Columbia dropped to as low as 700.

1918 Mayo Lumber Company built a Sikh temple near Duncan, B.C. at Paldi.

This town was named after the village in India.

1919 Immigration restrictions on bringing wives and children under eighteen years old from India were lifted.

1920 Sikh women and children started arriving from India.

1924 On July 13, the Sikh community sent a Jatha (a group of 10 Sikh martyrs) to protest the interference of Gurdwara management by the British Government in India.

1925 Khalsa Diwan Society had autonomous branches at Vancouver, Abbotsford, New Westminister, Golden, Duncan, Coombs, and Ocean Falls.

1925 January 2, the Sikh community sent a Jatha (a group of 39 Sikh martyrs) for the Jaito Morcha.

1929 Khalsa Diwan Society invited Charles Andrew, a friend of Mahatma Gandhi; and Sir Rabindranath Tagore, Nobel laureate, to see first hand the unfair treatment of the Sikhs.

1933 Vancouver Sikhs formed the India Grass Hockey Club.

Annual sports in memory of Babar Akali Martyrs were organized.

1935 September 7, the opening of the Hillcrest Sikh Temple (4 miles from Duncan).

A parade was held to celebrate the opening.

1943 Organized labour helped the Sikhs with the "fair pay to the Sikhs" campaign.

1944 Survey of the Sikhs in Canada showed that there were 1756; 98% of them lived in British Columbia.

1947 Sikhs were granted franchise to vote and become Canadian citizens.

1949 Prime minister Nehru visited the Vancouver Sikh temple with his daughter Indira Gandhi.

1950 East Indian Canadian Welfare Association was formed.

1950 Narajan Singh Grewal was the first Sikh elected to a city council in Mission, B.C.

1951 There were 2148 Sikhs in Canada.

1952 Akali Singh Sikh Temple was formed after the conflict of religious practices.

1957 Quotas from India increased to 300 per year.

1962 Quota system was dropped in favour of non-discriminatory immigration laws.

1965 First Gurdwara in the province of Ontario.

1967 New immigration regulation based on point system was introduced.

1969 March 30, foundation stone for the Khalsa Diwan Society Gurdwara at 8000 Ross Street was laid.

1969 Khalsa Diwan Society celebrated the quincentenary birthday of Guru Nanak Dev Ji at its new Gurdwara at 8000 Ross Street on November 23.

1970 April 25, Khalsa Diwan Society officially opened its new Gurdwara at 8000 Ross Street, following a Nagar Kirtan from 1866 Second Avenue.

1970 Commencement of Ladies Sat-Sang and Saturday evening Kirtan Diwan at Khalsa Diwan Society.

1970 Punjabi classes started at the Gurdwara at 8000 Ross Street in July.

1972 Punjabi classes started in the evening at David Thompson Secondary School in September.

1974 Celebration of centenary of the Singh Sabha Movement, with a tour of Sikh dignitaries around British Columbia.

1974 The tradition to enter a Sikh temple with a head covering (which had been neglected for a few years) was revived by a special resolution.

1975 "Sikh Samachar" a newspaper, was published by the B.C. Sikh societies.

1975 Commemoration of the Tercentenary of Siri Guru Tegh Bahadur Ji.

1975 First Ragi Jatha (Bhai Bakhshish Singh Ji) that

came from Shiromni Gurdwara Parbandhak Committee (S.G.P.C.)

1978 The executive committee of the Khalsa Diwan Society, Vancouver was elected for the first time by a ballot voting system.

1979 The 500th birthday of Guru Amar Das Ji. Since that year, an annual Vaisakhi Parade (Nagar Kirtan) is held in Vancouver.

1979 October 2, Khalsa Diwan Society purchased an adjoining building named "Guru Amar Das Niwas."

This building has a school, daycare, museum, Gurdwara and guestrooms.

1980 Federation of Sikh Societies of Canada was the first Sikh organization registered nationally.

1980 January 6, broadcast started of the Sikh religious program "Gurmat Sandesh."

1982 Khalsa Diwan Society purchased 28 acres in Richmond, B.C. to build a sports complex.

1982 Two Jathas from Canada went to India to participate in the "Dharam Yudh Morcha."

1982 Honorable Wally Oppal was appointed a Supreme Court judge. He later conducted the Royal Inquiry to Policing in British Columbia.

1983 The Sikh Chair was established at the University of British Columbia in Vancouver.

1984 A Sikh Chair was established at the University of Toronto in Toronto.

1984 June 3, Operation Bluestar military attack on the Golden Temple (Siri Darbar Sahib), in Amritsar, India occurred. Thousands of innocent Sikhs were killed.

1984 A protest denouncing the Golden Temple massacre was attended by 15,000 Sikhs in downtown Vancouver near the Indian High Commission office on June 10.

1986 Metro Toronto Police permitted Sikhs to wear their turbans while on duty with the force.

1986 Khalsa School, a full time private school was established in Vancouver. This school teaches the provincial prescribed curriculum, and also teaches Sikh religion and Punjabi language classes.

1986 Khalsa Credit Union was registered on February 19, to provide financial services to the Sikh

Community. Today there are five branches with assets of over a hundred million dollars.

1986 First Sikh elected to any provincial legislature in Canada was Manmohan (Moe) Sahota from Esquimalt, British Columbia.

1987 A steamer named Amelie with 174 refugees, mostly Sikhs landed in Nova Scotia.

1987 Protest by 3000 Sikhs against Human Rights Violation during Indian Prime Minister Rajiv Gandhi's visit at the Commonwealth Prime Minister's Conference in Vancouver on October 12.

1988 February 25, Canadian Prime Minister Joe Clark asked premiers to boycott activities of three Sikh organizations.

1988 March 10, the Canadian Parliament devoted a whole day to debate the issue of the Sikh's rights and the issue of Khalistan.

1988 Dr. Gulzar Singh Cheema was elected as an M.L.A. to the Manitoba legislature.

1989 July 23 marked the 75th anniversary of the Komagata Maru Incident. Sikh societies across Canada commemorated this reprehensible incident.

1990 A plaque commemorating the Komagata Maru Incident was unveiled at Portal Park in Vancouver on May 23 jointly by the municipal, provincial, and federal Governments.

1990 March 15, the solicitor General of Canada announced that the RCMP dress code would be amended to have a turbaned Sikh join the force. Constable Baltej Singh Dhillon had the honour of becoming the first baptized Sikh to join the RCMP.

1991 Three Sikhs were elected to the British Columbia legislature. Manmohan (Moe) Sihota, and Ujjal

Dosanjh have held various cabinet posts, and the other M.L.A. is Harbhajan (Harry) Lalli.

1992 Khalsa school opened its new facility with a Gurdwara in Surrey, B.C.

Sikh Sangat photographed at Gurdwara (Sikh Temple) Hillcrest, B.C., in 1950.

Canadian Sikhs Centennial Committee / October 1997

1992 Formation of the Ontario Gurdwara Management Board.

1993 Gurbax Singh Mahli and Harbans (Herb) Dhaliwal were the first Sikhs elected to the Canadian Parliament in Ottawa.

1993 In July, Vancouver Punjabi Market at Main and 49th Street was officially recognized with bilingual signs in English and Punjabi.

1993 A 24 hour radio program featuring Sikh religion and Gurbani Kirtan started to transmit from Vancouver. It broadcasts across Canada and America VIA satellite.

1993 Five Sikh veterans were invited to participate in a Remembrance Day parade on November 11, but were denied entry to the Royal Canadian Legion in Newton, B.C.

1994 Akhand Path and Vaisakhi Day celebrations were held at the Parliament Buildings in Ottawa.

1994 The foundation stone for the Sikh Resource Center was laid by the Akal Takhat Jathedar on July 24. Senior Center for the Sikhs was opened on November 29, in Surrey, B.C.

1995 The B.C. Government officially recognized the Vaisakhi Parade and published a brochure.

1996 February 15, the Supreme Court of Canada reaffirmed a Sikh officers right to wear a turban.

1996 In September, British Columbia schools started to offer Punjabi language in its regular curriculum from grades five to twelve.

1996 There were over a hundred Gurdwaras across Canada. Fifty of them were in British Columbia.

1996 Opening of the Sikh Resource Center in Vancouver to celebrate the centennial of the Sikhs in Canada on July 28.

1997 January 11 was the sad day when the sanctity of Guru Nanak Sikh Temple in Surrey was desecrated with the intervention of the riot police to resolve the dispute over the serving of Guru Ka Langar (community kitchen).

✤ ✤ ✤

SURREY
CITY OF PARKS

Proclamation

COMING OF THE SIKH PIONEERS TO CANADA WEEK

October 10 - 17, 1997

WHEREAS the first Indo-Canadians arrived in British Columbia in 1897 and contributed to the economic and social development of the Province; and

WHEREAS these early pioneers faced many challenges and hardships in their efforts to building their community and contributing to Canada; and

WHEREAS Indo-Canadians were finally extended the right to vote in 1947; and

WHEREAS the City of Surrey, British Columbia recognizes the contributions of these early pioneers, along with succeeding generations of South Asians, to the religious, social, cultural, political and economic life of the Province;

WHEREAS the City of Surrey, British Columbia wishes to join with all citizens of the Province to recognize the 100th anniversary of the arrival of Indo-Canadians and the 50th anniversary of enfranchisement;

NOW, THEREFORE, BE IT RESOLVED that I, D. W. (Doug) McCallum, do hereby declare week of October 10 to 17, 1997 as "Coming of the Sikh Pioneers to Canada Week" in the City of Surrey.

D W McCallum

Mayor

h:\rcouncil\proclama\sikhpion.doc
cyy 09/08/97 13:11 PM

Office of the Mayor
CITY OF RICHMOND
BRITISH COLUMBIA

Proclamation

WHEREAS, The first Sikhs arrived in British Columbia over a hundred years' ago and contributed to the economic and social development of the Province, and

WHEREAS, These early Sikh pioneers faced many challenges and hardships in their efforts to build their community and contributing to Canada, and

WHEREAS, Sikhs were finally extended the right to vote in 1947, and;

WHEREAS, The City of Richmond, British Columbia recognizes the contributions of these early pioneers, along with succeeding generations of South Asians, to the religious, social, cultural, political and economic life of the Province, and

WHEREAS, The City of Richmond, British Columbia wishes to join with all the citizens of the Province to recognize the 100th anniversary of the arrival of the Sikhs and the 50th anniversary of enfranchisement,

NOW THEREFORE, I, Greg Halsey-Brandt, as MAYOR of the City of Richmond, DO HEREBY PROCLAIM, the month of October, 1997, as:

"CENTENNIAL AND ENFRANCHISEMENT CELEBRATION MONTH"

in the City of Richmond

Greg Halsey-Brandt
MAYOR

MA.08.9718

HOW THE TRIPLE FRANCHISE WAS ACHIEVED

Dr. Manmohan Singh Wirk
Victoria, B.C.

INTRODUCTION

In 1946 East Indians in British Columbia did not have the triple franchise i.e. the right to vote in Dominion, Provincial or Municipal elections. The electoral system was so arranged that municipal voting right was essential to exercise the provincial vote and provincial voting right was required to be able to vote in a dominion election.

As the struggle to win the triple franchise unfolded, their success was first in the dominion, next in the provincial and lastly in the municipal field. This brief account takes the reader through the struggle the small East Indian community1 in British Columbia waged to undo the ethnically based, discriminatory exclusionary legislation enacted from the year 1907 onwards.

SECTION 1-DOMINION & PROVINCIAL FRANCHISE

East Indians have always enjoined the right to vote in all parts of Canada with the exception of the Province of British Columbia where more than 90 per cent of them resided in 1946. The British North America Act gave the provinces a very restricted power of legislation with regard to aliens and, in fact, any statutory discrimination by the provinces had to be based purely on racial grounds.

Aliens from Europe were allowed to attain full citizenship under the Naturalization Law after five years' residence in Canada; in the case of British subjects by birth, only one year's residence was required.

The Chinese and Native Indians in 1874, the Japanese in 1895, followed by the 'Hindus' in 1907 were barred from registering to vote or vote on their ethnic basis alone in British Columbia.

Although East Indians were British subjects by birth they were not only denied the privilege of becoming citizens after a year's residence; they were also denied this privilege after five years' residence; thus they were totally debarred from attaining citizenship under any conditions in British Columbia.

Nevertheless, provision was made after the First World War whereby those of the above racial groups who served in the armed forces were allowed to vote in provincial and federal elections but not in civic elections.

The fact that East Indians could not vote in the provincial elections of British Columbia, automatically debarred them from the Dominion franchise, according to the Dominion Elections Act. This denial of the provincial franchise not only deprived them of the elementary right of voting, but prevented them from enjoying other privileges which the franchise conferred on a citizen. Some twenty-six of these privileges which were not available to any member of the East Indian community can be listed, the most important of them being their ineligibility to register to vote or vote and stand for any elected office, join any profession, or bid on or be

employed in any work which involved government funding.

"THE HINDU SHALL NOT VOTE"

The B.C. Government introduced an act to amend the "Provincial Voters Act" Bill in March 1907 for curtailing Provincial voting rights for people from the British India Empire.

2. Chapter 17 of the Statues of 1903-04, being the "Provincial Elections Act," is hereby amended by adding at the end of section 3 thereof the following:- Amends s. 3.

The expression "Hindu" shall mean any native of India not born of Anglo-Saxon parents and shall include any person whether a British subject or not: "Hindu."

Amends s. 6,

3. Section 6 of said chapter 17 is hereby amended by inserting the word "Hindu" after the word "Japanese" in the first line.

No "Hindu" to be placed on Register of Voters. Page 69

The 1911 RSBC Chap. 72 reads,

7. No Chinaman, Japanese, Hindu, or Indian shall have his name placed on the register of voters for any electoral district, or be entitled to vote at any election.2 1903-04 c. 17, s. 6; 1907, c. 16, s. 3.

No Chinese, Japanese, or Indian to vote.

The 1908 Electors and Elections (Municipal), Chapter 14 reads,

13 (1). No Chinese, Japanese, or other Asiatic, or Indian shall be entitled to vote at any municipal election for the election of a Mayor, Reeve, Alderman or Councillor.

Chinese. Japanese' other Asiatics, and Indian disqualified.

(2). Notwithstanding anything contained in any other Act of this Legislature, no person who is not a British subject shall have his name placed upon any municipal list of voters, nor shall any such person be allowed to vote at any municipal election in this Province. 1902, c. 53, s 1.

British subjects only entitled to vote at municipal elections. Page 54

The East Indian community in British Columbia waged a vigorous campaign against this racist, exclusionary legislation from the very beginning. Many visiting foreign dignitaries and local notables lobbied on behalf of the East Indian community in B.C. both in Ottawa and Victoria. These efforts were all unsuccessful. Mr. Arthur Meighen, Prime Minister after the First World War pledged to restore the franchise to East Indians at the Imperial Conference in London. This word was not honoured. In 1922 Mr. Mackenzie King in a letter to Rt. Hon. Srinavasa Satri promised as follows:

At the earliest favourable moment the Government will be pleased to invite the consideration of Parliament to your request that natives of India, resident in Canada, be granted a Dominion Parliament franchise on terms and conditions identical with those which govern the exercise of that right by Canadian citizens generally. ....

This was not honoured in the Election Act amendments then, nor in 1939 and 1940 amendments. After the end of World War Two, both in Canada and the World at large public opinion against these racist legislation was of such intensity as to force a change. The Dominion franchise for East Indians was finally addressed in 1946.

Provincial Committee Enabling Act, 1946 and 1946 Elections Act Committee

The British Columbia Legislative Assembly in its 1946 session appointed an all party Elections Act Committee composed of seven members under the chairmanship of Mr. R. H. Carson, to recommend any necessary change in the Elections Act. Therefore this was an opportune time for any minority groups who did not

enjoy the franchise to present their case before this committee which was to hold public hearings to receive representations and briefs from public bodies.

This committee met on October 31 and November 1 1946, at the Court House, Vancouver, when various organizations presented briefs advocating the extension of the franchise to the minority groups, especially to the East Indians, who were British subjects by birth.

A delegation from the East Indian Community consisting of Messrs Kapoor Singh, Kartar Singh, Mayo Singh, Ishar Singh, Gurdit Singh, Nagindar Singh and Dr. Pandia attended this meeting of the Elections Act Committee. Dr. Pandia presented a brief on behalf of the East Indian Community and addressed the Committee.

The Elections Act Committee recommended the necessary changes in the Act extending the franchise to the East Indian and the Chinese.

Bill 85 passage through the Legislature

The recommendations of the Elections Act Committee was submitted to the Legislature in March and the Government embodied it in Bill 85. One of the main feature of Bill 85 was the amendment of Section 5a of the Elections Act, which states "the following persons shall be disqualified at any elections and shall not make application to have their names inserted in any list of voters:

(a) Every Chinese, Japanese or Hindu or Indian: Provided that the provision of this paragraph shall not disqualify or render incompetent to vote any person who has served in the Naval, Military, or Air Force of Canada in the Great War of 1914 to 1918 or in the present war."

Bill 85 amended this section in clause 14 by striking out clause (a) regarding the exclusion from voting of Hindus and Chinese from the franchise.

With this change in the Elections Act a long-standing political discrimination was ended and the East Indian community in B.C. was at last able to exercise the most valued privilege of citizenship, the right to vote.

It is to be noted the Provincial franchise automatically granted the East Indian people the Dominion franchise and eliminated almost all the attendant disabilities which had handicapped their people so long.

April 2nd 1947 will always remain a red letter day in the history of the East Indian community as the day which brought them political freedom and equality with Canadian citizens under Dominion and Provincial laws.

SECTION 2

MUNICIPAL FRANCHISE

The attainment of the Dominion and Provincial franchise left only one major obstacle to be surmounted, namely, the right to vote in municipal affairs. The municipalities of British Columbia, with the exception of the City of Vancouver, are governed by the Municipal Elections Act and are autonomous bodies concerning civic affairs, including the municipal franchise. The City of Vancouver has its own charter under the Vancouver Incorporation Act. This Act and the Municipal Elections Act contain clauses excluding East Indians from the vote and these clauses can only be altered on the recommendation of the municipal bodies, which are then implemented by the Provincial legislature.

The statutory body met at Harrison Hot Springs on Sept. 15, 16, and 17 in 1947 to propose changes in the Municipal Act in the annual convention of the Union of B.C. Municipalities. It was the concern of the East Indian Community to have the franchise amendment brought up as soon as possible and the preliminary steps necessary to place it before the delegates at Harrison Hot Springs were ascertained through the correspondence.

The proper procedure to bring the matter before the

convention having been ascertained, Dr. Pandia wrote to the Victoria Municipality and Mr. Kapoor Singh to the Burnaby Municipality, asking them to sponsor and put forward the necessary resolution to the secretary of the Union of B.C. Municipalities before July 15 for inclusion on the agenda of the convention.

Following is Resolution 35 sponsored by Mayor George of Victoria and embodied in the agenda of the convention.

WHEREAS by recent legislation enacted by both the Dominion and Provincial Legislatures, Hindus are now eligible to become voters in Dominion and Provincial elections, and may also vote on Municipal By-Laws if properly qualified; but are subject to the restrictions contained in Section 4 of the "Municipal Elections Act," Revised Statutes of British Columbia, Chapter 83;

AND WHEREAS by said section 4, "No Chinese, Japanese, or other Asiatics, or Indians, shall be entitled to vote in any municipal election for the election of Mayor, Reeve, Alderman or Counsellors";

AND WHEREAS the Hindu people within the Province of British Columbia have requested the Municipal Council of The Corporation of the City Victoria to bring a resolution before the forthcoming convention of the Union of B. C. Municipalities for its consideration, and if it thinks advisable, to recommend to the British Columbia that said Section 4 be amended;

AND WHEREAS the said Municipal Council has consented so to do;

THEREFORE BE IT RESOLVED that the forthcoming convention of the Union of B. C. Municipalities be requested to consider, and if thought advisable, recommend the following amendment:

"That Section 4 of the "Municipal Elections Act" be amended by adding after the word "Asiatics" in the first line thereof the words "except Hindus."

There was a possibility that Resolution 35 would not be dealt with at this convention but would be postponed to next year because it was presented but not sponsored by a member municipality, as required by the by-laws of the Union of B.C. Municipalities. Intensive work was done by East Indian representatives in interviewing delegates on the spot and presenting the urgency of their case to them in order to secure consideration of the resolution immediately.

Messrs Kapoor Singh, Mayo Singh, Kartar Singh and Dr. Pandia attended the Convention and officials of the Vancouver and Victoria Sikh Temples were also present to lend assistance. In addition many other East Indians attended to lend moral support.

At the invitation of the president of the Union, Dr. Pandia addressed the delegates on two occasions, pleading the cause of the Indian Community. He pointed out that:

Indians were British subjects and also they were Canadian citizens under the Canadian Citizenship Act of 1946.

They were taxpayers and property owners and that it was a fundamental principle of democracy that there should be no taxation without representation.

Indians had been pioneers in the economic development of Canada, particularly in the lumber industry and agriculture.

They were loyal people who had given half a million dollars towards the Sixth Victory Bond Issue and contributed generously to the Red Cross and hospitals.

Dr. Pandia indicated that the extension of the Municipal franchise would be in line with the policy of the two senior governments.

India as a Dominion, was a member of the British Commonwealth of Nations and there must be equality between all people of these countries. He also explained

that the word Hindu is used in legal parlance here to differentiate between the East Indian and the American Indian, and it includes all people of India irrespective of religion.

He concluded by saying that the removal of this discrimination would be consistent with the United Nations charter, to which Canada subscribed, and which upholds the rights of all racial minorities everywhere.

Mayor Loutet, North Vancouver, formally moved the resolution with one amendment: That the word Hindu be used as defined in the Provincial Elections Act, to denote persons here from India rather than members of the Hindu religion.

The resolution, as amended, was seconded by Councillor Johnson of Penticton, and was passed with only one dissentient -- a delegate who thought the resolution did not go far enough but should embrace the native Indians also.

The above resolution, applied to all the municipalities in British Columbia, with the exception of its leading city of Vancouver, which is governed by a special charter under the Vancouver Incorporation Act. This charter contains a clause barring Hindus from exercising the municipal vote. A recommendation from the city council, sitting as a legislative Committee to amend the charter is necessary to remedy the situation. Vancouver City's resolution passed to delete the exclusion clause.

The City Council met as a Legislative Committee on October 23rd, 1947 for the purpose of recommending amendments to the charter.

Delegates of the Indian community, consisting of Dr. Pandia, Messrs Kapoor Singh, Kartar Singh and Ishar Singh, attending the meeting. Prior to the discussion of this issue, Dr. Pandia was permitted to address the committee, in favour of the necessary amendment.

The RSBC 1936 Chap. 83 reads as follows:

4. No Chinese, Japanese, or other Asiatics or Indians shall be entitled to vote at any municipal election for the election of a Mayor, Reeve, Alderman or Councillor. R.S. 1936, c. 83, s. 4.

Chinese, Japanese,
other Asiatics, and
Indians disqualified.

1948 SBC Chap. 19 reads as follows:

2. Section 4 of the "Municipal Elections Act," being chapter 83 of the "Revised Statutes of British Columbia, 1936," is amended by striking out the words "or other Asiatics". Amends s. 4. page 61

The RSBC 1948, Chap. 105, s. 4 reads as follows

4. No Chinese, Japanese, or Indians shall be entitled to vote at any municipal election for the election of a Mayor, Reeve, Alderman or Councillor. R.S. 1936, c. 83, s. 4; 1948, c. 19, s. 2. .

Chinese, Japanese,
other Asiatics, and
Indians disqualified.

Comments on reasons for achieving the franchise and acknowledgment for help

The reversal of public opinion of this Province had been brought about by the changing outlook of the world at large on the question of race. It had been due to the tremendous upheavals which had shaken humanity twice in the last fifty years.

India's new political status and its increasing importance in international affairs had also been another factor in influencing the Canadian Government to revise its policy towards East Indians domiciled in Canada.

The East Indians owe a debt of gratitude to those Canadians who saw these issues ahead of their time and assisted them and spoke on their behalf with courage and vision of "One World".

The moving spirit of the East Indian community has been

"It is in our own interest for those of us living in this country to strive for our rights and betterment."

"COMING OF THE SIKH PIONEERS TO CANADA WEEK"

WHEREAS: the Sikh Societies of British Columbia are commemorating the 100th year anniversary of their pioneers' arrival in Canada;

AND WHEREAS: the Sikh Societies are commemorating the hardships endured by those pioneers to establish themselves in Canada;

AND WHEREAS: the Government of British Columbia has declared July 22nd 1997, Khalsa Diwan Society Day;

NOW THEREFORE: I, Mayor George Ferguson, declare October 10th-17th, 1997,

"COMING OF THE SIKH PIONEERS TO CANADA WEEK"

in the City of Abbotsford.

George F. Ferguson
Mayor

CONTRIBUTION OF THE SIKHS in the Canadian Politics

Dr. Gulzar Singh Cheema M.D.
(Former M.L.A Manitoba)

THE Sikhs from their past history have painfully learned that without timely and appropriate political participation at the decision making table, they leave the future generation without a rightful place to shape their destiny and to become equal participants in the political affairs of the society. The present generation of the Sikhs are the integral part of the evolution of the political and economic process in the world wherever they reside and continue to make immense contributions to the society.

Similarly, Canadians of Sikh origin, have made tremendous progress in all aspects of life. Their achievements in public life are impressive and they have accomplished much needed respect and admiration in the main stream community. Canada is one of the few countries outside India where during a short period of time, Sikhs have reached a stage where being elected at all levels of government is no longer a dream but a reality. Canadians have shown their generosity and sense of egalitarianism by electing Sikhs to represent them from the municipal halls to the house of commons. All main stream political parties such as the Liberals, New Democrats and Tories have established strong relationship with the Sikh Community. The Liberals and NDP are more successful than others in building this bond. Other parties such as the Tories were not successful federally in electing Sikh member's to the house of commons. Yet provincial Tories in Alberta were fortunate to elect the late Harry Sohal as member of Legislative Assembly of Alberta. The western based Reform party has an image problem with the ethnic communities, although during the last federal election they managed to pull a political coup by electing a Sikh member of parliament from British Columbia. This new political bonding and Reform's attitude and relationship with our community is very fragile and will be subject to much scrutiny and interest not only by the Sikh's but other minorities also.

Among the Sikh community, the people who have been successful in getting elected are: MLAs from B.C. - Honourable Moe (Munmohan) Singh Sihota (former cabinet minister), Honourable Ujjal Dev Singh Dosanjh (Attorney General and minister responsible for multiculturalism and human rights), Harry (Harbhajan) Singh Lally (is the parliamentary secretary to the minister of forests), and Sindi (Satinder Kaur) Hawkins. MLA's from Alberta - late Harry Sohal, and Raj .Singh Pannu. All of them have been proven to be effective, competent and hard working politicians. Among them, Moe Sihota's solid performance during the Charlottetown Constitutional Debate left a great impression about the Sikh's in this nation. He was well informed, and articulate about the most important issue of the day concerning the future of unity in this nation. Honourable Ujjal Dev Singh Dosanjh has proven to be tough, decisive, knowledgeable and a cautious politician who continues to make a significant impact in public policy. Harry Lally

will be equally good if given the chance to be at the cabinet table.

Among the federal politicians, Liberal members of the parliament such as Honourable Harbance Singh Dhaliwal (from B.C.), Gurbux Singh Malhi (from Ontario) who got elected in 1993 and added a new flavour to the House of Commons. The composition of the House of Commons is becoming more reflective of the makeup of today's Canada. Recently, in the last federal election the Reform party elected member Gurmant Singh Grewal who is sure to add a little more spice to the Reform party and the House of Commons.

Herb Dhaliwal's promotion to the minister of Revenue in this country is a great tribute to the growing influence of Sikh's in Canada. Gurbux Singh Malhi, who has been elected twice as a "turbaned" member of parliament has proven that hard work and dedication to ones constituents is the greatest key to success.

Among successful municipal politicians are Moe (Mohindar) Gill from Abbotsford, Paul Lally from Squamish and Aman Virk from Golden who have shown that involvement at the municipal level is equally important. Canadians of Sikh origin in non elected positions have also made tremendous contributions to the political process in this nation at all levels. With the changing face of Canada, and it's new emerging main stream population all the political parties are working hard to reach new Canadians including Sikhs. The role played by the Sikh community is most evident during nomination meetings, leadership convention's and election campaigns. During election campaigns many religious places look like mini conventions where political leaders from various platforms rush to line up to convince the present and future voters. The Sikhs have sharpened their skills and understanding of the political process and have been successfully able to use this to their advantage. However, the Sikhs must balance their weight and step carefully into their evolving role in Canadian politics and walk with caution and build to maintain their relationships with other communities through mutual trust and respect. The ultimate goal has to serve the community at large. The Sikhs must honour and value their participation in the public process and promote acceptance of all cultures. Many of today's political leaders have shown great courage of their convictions in responding to the Sikh community's need for representation at cabinet levels. The Prime Minister of Canada, The Right Honourable Jean Chretien has given special meaning to the struggle, contribution and commitment by the Sikhs to this country by appointing Herb Dhaliwal as the minister of Revenue. Former Premier of B.C. Honourable Mike Harcourt showed great courage by appointing Moe Sihota and Ujjal Dev Singh Dosanjh to the cabinet. Premier Glen Clark has identified the importance of Sikhs for his electoral success and continues to promote the contributions of the Sikh community. The leader of the opposition Party Gordon Campbell has recognised the strength of the Sikh community and has started working to reach the community. My former Liberal leader of Manitoba Senator Sharon Carstairs broke new ground by promoting a Sikh, Member of her caucus in the province of Manitoba to enhance the role of minorities in public life and to show how Manitobans benefit from a diversity of cultures. Honourable Lloyd Axworthy (Foreign Minister of Canada) by opening a liaison office of the Canadian High Commission in Chandigarh Punjab, showed sensitivity towards the need of the Sikh community.

To the new generation of Canadian Sikhs the political achievements of the community have been part of the process to build a bright future as well as to honour the hard work of the pioneers who came to this nation many decades ago to lay the foundation. The success in the political process has come through the hard work and dedication of leaders of the community, and special role played by the media.

EXCLUSIONIST IMMIGRATION POLICIES & THE PASSENGERS ABOARD THE KOMAGATA MARU

Harjit Kaur Aulakh

ABSTRACT:

This paper is concerned with the question of Indians being excluded from entering Canada. The Komagata Maru Tragedy is used in thispaper as an example of Indian exclusion from Canada. The Komagata Maru ship had been chartered by Indians in 1914 in order for them to immigrate to Canada. This was a direct challenge to Canada's immigration policies. By studying this historical event, the question of why and how Indians were excluded from Canada can be answered.

The major controversy that occurred with the challenging of Canada's immigration laws, was the question of Canada's sovereignty verses the British Empire's well being. The Indians were British subjects, and as such, they had the right to travel freely within the Empire. This Empire policy conflicted with Canada's want to exclude Indians. Laws were passed that attempted to not be openly racist, and which still excluded Indians, without causing anti-British sentiments in India. These laws had been proven ultra vires, and weak, when they were challenged in court in an earlier Indian immigration case. It was this earlier victory in the courts against Canada's weak exclusionary policies, along with the belief in their rights as British subjects, that gave the Komagata Maru passengers confidence of success of immigrating to Canada.

Some historians have come to the conclusion that the Komagata Maru passengers had been deported because of the strength of exclusionary immigration laws. The thesis in this paper differs from this idea. Canada's immigration laws had been exclusionary, but they had been weak, and could have been defeated in the courts. The real factor that caused the deportation of the Komagata Maru passengers had not been legally based. Rather, it was the strong racists, anti-Indian feelings of Canadians that had kept the Indians from immigrating to Canada, and which caused the tragedy of the Komagata Maru which will remain a black mark in the history of Canada.

Canada is a country proud of its acceptance of all races, and its multicultural ideals. Unfortunately, it was only a few decades ago that Canadian policy was racist rather than multicultural. A common view point on immigration in 1914 can be summed up in a quote from H. H. Stevens, who was the Conservative West Coast Member of Parliament at the time, "The immigration from Northern Europe is highly desirable, the immigration from Southern Europe is much less so, and the Asiatic, I wish to emphasize this, is entirely undesirable." It was with racist attitudes such as these immigration policies that were created and immigrants were kept out. The Japanese were effectively

stopped from entering Canada with the "Gentlemen's Agreement", and the Chinese with a severe head tax. A problem arose with the exclusion of Indian immigrants, who, due to the fact that they were British subjects, made it more difficult to stop them from entering Canada. The question is: " why and how were Indians kept from entering Canada" ? The laws that were created were only a temporary solution to this problem, and when the laws failed, it was the strong racist feelings of Canadians which kept Indians out. In the example of the Komagata Maru passengers, the exclusionary laws that were applied were weak, and the real force that kept them out of Canada was the prevailing racist sentiments.

The Canadian Government was faced with a difficult dilemma when creating exclusionary laws for Indians because Indians were British subjects. Both Canada, and India, were part of the

British Empire, which boasted of freedom for its subjects to travel freely within its realm. The Canadian government was confronted with the problem that if the obviously racist laws were used to exclude Indians, Canada may inadvertently cause turmoil in India. The government wished to exclude Indians, and satisfy the prevailing racist sentiment, but at the same time not cause problems for the British power in India.

The temporary solution to this problem was the Immigration Act of 1910, in particular

Section 38. This ingeniously created section, called "The Continuous Journey Act" was used to:

Prohibit the landing in Canada or at any specified port of entry in Canada of any immigrant who has come to Canada otherwise than by continuous journey from the country of which he is a native or naturalized citizen, and upon a through ticket purchased in that country, or prepaid in Canada. [See Appendix 1]

Native, according to the definition in Webster's Dictionary, pertains, 'to the place or circumstances of one's birth'. To be naturalized is, `to confer the rights and privileges of a native subject.' These definitions were altered and used differently by immigration officials to mean both the place of origin and birth. Their definition made it impossible for Indians to immigrate, because the journey was extremely long, and no British shipping lines made a direct journey. In the case of the Komagata Maru, due to pressure from the British government, no Indian-British shipping company, was willing to have their ship chartered to make a direct journey to Canada. It was because of the lack of co-operation from British shipping companies, that the Komagata Maru was chartered from a Japanese company in order to challenge the use of the word,`naturalized', in the Continuous Journey Act. Indians felt that because they were British subjects, they were invested with the same rights and privileges as all British subjects. They believed they were, `naturalized', to the entire British empire, and therefore were entitled to enter Canada.

The Continuous Journey Act was successful in stopping the flow of Indian immigrants prior to 1913. Before 1910, over 2623 Indians immigrated to Canada, but this number decreased drastically. In 1910, 5 immigrants were allowed to enter Canada, in 1911, 37, and in 1912, only 3 immigrants. All those who entered after 1910 complied with the Continuous Journey Act. They all possessed Canadian domiciles, and the Act allowed those with domiciles to re-enter without having been on a continuous

journey.

The Komagata Maru Incident began when the Komagata Maru passengers, with confidence of their rights as British subjects, set sail to challenge the exclusionary immigration laws of Canada. The Komagata Maru ship was chartered by a business man named Gurdit Singh, and was renamed `Nanak Nam Jahaz'. There are several possibilities as to why Gurdit Singh ventured to undertake such a controversial trip. The most often mentioned reason was that he wanted to start a profitable shipping line between Canada and India, and that his reasons were purely economic. The 376 passengers, (12 Hindus, 24 Muslims and 340 Sikhs) all from Punjab, wanted to make this trip to Canada because the news of economic prosperity had lured them. After picking up its passengers from Shanghai, Moji, Yokohama, and Hong Kong, the ship set sail for Canada on April 4, 1914. Upon arrival in Vancouver, on May 23, 1914, the ship was forced to anchor 200 yards off the wharf. The fear of escaping passengers, or possible riots of Vancouverites led to the strict confinement of the passengers. Supervisor Malcolm Reid, of the Vancouver Immigration Department , along with his superior W. D. Scott, refused to allow the passengers to disembark for the duration of their stay and would not permit their lawyer to have personal consultation with them. They had armed patrols guarding the ship, and would not let the ship near the dock to unload and sell the coal it was carrying. When a food and water shortage became a major crisis, the Immigration officials at first refused to allow anyone to disembark to buy supplies, and later relenting, refused to pay for the desperately needed supplies when the passengers were unable. In hopes of ending delays, Gurdit Singh agreed to a proposal made by the Immigration Department, which involved bypassing all 376 passengers' trials by the Board of Inquiry, as well as eliminating their right to apply for habeas corpus. Instead it was decided that only one test case was to go directly to the Court of Appeal. A passenger by the name of Munshi Singh was chosen to be the test case, and on July 6, 1914, the Court of Appeal upheld the decision of the Board of Inquiry to deny the passengers entrance. After spending two months, with inadequate amounts of food and water, and living in poor conditions, the passengers gave up their right to take their case to a higher court. After a great deal of controversy as to who would pay for the supplies for the passengers return trip, the Canadian government agreed to pay, and the Komagata Maru left the hostile Vancouver environment on July 23, 1914.

When the controversial question of what to do with the Komagata Maru passengers arose, and the strength of the Immigration Act was to be tested, it was clear that, "the attack on the order-in-council excluding the Hindus ...[was] centered upon the question of whether the Dominion has power to pass an order-in-council excluding British subjects." The kind of effect the exclusion of the passengers would have on the rest of the empire, in particular the very volatile India, was a difficult the problem faced by the Canadian Government. This issue of whether to allow the Komagata Maru passengers was not merely a national issue, but one of international importance, and the response of people in India very much hung in the decision of the Canadian Government. Many Canadians' feelings reflected those of an article in Pall Mall Gazette:

The intentions of Gurdit Singh may be good, as he declares, but he must expect no aid from public

opinion in Great Britain. The Canadians are masters in their own house and have unqualified right to say who shall not dwell in it. As one daily Vancouver newspaper explained, The Hindus, of course are working on the basis that they are British subjects and as such, are entitled to admission into British territory. They apparently do not grasp Canada's autonomy in matters affecting the welfare of the Dominion.

Unfortunately, the decision to deny the Indians access to Canada was not to be easily made by the government. Even before the ship came to Canada, the Canadian Government's procrastination and indecision as to the question of Canadian sovereignty, resulted in their losing an opportunity to avert the Komagata Maru tragedy. The ship had been detained in Hong Kong by British officials on March 24, 1914, who hoped to prevent possible problems for Canada. The passengers were told they did not comply with Canadian immigration laws. The Hong Kong authorities telegraphed Canada and asked them to either provide concrete regulations, with which they could disallow the ship from coming, or else give the passengers permission to continue.

The authorities waited for six days without any response from Canada, and fearing the legal action Gurdit Singh was about to take, the ship was released (16). In effect, by not answering the telegram on time, the Canadian Government had given the passengers confidence that they would be admitted. Upon arrival, when Gurdit Singh found out that they would not be easily admitted, he made the question of their immigration an Indian nationalist issue, as he said when he arrived, "What is done with this ship load of my people will determine whether we shall have peace in all parts of the British Empire " (17). This threat could not be ignored, and as Gurdit Singh explained, "We are British citizens and we consider we have a right to visit any part of the Empire. We are determined to make this a test case and if we are refused entrance into your country the matter will not end there "(18). It was the threat of possible revolts in India that made dealing with the Komagata Maru a very serious issue.

The question of why the exclusionary laws were only a temporary, weak solution, and why the Canadian Government had problems in keeping the Komagata Maru passengers out of Canada can be answered when looking at the case of Narain Singh in 1913. In this case, 36 Indians, after being denied entry into Canada, applied for habeas corpus to Justice Gordon Hunter because they felt they'd been illegally detained. Orders-in-Council P.C. 23, and P.C. 24, were used to deny them access.[See Appendix 1] The error found with P.C. 23 was that the wording did not comply with Section 38 of the Continuous Journey Act, to which it was an addition. The question of the use of `naturalized' as meaning `citizen' was a major issue in this case. P.C. 23 stated that the continuous journey must be made, "from the country of which he is a native or citizen," rather than the wording of the Act which used the word `naturalized'. Justice Hunter found this P.C. to be ultra vires on the grounds that the word `citizen' narrowed the requirements of the Act, and that to be naturalized, one did not have to be a citizen. As for P.C. 24, it was found to not comply with Section 37 of the Immigration Act. This section prescribed a necessary minimum amount of money that an immigrant must `possess in their own right,' which could vary from a particular race, or occupation. [See Appendix2] The order-in-council P.C. 24 specified this amount to be a sum of $200 and it was to

apply to those of `Asiatic origin' who did not already have any specific agreements with the Canadian Government. This order-in-council was found non applicable to the 36 Indians because Judge Hunter stated that the word `possess' did not mean that the money had to be on their person upon landing. The sum of $200 dollars could for instance be kept in a bank on shore. Their application made to Chief Justice Hunter being successful and the orders-in-council found ultra vires, the poorly constructed exclusionary laws became unemployable.[See Appendix 2]

The result of this case, which made exclusion of Indians using the orders-in-council impossible, worried Canadian Immigration officials. In contrast, it gave confidence of guaranteed entry to the Komagata Maru passengers. The infirm orders-in-council were quickly corrected for minor wording errors, and reinstated on January 7, 1914. Another order-in-council, P.C. 879, was instated. P.C. 879, which prohibited the landing at specified British Columbian ports of labourers or artisans. This order-in-council was originally passed on December 8, 1913 and was to last till March 31, 1914, whereupon it was passed again. Despite the reincorporation of these laws, the Temple Committee of Sikhs in Vancouver still encouraged the passengers of the Komagata Maru to come, feeling that, like the Narain Singh's Case, the case of the Komagata Maru passengers could be won. The decision by Justice Hunter which struck down the immigration laws, struck fear of the courts in the Immigration Department.

It was because of this fear of having the Immigration Laws struck down in court as in the Narain Singh's case, that the Immigration officials made every attempt to avoid having the case brought before Justice Hunter. It was this fear that led to the abuses of their power and the legal and moral injustices against the passengers of the Komagata Maru.

Legally, the Immigration officers had overstepped the bounds of the already vast amounts of power given to them by the Immigration Act. Upon arrival, the ship was forced to dock away from the wharf where it was carefully guarded by patrol boats and armed officers. The passengers, with the exception of the doctor, were not permitted to leave the ship. Even Gurdit Singh, acting as a merchant, trying to sell the coal brought on the ship, was not permitted to leave. Legally he was permitted to go ashore, as he explained: "You know I am a merchant and there is no law to prevent merchants from going on shore".

They had become prisoners on their own ship. The passengers' lawyer, Edward J. Bird, was powerless against these injustices, even though he knew that:

There are no laws which permit the immigration officials to act as they have in the case of the Komagata Maru. The officers have taken armed possession of the ship and have guards patrolling the waters around her in launches, preventing anyone from Boarding the vessel. This included the passengers' own lawyer, who was not permitted to board the ship to give personal consultation to his clients. Although legally they were entitled to have personal consultation with their lawyer, Reid, the Immigration Supervisor in charge, felt that with the case of the Komagata Maru passengers, this was too risky. Bird was powerless, for even when he threatened to go to the courts to obtain an order

compelling Reid to stop these injustices, Reid declared that he did not have to, "pay the slightest attention to any Laws of the Court if any are made". To further add to the injustices, in hopes of delaying the issue before the courts, the Board of Inquiry began making major delays in deciding the passengers' cases. The cases of passengers who could automatically be deported without the use of the controversial orders-in-council, those being the 90 sick passengers, were heard first. Then those passengers who were guaranteed entrance because they had Canadian domiciles. In hopes of delaying the inevitable, the Board of Inquiry, after hearing the cases of the sick passengers, reserved judgment, prolonging their decision. This behavior was illegal. According to the Immigration Act, the passengers' cases were to be heard and a decision immediately given. Reid was attempting to, "use every means to avoid court procedure." The Board of Inquiry itself was prejudiced against the passengers. It consisted of five appointed members who were with the Immigration Department, one of which was Reid himself. As Bird said, "I positively make a charge that the Board of Inquiry, as it has conducted at present, is a travesty on justice. The prosecutors are the judges". Despite his protests against these legal injustices, nothing was done to change the proceedings.

Not only were there legal injustices, but moral injustices as well. Due to the delays in their hearings, the passengers ran out of food. When they began their plea of starvation, Reid would not believe them. Even the local paper felt they were lying to gain sympathy, for they felt the ship had not really run out of food. Rather, the paper stated, "it is likewise officially stated that the steamer is literally full of it [food]". Reid, in a telegram to his supervisor Scott wrote, "[I] Will take care not to furnish any rations". Reid believed that to do so would mean the passengers would take advantage of his humanity, and they would remain in Vancouver for a longer period of time. It wasn't until the situation had badly deteriorated, that telegrams were sent from the passengers to King George V and the Governor General in Ottawa, and the doctor aboard the ship had written of deathly sick men, that Reid relented. He agreed to supply the ship with food so long as the Immigration Department did not have to pay for the supplies. The Immigration Department, during the Komagata Maru Incident, had taken full advantage of the immense powers given to them by the Immigration Act. [Appendix 1]. The Act permitted the officer in charge to decide if, and where, the passengers could stay on shore to await their hearings. Reid opted to deny them proper accommodation on shore, even though Gurdit Singh had been willing to pay for the costs. Due to the poor conditions forced upon them by the Immigration Department, along with the continuous delays, the passengers agreed to give up their rights to individual cases before the Board and then apply for habeas corpus to separate courts. In exchange, the Immigration Department was to end all delays, and take one passenger as a test case directly to the Court of Appeal which would consist of several judges. This process would conveniently ensure that their case would not be heard before Justice Hunter. All of these legal and moral injustices were allowed to be carried through by the Immigration Department because of the racist support of the community and the government officials of that time.

The verdict of the Court of Appeal to uphold the Board of Inquiry' decision to

deport the passengers had not been firmly based on legal reasons. The main case against the passengers was based on the Orders-in-Council P.C. 23, 24, and 879.[See Appendix 3] The Order-in-Council P.C. 24 was used in the test case, against Munshi Singh, because upon arrival he only had twenty pounds with him, and the Immigration Department held that he was required to `possess' $200. As was decided in the Narain Singh's case, 1913, the word `posses' in the Immigration Act did not necessarily mean the money had to be present upon arrival, only that the immigrant must have the allotted sum. It was with this definition of the word `posses' that Munshi Singh, along with the other passengers, had come to Canada without the $200. In his testimony, his reasoning for only bringing twenty pounds was that, not being well educated, he didn't know how to transfer funds to banks, and that he didn't want his money stolen during the journey. Instead, he would wire for the $200 from home when the time came. [See Appendix 3] He was therefore complying with the Immigration Act. P.C. 879 stated that the landing at any specified port in British Columbia, of labourers or artisans was prohibited. The Immigration Department charged that he didn't comply with this law, even though he stated that he'd come to Canada to farm. Munshi Singh stated that he had been a farmer in India and that he never had any other occupation. On the grounds that Section 16 of the Immigration Act stated that the, "Board of Inquiry may at the hearing receive and base its decision upon any evidence considered credible and trustworthy, and, the burden of proof shall rest on the immigrant," the Board of Inquiry refused to believe his testimony that he was to be a farmer. [See Appendix 1] Their claim to not hear his evidence was entirely based on the fact that 90% of Indian immigrants in Canada became labourers, and only 10% farmed the land. Munshi Singh's lawyer Bird rebutted this decision on the grounds that: Section 16 does not alter the common law that a man shall not be convicted without proof such as would satisfy natural justice.

The third order-in-council used against Munshi Singh was P.C. 23, the Continuous Journey Act. The Immigration Department and Court of Appeal disregarded the word `naturalized', and based their decision on the use of the words `native citizen'. They felt `native' used in the Immigration law did not mean all British subjects were native to the whole Empire, and therefore Munshi Singh, who had come from British Hong Kong, did not comply with this law. All three weakly based arguments were used against the passengers to deny them entry, but the real basis of The Court of Appeal' decision to support the Immigration Department was based on the biased interpretations of the law.

Despite this decision, the passengers had other legal avenues that they could have pursued if they had not been living in such poor conditions. The Immigration Department refused to provide funds for food and water and therefore the passengers were constantly lacking these supplies. This inevitably made many passengers ill, and this factor, along with the unwelcoming atmosphere of Vancouver made the prospect of waiting till October to be heard by The Supreme Court of Canada, very unappealing. If their living conditions had not been so deplorable, the passengers could have taken their case all the way up to the Judicial Committee of the British Privy Council to be heard.

Even though the legal reasons for deporting the passengers were weak, the passengers were kept from

entering Canada by the prevailing racists sentiment. A quote made by Mackenzie King in a report written in 1908 when he was Deputy Minister of Labour stated, "That Canada should desire to restrict immigration from the Orient is regarded as natural, that Canada should remain a white man's country is believed to be not only desirable for economic and social reasons but highly necessary on political and national grounds," is an accurate reflection of the common feelings other politicians had regarding Indian immigration. Economically they were considered, like other Oriental immigrants, to be cheap labour who stole white people's jobs and prohibited the immigration of more preferable labourers, in particular those from Britain. Socially, Indians were thought to refuse to assimilate, their turbans and culture setting them far apart from white society. This lack of desire of Indians to assimilate was felt to be a major threat to the Canadian way of life, and Canada's future. As H. H. Stevens

wrote in a magazine article, "British Columbia is opposed to Asiatic immigration because it retards the development of the country and makes impossible a happy, permanent, intelligent people. It also results in a large alien male population with much immorality, where there should exist a community of families".

The Indian immigrants were primarily male, and had difficulty, due to laws and poor conditions, in bringing their families with them. It was this male population that was thought to be harboring disease and immorality, and a threat to women and children in Canadian society. They were considered a social menace and the need to stop their immigration was taken very seriously. Like Stevens, many people felt very strongly about stopping immigration from India, for to them it was, "not only a question of whether we like or dislike men- that is a mere surface issue- it is a question of life and death for the national life of Canada". Politically and nationally, immigration of the `Asiatic hordes' was a major political platform issue. In B.C. in particular, sentiments were strongly against Indian immigration, for fear of ruining the national character. It was this widespread anti-Indian sentiments that had been the reason for creating the exclusionary Immigration Law of 1910, and the real cause of the deportation of the Komagata Maru passengers.

Popular feelings against Indians, and all Asians for that matter, were so overwhelming that it was never a question of wanting their immigration or not, but rather how to successfully stop their immigration. There was a great fear that if the passengers aboard the Komagata Maru were permitted to immigrate, that all Indians in India would automatically wish to immigrate. In a speech to an overflowing city meeting called to discuss the question of the Komagata Maru passengers, H. H. Stevens said, "In the Orient, at our doors, there are eight hundred million Asiatics -and mark you, I care not how high a value they place on their civilization- it is distinct in all its features from that which we hold dear. Eight hundred millions - the least tremor from that source would unquestionably swamp us by weight of numbers".

Racist, anti-Indian songs were also created, such as a song about what was called the, "Battle of Burrard Inlet", in which armed Immigration officers tried and failed to overtake the Komagata Maru and forced her out of the Canadian waters with the powerful guns of the Canadian Naval vessel H.M.C.S Rainbow pointing at

it to leave.[See Appendix 4] It was this widespread popular feeling which had been the force that had barred the entrance of the Komagata Maru.

The passengers aboard the Komagata Maru had never had a chance at entering Canada. Their British citizenship which allowed them the right to travel freely within the British Empire was looked upon as conflicting with Canada's sovereignty and right to exclude whatever race it wished. The previous case of Narain Singh in 1913, which defeated the weak Orders-in-Council was ignored, along with the restrictions it had placed on the use of The Immigration Law of 1910. Despite their British citizenship, and the outcome of the Narain Singh's Case which created an excellent possibility of their legally defeating the weak Immigration Act, the passengers never would have been able to overcome the racist feelings of Canadians. It was these strong racist feelings which permitted and supported the legal and moral injustices which made the Komagata Maru Incident a tragedy. The weak exclusionary laws were created to satisfy the strong racist sentiment. As B.C. Premier Sir Richard McBride stated regarding Asian immigration:

To admit Orientals in large numbers would mean in the end the extinction of the white people, and we always have in mind the necessity of keeping this a white man's country.

It was this `necessity' to keep Canada a `white man's country' that barred the immigration of the passengers aboard the Komagata Maru.

Seventy five years later, in May of 1989, this unfortunate incident was commemorated and officially recognized by all levels of the Government and in 1990, a plaque was erected at the Portal park on Hastings street, overlooking the Burrard Inlet. This was a commitment of openness and respect for different cultures.

APPENDIX 1
Immigration Law of 1910
Chapter 27, VOl II
Pages 6-15
APPENDIX 2
Narain Singh's Case, 1913
British Columbia Reports,
VOL XVIII,
Pages 506 - 511
APPENDIX 3
Munshi Singh' Case, 1914
British Columbia Reports,
VOL XX.I,
Pages 244 - 257
APPENDIX 4

The Battle of Burrard Inlet

"You may talk about your suffragettes,
Or the battle of the booze,
But it can't compare with the fight we had,
On the Komagata Maru.

"Ye Gods, it was an awful night,
I never shall forget it,
Those Hindus threw most everything,
Including coal and brick.

"The dirty rats were vicious,
Some had lost their clothes,
But still I thought we had them,
When the guy turned on the hose.

"The boys were very anxious,
To clean the swarthy horde,
But just when things looked rosy,
McArthur fell overboard.

"Dan McLeod was right in front,
He shouted, `Boys stand pat,'
But he hardly said his words,
When a Hindu stole his hat.

"Up spoke one old sea salt,
Salt pepper, bold and true,
And said, `If they'd give me a chance,
I'd show them what to do.

"`Give me a box of dynamite,
And a goodly length of fuse,
And, believe me, I'd surely fix,
That bunch of mad Hindus.'

"`Look out,' the Captain loudly cried,
`Or we shall all go under.'
`Well, we should worry,' a cop did yell,
In a voice as loud as thunder.

"When Sherman said that war is Hell,
He sure made no mistake,
For I was amongst the bunch,
Dodging knives and boiler plate.

"All of the guys were gasping,
When someone gave a cheer,
And said, `Here comes, Stewart,
Ye Gods, he's packing beer!'

"One guy received a rotten egg,
It filled his heart with dread,
For the token that he wore that night,
Was a message from the dead.

"But now the fight is over,
I'm glad that we're all through,
But I never shall forget that night,
On the Komagata Maru."

Song taken from Ferguson. A White Man's Country. pp. 116 - 1 17.

✤ ✤ ✤

The Corporation of Delta

"COMING OF THE SIKH PIONEERS TO CANADA"

OURS TO PRESERVE BY HAND AND HEART

I, BETH JOHNSON,

MAYOR OF THE CORPORATION OF DELTA

HEREBY PROCLAIM OCTOBER 10 - 17, 1997

"COMING OF THE SIKH PIONEERS TO CANADA" WEEK

Beth Johnson

Beth Johnson, Mayor

ਅਜੀ ਉਸਰਣੀਏ

ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਤਾਤਲੇ

'ਖੋਜੀ ਉਪਜੈ ਬਾਦੀ ਬਿਨਸੈ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰਾ'

(੧੯੫੫-੬)

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨੂਰਾਨੀਂ ਦਰਪਨ ਦੇ ਝਰੋਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਕੋਟਾਨ-ਖੰਡ ਝਲਕ ਨੂੰ ਵਾਚਿਆਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕਠਿਨਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਵਸ਼ਕਤਾ ਉਤਪਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਨਿਧਾਨਾਂ ਦਾ ਮੱਯਾਰ ਕਿਸ ਬੁਲੰਦੀ ਤੇ ਸਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਰਸਿਆਂ ਦੀ ਅਰੁੱਕ ਗਤੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਵੇਖੀ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ:

(ੳ) ਆਗਾਹਾਂ ਕੂ ਤ੍ਰਾਂਘਣਾ

(ਅ) ਵੰਡ ਛੱਕਣਾ

(ੲ) ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮ ਸਾਲ

(ੳ: ਆਗਾਹਾਂ ਕੂ ਤ੍ਰਾਘਿ ਪਿਛਾ ਫੇਰਿ ਨ ਮੁਹਡੜਾ

ਸਮੂੰਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਾਸਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਲੋਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਮੂਲਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਐ ਸਿੱਖ! ਤੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 'ਆਗਹਾ ਕੂ ਤ੍ਰਾਂਘਣਾ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਕਦਮ ਮੁਹਡਣਾ, ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਮੋੜਨਾ। ਆਗਾਹਾਂ ਕੂ ਤ੍ਰਾਂਘਣ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਵਾਸਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਲਈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਚੁੰਹਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀ ਮੀਰਾਸ ਵਿੱਚ ਪਿੱਤਰੀ ਧੰਨ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਈ ਅਖੁੱਟ ਅਤੇ ਅਲੱਭ ਦਾਤਿ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਦਕਾ ਸਿੱਖੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ 'ਆਗਾਹਾ ਕੂ ਤ੍ਰਾਂਘਿ ਪਿਛਾ ਫੇਰਿ ਨ ਮੁਹਡੜਾ' ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਰੁੱਕ ਰਵਾਨੀ ਦੇ ਵੇਗ-ਮਈ ਰਵਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਔਰ, ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਇਹ ਨਿਕੜਾ ਜੇਹਾ ਲੇਖ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸੰਕਲਿਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਭਿਲਾਸੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਸੁਅਸਤਅਵਸਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸੰਵੇਦਨ ਝਰਨਾਹਟਾਂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਢਾਂਚਾ ਐਸੇ ਨਿਖਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਦਗਮ (ਸੁਮਿੱਲਤ) ਹੋ ਨਿਬੜੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਵਿੱਰਤਤਾ ਕਿਸੇ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਮੁਹਤਾਜ ਨਾ ਰਹੇ, ਔਰ ਅਭਿਆਸੀ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਮੌਜ, ਪਰਬਲਤਾ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਛੂਹੇ, ਕਿ ਸੰਸਾਰੀ ਮਲੀਣਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਸਤ ਤੋਂ ਅਛੋਹ ਥੀਵਣ ਦੀ ਸਮੱਰਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੋਵੇ, ਔਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਦੀਆਂ ਟੀਸੀਆਂ ਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਜੁੰਬਸ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਰੱਖਦੀ ਹੋਵੇ। ਧਿਆਨ-ਪੂਰਬਕ ਏਹੀ ਵਸਤੂ ਹੈ ਕਿ, ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਚਾਲੂ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਖਿਦਮਤ ਵਿੱਚ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸਵੈਮ ਜੀਵਨੀ ਵਾਸਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਹੀ ਅਰਥ-ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਆਪ ਜੀਦਾ ਅੰਤਹਕਰਣ ਆਗਾਹਾਂ ਕੂ ਤ੍ਰਾਂਘਣ ਦੀ ਗਤੀ ਦਾ ਧਾਰਣੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਔਰ ਆਗਾਹਾਂ ਕੂ ਤ੍ਰਾਂਘਣ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਤਿ ਸਹੀ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਨਿਬੜੇ।

ਚਾਲੂ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰੂਪਣ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਉਲੀਕਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਢਾਂਚਾ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਅੰਤ੍ਰੀਵੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਖੇਤਰ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਨਿੱਜੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪ ਜੀ ਸੁਖੈਨ ਹੀ ਇਸ ਗੁੰਝਲ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੱਟ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਧਿਆਨ ਗੋਚਰੀ ਤੱਤ-ਵਸਤੂ ਏਹੀ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟਾ ਅਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਤੱਤਵ-ਨਿਰਣੈ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਅੰਤਹਕਰਣ ਚਾਲੂ ਲੇਖ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅੰਜਨਾ (ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ) ਨਾਲ ਇੱਕ-ਸੁਰਤਾ ਦੇ ਜ਼ਾਵੀਏ, ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਲਾ-ਸ਼ੇਰੀ ਅਤੇ **ਆਗਾਹਾ ਕੂ ਤ੍ਰਾਂਘਣ** ਦਾ ਬਾਨ੍ਹਣੂ ਬਨ੍ਹਦਾ ਹੋਇਆ, ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਸਾਹਿਲ ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਖੈਮੇ ਆਣ ਗੱਡੇਗਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖਤ ਸਫਰ ਲਈ ਉਤਸੁਕਤਾ ਭਰਪੂਰ ਨਿੱਜੀ ਕਲਪਨਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਜ਼ਾਵੀਏ ਉਲਕੀਦਾ ਹੋਇਆ, ਸ਼ਾਜ਼ਗਾਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਖੇਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ।

ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਹਰ ਪੈੜ, ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਤੇ ਨਰੋਆਂ ਸ਼ਾਹੀ ਮਾਰਗ ਉਲੀਕੇਗੀ, ਜਿਸ ਤੇ ਚੱਲਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਯਾਤਰੂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਅਸਤਅਵਸਥੀ ਤਵਾਰੀਖ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਨਗੇ। ਤੱਤਵੇਤਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ, ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਪੈੜ ਨੇੜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਣਕੇ ਤਵਾਰੀਖ ਦੀਆਂ ਕੌਣਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮੁ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਓਹ ਤਵਾਰੀਖ ਸੁਅਸਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਧੁੰਦਲੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਮਲੀਣ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਏਹੀ ਵੱਡਾ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ, ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਫੁਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ:

'ਰਖਿ ਰਖਿ ਚਰਨ ਧਰੇ ਵੀਚਾਰੀ'

ਦੁਬਿਧਾ ਛੋਡਿ ਭਏ ਨਿਰੰਕਾਰੀ' (685)

ਜੀਵਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਦਉਰਾਨ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਕਿ ਹਰ ਪੈਰ ਸੰਭਲ ਸੰਭਲ ਕੇ ਅੱਗੇ ਧਰੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਪੁੱਟੇ ਹੋਏ ਪੈਰ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ-ਗਤਿ ਅਤੇ ਕੌਮੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਲਿਖਣੇ ਹਨ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਇੱਕ ਬਿਰਖੁ ਹੈ, ਔਰ ਹਰ ਸਿੱਖ ਇਸ ਬ੍ਰਿਖ ਦਾ ਫਲ ਹੈ, ਸੁਅਸਤਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕੀਤਿਆਂ ਇਹ ਫਲ ਸੁਗੰਧੀ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਰਸਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਗਰ ਏਸੇ ਚਿਕ੍ਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਵੇਖੀਏ ਅ-ਸੁਅੱਸਤ ਜੀਵਨੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਫਲੁ ਫਿਕਾ ਅਤੇ ਦੁਰ-ਗੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸੀ ਪੰਨੇ ਵੀ ਮਲੀਣਤਾ ਭਰਪੂਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਤਵਾਰੀਖੀ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫਿੱਕਾ, ਤਰੁੱਸ਼ ਅਤੇ ਮਲੀਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਦੇ ਹੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਤੱਤਵ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਆਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ***'ਬਿਰਖਹੁ ਸਾਉ ਨ ਆਵਈ ਫਲ ਵਿਚਿ ਸਾਉ ਸੁਗੰਧਿ ਸੰਜਾਰੀ'*** (ਵਾ: 7/17/5) **ਸਲਾਮ ਜਵਾਬ** ਜੈਸੀ ਦੁਭਾਂਤੀ ਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਤਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਕੇਵਲ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਗੋਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸੁਅੱਛ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤੱਤਵ-ਮਈ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲੀਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਹਿਦ ਸਾਧਨ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਵਨਾ ਵਾਲੇ ਅਸਾਡੇ ਸਤਿਕਾਰ-ਯੋਗ ਬਜ਼ੁਰਗਵਾਰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਸਾਡੀਆਂ ਆਵਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਪੈਂਡਿਆਂ ਤੇ ਟੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਹਟ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਅਸਾਡੀ ਸੁਰਤੀ ਦਾ ਅਵਿਛੁੜ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ, ਲਖੂਖਾਂ, ਕੋਟਾਨ ਅਤੇ ਅਸੰਖਾਂ ਹੀ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਸਦਾਅ ਹਮੇਸ਼ਾਂ-ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਧੜਕਣ ਦਾ ਨਿੱਗਰ ਭਾਗ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਜਿਸ ਗਾਡੀ ਮਾਰਗ ਦੀ ਰੇਖਾ ਅਸਾਡੇ ਸਨਮਾਨਯ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਉਲੀਕੀ ਹੈ, ਅਸਾਡੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ, ਅਸਾਡੇ ਵਿਰਤੀਹਾਣ ਪੈਂਡਿਆਂ ਦੀ ਜੁੰਬਸ਼, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦੀ ਤੇ ਥਰਥੱਰਾਹਟ ਵੇਗ ਵਿੱਚ ਗਤੀ-ਬੱਧ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਇੱਕ ਮੱਕੜੀ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਵਹਿਣ (ਨਾਲੇ) ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾ ਬੈਠੀ, ਵਹਿਣ ਦੇ ਤੱਟ ਤੇ ਆਣ ਖਲੋਤੀ, ਵਹਿਣ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਸ ਨਿਕੜੀ ਜਿਹੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੇਜ਼ ਵਹਿਣ ਵਿੱਚ ਰੇੜ੍ਹ ਕੇ ਖਾਮੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੱਕੜੀ ਭੀ ਪਾਰ-ਗਰਾਮੀ ਬੀਵਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰ ਕੇ ਆਈ, ਨਾਲੇ ਦੇ ਜਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਕਬਰ ਦਾ **ਤਾਅਵੀਜ਼** ਪਹਿਨਾਣ ਲੱਗਿਆ ਵਿਲੰਭਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਵਹਿਣ ਦੇ ਤੱਟ ਉਤੇ ਅਗਿਣਤ ਮੱਕੜੀਆਂ ਦਾ ਅੰਬਾਰ ਉਸਰ ਆਇਆ, ਇਹਨਾਂ ਮੱਕੜੀਆਂ ਲਈ ਪਰਾ-ਦੇਸ਼ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਾਸਤੇ ਐਸਾ ਪੁੱਲ ਬਣਿਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਪੰਥਕ **ਉਰਾਰ-ਪਾਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ** ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰਤੀ-ਹਾਣ ਨੂੰ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਔਰ ਸਮੂੰਹ ਭਾਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮਾਨਵਤਾ ਇਸ ਦੀ ਦੈਵੀ ਫਜ਼ੀਲਤ ਨੂੰ ਮਾਣਦੀ, ਭੁੰਚਦੀ, ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹਰ ਵੇਗ ਨੂੰ, ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਹਰ ਮਹਿਫਲ ਨੂੰ, ਉਨਮਨੀ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰ-ਸ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਹਾਮਾਂ ਇੱਕ ਨਜ਼ਮ-ਕਾਰ ਨੇ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਾਵ ਰਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਸਾ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ-ਜ਼ਾਇਕਾ ਭੇਟਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਾਵੀਆ ਤ੍ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਖੇਤਰ ਉਲੀਕਿਆ ਹੈ:

Have you seen the locusts how they cross a steam? First one comes down to the water-edge, and it is swept away, and then another comes and then another, and then another, and at last with their bodies piled up, a bridge is built and the rest pass over.

ਉਕਤ ਦਰਸਾਈ ਕਾਵ ਚਰਿਤ੍ਰਤਾ ਉਹਨਾਂ ਪਹਿਲ-ਕਦਮੀਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀ ਸਵੈਮ ਜ਼ੀਨਤ ਨੂੰ ਆਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਨਿਬੜੀ, ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਪੈਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤੱਲੀਆਂ ਗਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋ ਵੀ ਸਹਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ***'ਆਗਾਹਾ ਕੂ ਤ੍ਰਾਂਘਿ ਪਿਛਾ ਫੇਰ ਨ ਮੁਹਡੜਾ'*** ਜੈਸੀ ਲਾਸਾਨੀ ਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋ ਨਿਬੜੇ। ਸੰਸਾਰੀ ਮੰਚ ਦੇ ਮਾਅਰਕਾ-ਖੇਜ਼ ਅਲਾਮਤ ਬਣ ਗਈ, ਅਸਾਡੇ ਭਵਿੱਖਤ ਸਫਰਾਂ ਲਈ ਪਰੰਪਰਾ-ਗਤਿ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਆਣ ਵੱਸੀ, ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੁਵੱਰਗੀ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਈ ਰਵਸ਼ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਹਰਿਆਵਲ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਭਰਪੂਰ ਆਤਮਿਕ ਗਾਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਫਹਿਮੀਅੱਤ ਦੇ ਚੌਖੱਟੇ ਵਿੱਚ ਸਜਾ ਕੇ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਦ ਅੱਜ ਦੇ ਸੁਹੇਲੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਤਰਨੱਮਤਾ ਦੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਅਰੁੱਕ ਲੜੀਆਂ, ਝਰਨੇ ਝਰਦੀਆਂ, ਠੱਲੀਆਂ ਠੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ।

ਅਗਰ ਵਿਚਾਰ-ਸ਼ੀਲ ਸਮ੍ਹੇਲ ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇਹਨਾਂ ਹਰਿਆਵਲ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਝਾਤ ਝਾਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਦ ਅਸੀਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਇਸ ਨਿਰਣੈ ਤੇ ਆ ਖਲੋਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼-ਕਦਮੀਂ ਕਿਤਨੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਘਾਟੀਆਂ ਦੀ ਵਿਰਤੀਹਾਣ ਹੋ ਗੁਜ਼ਰੀ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਠੋਰ, ਕਰੜਾ, ਬੇ-ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਜ਼ੁਲਮਤ, ਇਕ-ਪਾਸੜ ਤੇ ਕਠੋਰ ਨਿਆਇ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਸਾਡੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਰੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਕਲਪ, ਅਨ-ਸੁਖਾਵੀਆਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਥਾਵਾਂ, ਖਾਨ ਪਾਨ ਪਹਿਰਾਨ ਦੀ ਅੱਸਮਤੁਲਤਾ, ਆਰੋਗਤ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਥੁੜ੍ਹ, ਮੁੱਕਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਥੇ ਹੈ ਕਿ, ਇਤਨੀਆਂ ਅਣ-ਮਨੁੱਖੀ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਝਲਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਮੂੰਹ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੀ ਮਾਰਗ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸਥਾਪਿਤ

ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਪੈਂਡੇ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਮਾਰਗ ਦੇ ਪਾਂਧੀ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਮਲਤਾ, ਸੁਹੱਪਣ, ਜ਼ੀਨਤ, ਸੁਡੋਲਤਾ, ਮਨੋਹਰਤਾ, ਆਕਰਸ਼ਤਾ ਜੈਸੀਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਦਾਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅਤੇ, ਨਿਰ ਯਤਨ ਹੀ ਮਾਣਦੇ ਹਾਂ।

ਜਿਥੇ ਕੁ ਤਕ ਮੇਰੇ ਅਨੁਭਵੀ ਸੰਕਲਪ ਦੀਆਂ ਪਰਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚਾਰ ਮੰਡਲ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਸਾਡਾ ਅੰਤ੍ਰੀਵੀ ਧਰਮ ਹੈ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਸਾਡੇ ਮੋਢੀ ਸਨਮਾਨਯ ਹਰਿਆਵਲ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਅੰਤਮ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟੇ ਰਹੀਏ, ਵਿਰਤੀਹਾਣ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਨਿਹਰੀ ਅਵਸਰ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਗੋਚਰੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨਿੱਜੀ ਪੜਚੋਲ ਦਾ ਬਾਨ੍ਹਣੂ ਬਨ੍ਹਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੀਏ, ਤਾਂ ਕਿ ਅਸਾਡੇ ਪਰਸਪਰ ਅੰਤ੍ਰੀਵੀ ਹਉਮੈ ਗ੍ਰਸਤ, ਅਸੂਝਤ ਅਤੇ ਦਾਨਾਈ ਰਹਿਤ, ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਮਧਾਨ ਹੋ ਸਕੇ, ਇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਅਉਖਤ ਪਾਵਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਢਾਲਣਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਅਸੀਂ ਪਾਵਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸੁਅੱਸਥਅਵਸਥੀ ਮਾਰਗ ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪੰਥਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨਵੀਨ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਬੈਕੁੰਠੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰ ਸਕੀਏ।

ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ, ਆਮ ਸਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ, ਉਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ, ਉਹਨਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਪੱਲਾ ਬਚਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਓਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਮਾਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਇਹੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹੋ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਚਲੋ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਕੀਤਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਬੇ-ਅਰਥ ਖਤਰਾ ਆਪਣੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਵੋ, ਜਿਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਲੋਗਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਨਯ ਚਿੰਨ ਲੱਗਦੇ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਰਹੋ, ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਭਟਕਦੇ ਫਿਰਨਾ ਦਾਨਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਸੇ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪੈਗਾਮ, ਐਸੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਰੁਚੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੰਡਿਆਲੀ ਵਾੜ ਬਣਕੇ ਰਸਤਾ ਰੋਕੂ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਐਸੀ ਸਥਿਤੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਵੈਮ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗਹਿਰੀ ਖੰਦਕ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਦਸ਼ਾ ਇਨਸਾਨ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਇਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਬਣ ਕੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਹੀ ਰਮਜ਼ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਹਨਾਂ ਉਦਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਕੁਦਰਿਤ ਦੇ ਗੈਬੀ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਹੁਸੀਨ ਵਸਤੂ ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਸਰੇ ਅਸੀਂ ਗੁੱਝੇ ਅਤੇ ਰਹੱਸਮਈ ਰੱਬੀ ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕੀਏ, ਇਹੀ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਅਤੇ ਪਾਇਦਾਰ ਸਚਾਈ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਲਪ ਨਿਪੁੰਨਤਾ, ਕਲਾ-ਕੌਸ਼ਲ, ਹੁਨਰ, ਚਤੁਰਤਾ, ਕਾਰੀਗਰੀ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਦਿਆ ਜੈਸੀਆਂ ਅਮੋਘ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਰਹੱਸ-ਮਈ ਗੈਬੀ ਵਸਤੂਆਂ ਲੱਭਣੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਸਾਡੇ ਅੰਤਹਕਰਣ ਵਿੱਚ, ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਖਲਬਲੀ, ਉਤੇਜਨਾ, ਆਵੇਸ਼, ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਕਿਆਸ ਆਰਾਈਆਂ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਉਭਾਰ, ਵਿਕਾਸ-ਮਈ ਬਿਰਤੀ, ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚ ਨਿਖਾਰ, ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਉੱਨਤੀ, ਉਪਜਾਊ ਵਿਰਤੀ, ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਜੈਸੀਆਂ ਉਮੰਗਾਂ ਜਨਮੁ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਆਮ ਲੁਕਾਈ ਪੋਸ਼ੀਦਾ ਰੱਬੀ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਆਪਣੀ ਸੁਖੱਲੀ ਜੀਵਨੀ ਨੂੰ ਨਿਰਮੂਲ ਖਤਰੇ ਸਹੇੜਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮਝ ਕੇ, ਖੋਜ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਲੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੋਚ-ਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਤੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਧੱਸ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵਾਸਤਵਿਕ ਮੰਤਵ ਇਹੀ ਹੈ, ਕਿ ਜੀਵਨੀ ਦੀਆਂ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਨ੍ਰਿਤਾ-ਪ੍ਰਤਿ ਘਾਟੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸਾਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਗੈਬੀ ਰਹੱਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣੋ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੁਚੱਜੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੁਅਸਤਅਵਸਥਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਚਿੰਨ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਿੰਮੱਤ ਵੱਲ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਅੰਤ੍ਰੀਵੀ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ, ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਲਕੀਰੀ-ਫਕੀਰੀ ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭੂਤੀ ਲੱਖਣ ਹੈ: ਜਿਵੇਂ:

'ਕਬੀਰ ਜਿਹ ਮਾਰਗਿ ਪੰਡਿਤ ਗਏ ਪਾਛੈ ਪਰੀ ਬਹੀਰ॥

ਇਕ ਅਵਘਟ ਘਾਟੀ ਰਾਮ ਕੀ ਤਹਿ ਚੜਿ ਰਹਿਓ ਕਬੀਰ॥

॥੧੬੫॥ (1373)

ਆਮ ਸੰਸਾਰੀ ਲੁਕਾਈ ਦਾ ਚੇਤਨ ਬਿੰਦੂ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਅਖੱੜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੱਦੀ ਬੰਦੇ ਹੀ ਖੋਜ ਦੀਆਂ ਅਵਘਟ-ਘਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਰੱਬੀ ਰਹੱਸ ਅਤੇ ਕੁਦਰਿਤ ਦੇ ਭੇਦ ਭਰਪੂਰ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਕਾਰਥ ਹੀ ਸਹੇੜਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇੱਕ ਹੀ ਰਮਜ਼ ਅਸਾਡੀ ਚੇਤਨ ਸੱਤਾ ਦੀ ਮੁਹਤਾਜ ਹੈ, ਜੋ ਖੋਜੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਖੋਜ ਦੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਹੈ, ਔਰ ਖੋਜ ਦੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦਾ ਹਾਸਿਲ ਤੱਤਵ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਅਗਰ ਅਸਾਡੀ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਹੀ ਮੰਜ਼ਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਉਤਪਨ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਦ ਸਮਝੋ ਕਿ ਅਸਾਡੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਤੱਤਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਆਭਾ ਧੁੰਧਲੇ ਪ੍ਰਛਾਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਥਾਂਇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤੱਤਵ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਛੂਹ

ਜੈਤੋਂ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ 1924 ਵਿਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਥਾ, ਸ਼ੰਘਾਈ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ। ਕੁਰਸੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਜਥੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠੇ ਸ਼ੰਘਾਈ ਤੋਂ ਰਲੇ ਜਥੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਮੇਟੀ / ਅਕਤੂਬਰ 1997

ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਖੋਜ ਦੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ਤਰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਉਪਜ ਅਧੂਰੀ ਅਤੇ ਨੀਮ-ਹਕੀਮੀ ਹੀ ਆਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਆਲ ਪ੍ਰਤਿ ਫਹਿਮੀਅੱਤ ਪਸੰਦ ਅਦੀਬਾਂ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਵਿਚਾਰ ਧਾਰਾ (ਰਾਇ) ਨਿਮਤ ਲਿਖਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

"You can't grow if you already know the answers before the question have been asked."

ਉਕਤ ਦਰਸਾਈ ਵਾਰਤਕ ਗਾਥਾ ਦਾ ਮੰਤਵ ਤਵਾਰੀਖੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅਸਾਡੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੀ ਉਸ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਖੋਜ ਦਾ ਉਲੇਖਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਸਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਵੱਰਗੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਸਮੂੰਹ ਮਾਨਵਤਾ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਧਰਵਾਸ, ਦਿਲਬਰੀ, ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ, ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਪਰਸਪਰ ਆਸਰਾ, ਬਾਹਮੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜੈਸੇ ਦੁਰਲੱਭ ਰਤਨਾਂ ਦਾ ਆਪਹੁੰ ਰਸ ਮਾਣਦੀ ਤੇ ਲੋੜ-ਮੰਦਾਂ ਨਾਲ ਵੰਡ ਛੱਕਦੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦੀ ਝੁਕਾਨ ਉਹਨਾਂ ਪੂਰਵਜ ਹਸਤੀਆਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਿਜਦੇ ਵਿੱਚ ਪਈ ਪੁਰਾਤਨ ਯਾਦਾਂ ਚੇਤਨ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵਸਾਂਦੀ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਖੋਜ ਦਾ ਅਗੱਮੀਂ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਰਹੱਸ-ਮਈ ਸ਼ਾਹੀ ਮਾਰਗ ਅਸਾਡੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਅਵਿੱਛੜ ਅੰਗ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਔਰ ਅਸਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਨਵੀਨਤਾ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਰੁਝੇ ਰਹੀਏ, ਅਸਾਡਾ ਅੰਤ੍ਰੀਵੀ ਮੰਤਵ ਇਹਨਾਂ ਬੁਲੰਦ ਹੋ ਨਿਬੜੇ ਕਿ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਬਿਨਾ ਤਰਕ-ਸ਼ੀਲ ਵਿਰਤੀ ਦੇ ਆਗਾਹਾ ਕੂ ਤ੍ਰਾਂਘਦੇ ਰਹੀਏ, ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਉਕਤ ਦਰਸਾਏ ਤਖੱਯਲ ਦੀ ਹਾਮਾ ਭਿਵਿਅੰਜਨਾਤਮਿਕ ਰੁਚੀ ਦੇ ਸਾਹਿਲ ਤੇ ਖਲੋ ਕੇ ਕਲਮ-ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ:

You can do whatever you want because you want to and, for no other reason. This kind of thinking will open up new vistas of experience and help to eleminate the fear of the unknown that you may have adopted as a life style.

ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਸਾਹੀ ਅਤੇ ਅਗੱਮੀ ਫੁਰਮਾਨ ਇਸ ਨਵੀਨ ਖੋਜ ਪ੍ਰਤਿ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਵਾਸਤੇ ਫਜ਼ਲੋ ਕਰਮ ਦੇ ਸਾਦਰਾਨਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਰੱਖੇ, ਮੋਢੀ ਉਸਰੱਈਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ:

'ਖੋਜੀ ਉਪਜੈ ਬਾਦੀ ਬਿਨਸੈ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰਾ।'

-(1255-6) (ਇਤਿ: ਸਤੰਬਰ 12, 1997)

Santa Singh Tatlay
C347-1909 Salton Road
Abbotsford, B.C. V2S 5B6
Canada.
Phone (604) 859-8541

Canadian Sikh Settlers

Dr. Bhagat Singh

AMONG the first Sikhs to visit Canada were the members of the Sikh regiments who arrived by train in Vancouver from Montreal, Quebec during the summer of 1897, en route home from Queen Victoria's Diamond Jubilee celebrations in England. They were seen as soldiers mounted on horse backs in the street of Vancouver.

As per the fiscal year reports of 1904-08 the number of East Indian Immigrants to Canada was as under:

Fiscal year	number
1904	45
1905	287
1906	2124
1907	2623
1908	6
Total	5085

Amongst these arrivals, 98 percent were Sikhs and the remaining were Muslims and Hindus. Since the natives were called the Red Indians; the people coming from India began to be called East Indians. This often led to the mixing up and confusing of identities. In the earlier government records all the Sikhs who hailed from India were wrongly stated as Hindus.

All those living in India are Indians , but all are not Hindus. The Indian population comprises various religious groups or communities as Sikhs, Hindus, Muslims, Christians, etc. The religion of Sikhs is distinct and complete in itself. It is absolutely wrong to believe that the Sikhs are a part of Hindus as I.M. Musthana states.

An old picture shows some Sikh railway workers dumping truck loads of debris at Frank, Alberta in 1903. Another picture shows Sikhs newly arrived in Canada with their trunks and bed rolls at CPR station ,Frank, Alberta in the same year , that is in 1903. The exact number of arrivals before 1904 is not known. These were uneducated and unskilled people. Their intention was to make money and return to their country. These early visitors used to sleep on mattresses filled with saw-dust. They brought their own quilts or blankets from India to be used in winter.

In lumber mills, in the vicinity of Vancouver and Victoria, they could get $1.50 to 2.00 a day. They lived frugally ,three or four of them sharing a room and thus saving some money. Besides being wanted at the saw-mills, these hard-working people were wanted by the railway contractors, farmers and fruit growers, but most of the politicians and the press were hostile to them. These helpless immigrants found a silver-lining in the remarks of Sir Wilfred Laurier, Prime Minister of Canada (1896-1911) that his country could not exclude British subjects of any kind or race. They had to work strenuously labouring in cement factories and saw-mills. They worked on the laying of new roads, clearing the land and cutting the wood in the forests.

These men faced racism and injustice as a fact of life. Being away from their families was vary painful to

them. Only nine women came to Canada between 1904 and 1920.

Another and a more subtle plan of the government to get rid of the Sikhs was to subject them to a difficult situation by not providing them with proper documentation when they left Canada, although the outgoing Chinese were duly registered. So on their return from India they could not prove their previous residence in Canada.

The entry of an increasing number of East Indians caused some tension between the white labourers and the East Indians. The local white people said that these Asians were 'filthier...' and their cleanliness was 'fictitious'. But Dr. S.H. Lawson ,the surgeon on the streamers 'Monteagle' and Tarter' wrote that "it was my duty to make a thorough physical examination of each immigrant at Hong Kong ..... I refer in particular to Sikhs and I am not exaggerating in the least when I say that they were 100 percent cleaner in the habits and freer from diseases than the European steerage passengers I had come in contact with."

The whites organised themselves under the banner of Asiatic Exclusion League. They tried to create trouble in Vancouver. Some 30 whites from Bellingham, America crossed over to Canada. More than the East Indians the Chinese and Japanese suffered the loss of their goods as their shops were ransacked and their dwellings set on fire in Vancouver. The Sikh workers had to stay inside their houses and they had to go without work for some time. These riots were known as the Anti-Asiatic riots of September, 1907.

A Toronto Globe reporter observed the riots of September, 1907 as under:

"The campaign against the oriental labour has taken on a new and sinister turn in this city of Vancouver. Last evening a gang of men from Bellingham across the border of America-Canada came to Vancouver and organised a parade with the intention of making trouble. The trouble makers began to raid the stores and assault the orientals."

With regard to the people of India they said:

" We could much prefer European labourers such as the Portuguese and the Spaniards. They are preferable to 'Hindus' whose low standards of living ... do not appeal to us.... . We believe that the American continent should be preserved as the exclusive heritage of the whites..... and the oriental immigration be prohibited."

Col. John Smith , adviser of the Maharajah of Mysore , was returning to India in 1908 after spending his one year holiday in England. He passed through Vancouver and met many East Indians. He writes:

" Nearly all those I talked with are Sikhs. It distressed me to hear their tales of woe. These Sikhs are brave, sensitive and proud people. I know all this from experience in many campaigns. I have sensitive feelings for them. On the average, I should say that they are more cleanly than the white men and they are proudly sensitive to their ways of life and culture."

In 1908, an attempt was made to deport the Canadian Sikhs to British Honduras in order to get 'rid ' of them. H. H. Stevens , the leader of the Asiatic Exclusion League and an alderman of the city of Vancouver said in 1907:

"We contend that the destiny of Canada is best left in the hands of the Anglo-Saxon race , and are 'unalterably and irrevocably' opposed to any move which threatens in the slightest degree this position ..... As far as Canada is concerned , it shall remain white and our doors shall be closed to Hindus (Sikhs) as well as the other orientals."

Due to the unsuitable and poor living and bad economic conditions in the British Honduras, the Sikhs of British Columbia under the leadership of Professor Teja Singh , unanimously rejected the proposal.

Canada faced economic depression in 1907-08 which resulted in reduction in wages and tighter employment policy. The Sikh workers were more sturdy and better

skilled, compared to the whites, they worked more and to the entire satisfaction of the employer, they accepted lower wages and as a result the whites turned against the Sikhs.

In order to prevent the migration of Asians to Canada, an order in Council was passed on Jan 8, 1908 that ' all immigrants seeking entry must come to Canada by continuous journey and through tickets from the country of their birth and nationality or citizenship.' There was no arrangement of such a journey from India. This order seriously affected the migration of East Indians to Canada. The next order in council passed on June 3, 1908 stipulated that every immigrant from India must have two hundred dollars in cash with him. Immigration from Europe needs only $25. These orders almost sopped the immigration of Sikhs. Only 128 immigrants from India could enter Canada from 1908 to 1920.

In the beginning of 1914 , Baba Gurdit Singh hired a Japanese ship named KAMAGATA MARU started from Hong Kong towards Shanghai , where besides 165 passengers already in the ship, 111 passengers boarded the ship and more men joined them at Moji and Yokohoma bringing the total to 376 all from Punjab, of whom thirty six were non-Sikhs and the rest were all Sikhs. On may 23, the Canadian authorities ordered the ship to anchor in deep waters outside Vancouver and put it under guard. An immigration officer in Vancouver remarked that " the Indians are forcing their entry in a country where nobody welcomes them" . There was outcry in the town of Vancouver that 'the turbaned tied ' should be rolled back from the shores of Vancouver.

All rations on the ship were exhausted by June 2, 1914. Gurdit Singh was not allowed to make any arrangements despite protestation. On June 20, 1914 the immigration authorities agreed to place Gurdit Singh's case before the Board of Inquiry to get a ruling whether the entry of the passengers of the ship was valid or not. The two hired barristers told the Hindustani Association that the case had gone beyond the legal bounds and had become the political question. They expressed inability to persue the case. The ship was compelled to sail back on July 23, 1914 from Vancouver. The British Indian Government did not intervene.

On the KAMAGATA MARU 's arrival at Calcutta all aboard were charged with planning to overthrow the British Government. These unarmed passengers were fired at by the troops, killing about 50 and hanging many of them.

The racial bias against the East Indians was rectified by the Canadian Government as late as 1989 when they put a plaque with the following inscription on the shores of Vancouver where KAMAGATA MARU was made to anchor for two months before it was forced to return to India.

KAMAGATA MARU 75th ANNIVERSARY

on May 23, 1914 376 British subjects (12 Hindus, 24 Muslims, 340 Sikhs) of Indian origin arrived in Vancouver aboard the Kamagatamaru seeking to enter Canada. 352 of the passengers were denied entry and forced to depart on July 23,1914. This plaque commemorates the 75th anniversary of that unfortunate incident of racial discrimination and reminds Canadians of our commitment to an open society in which mutual respect and understanding are honoured, differences are respected and traditions are cherished.

The same year , that is , in 1914, there were a few murders in the Sikh Community in Vancouver. Bela Singh, Harnam Sigh and Arjan Singh were informers of William Charles Hopkinsons. Harnam Singh and Arjan Singh were murdered ,Bela Singh shot Bhag Singh the priest in the Gurdwara, when he was kneeling forward in front of the GURU GRANTH SAHIB . Hopkinsons, the police detective and investigator

wanted to save Bela Singh of the murder charge. Bela Singh's trial was slated for Oct. 26,1914. When Hopkinsons came to testify in favour of Bela Singh in the Vancouver court-house, he was shot dead from close range by Mewa Singh who was later hanged on Jan 11, 1915.

In the year of 1930-32 there was an economic depression and ,as a result , over 500 jobs were lost by the Sikhs in British Columbia. Between 1934 and 1937 even when the economic position improved the Sikhs were not successful in regaining their lost jobs because of the European Canadians who were always given preference and more so because they accepted the low wages on which the Sikh immigrants were working.

The Sikhs wanted legal equality with the Canadians of Anglo-Saxon stock. This could not be attained without the right to vote. In 1947, the Asians - the Sikhs, Chinese , Japanese and the native Canadians , who served in the World War -II , were granted the right to vote in the provincial elections. In April 1947, the legal restrictions on the federal vote were also ended.

With the 1947 Canadian Citizen Act , many East Indians became eligible for citizenship. They were allowed to hold public office or gain admission to many professions, especially Law and Medicine. The post World War II period noted a marked change in the conditions of existence for East Indians in Canada.

After 1947, the government of Canada made changes in their immigration policy and established an annual immigration quota with effect from 1951. The points system was introduced in 1962 and merit based system in 1967. The Sikhs that came to Canada after 1960 were not confronted with hostility that the pioneers were compelled to endure. Racially incited physical violence against the Sikhs had reduced considerably.

In 1970's the Sikhs displayed occupational diversity and made notable progress in improving their economic condition.

Between 1961 and 1976 Canada's population of Punjabi origin rose about 20 times the previous population. The Sikh population in Metropolitan Toronto and Greater Vancouver rose to 30,000 each in the early 1970's and around the late 1970's it increased to more than 50,000 each. In the early 1980's several thousand Sikhs refugees took shelter in Canada . The Sikh population in cities like Montreal, Calgary ,Edmonton and Winnipeg reached close to 15,000 each. In 1995 more than 400,000 Sikhs called Canada their home. Sikhs have spread over several cities of Canada from coast to coast including cities or towns like Kamloops, Prince George, Kelowna, Edmonton, Calgary, Winnipeg, Hamilton, London (Ontorio, Windsor, Kingston, Ottawa, Montreal, Toronto, Vancouver etc.

The Sikhs , being very hard working and law abiding people, never gave offence to the Government or the people of Canada, but the media treated them unkindly .

Narinder Singh writes:

"I, Joseph Scanlan conducted a study ," The Vancouver Sikhs on crime stories , which are published in The Vancouver Sun and The Province, between 1944 and 1974. These were the stories about murder, stories about marriage rackets involving illegal immigration, stories about assault , bribery and rape. These were the stories of families being evicted, stories about beatings and fights outside the Gurdwaras, stories on high level racial tensions in the community. The Sikhs were portrayed as a troublesome group. " Joseph Scanlan arrived at two conclusions: The two newspapers appeared to have ignored a significant portion of the story of Vancouver Sikhs. Secondly, the press seems to have emphasized only one aspect of the story ,the story of crime."

It is painful to note that the media labels Sikhs in a way they do not label other racial or ethnic groups. If an

European commits murder or any other crime , the media does not name his country or his religion as they do in the case of a Sikh. The headlines, mentioning Sikhs , create ill-feelings among other racial groups in the society. It paints the whole Sikh community in bad colours.

In the early stages of the Sikh settlers in Canada the pioneering immigrants ended up as blue collar workers at very low wages. But in the recent decades , the Sikhs have risen to the positions of provincial and federal ministers, members of Parliament and MLA's (Members of Legislative Assemblies), judges, presidents of corporations, engineers, professors, lawyers and doctors.

Of late , the Sikhs have been holding important administration positions in various other fields in Canada. They are and have been working on British Columbia Parole Board, refugee boards, college boards, city chamber boards, on university senates, etc. They are functioning as bank managers and general managers. A turbaned Sikh of Richmond B.C. worked as Chief umpire at Victoria Commonwealth Games in August 1994 , coordinating a pool of 40 umpires. There are a number of Sikhs in the RCMP (Royal Canadian Mounted police), army and navy.

The Sikhs had a lot of success in the cab industry in the areas of Greater Vancouver, Toronto, Montreal, Edmonton, Calgary and Winnipeg. They have stores dealing in cloth, jewellery, grocery, etc. Many of the Sikhs are running restaurants, motels, gas stations and liquor stores. In big cities they are working as successful builders and Realtors. Some of them own very big farms where they provide work to the new immigrants to pluck and grow and cut the vegetables. The Sikh community prospered in wealth in the lumber industry as well some owning big lumber mills.

In the words of Jean Barman , " With their determination, commitment to the new country and willingness to accommodate in order to belong ,pioneer Sikhs were ideal Canadian immigrants. Despite obstacles they survived and thrived. And they achieved their goal of becoming Canadians. These men and women of an earlier time have much to teach us today at the end of the twentieth century."

Prof. John W. Friesen feels that unlike most ethno-cultural groups in Canada, the Sikh community has remained unaffected by the traditional campaign for assimilation waged by the dominant society. Gordon has delineated seven stages towards attaining complete assimilation. The Sikhs have essentially remained independent of even the first stage which suggests that members of an immigrant group should "change their cultural patterns(including religious belief and observance) to that of the dominant society."

Friesen says that there are probably two reasons for this, one, having to do with the success of the Sikh community in trying to maintain their own sub - cultural identity and the second , being the dominant society's very strong opposition to the Sikh ways. Foremost in the campaign to thwart Sikh assimilation is the public antagonism towards the Sikh 'uniform' particularly the practice that the` loyal Sikhs are not to cut their hair (Kesh) and they are required to carry a ceremonial sword (a Kirpan). Growing long hair(including beards) necessitates the wearing of headgear like the turban which was long ago adopted by the Sikhs as a means of keeping their hair in place.

Friesen further writes that it is difficult to understand why the Sikhs have had to be targets of such severe forms of public disapproval when it is primarily a question of differences in costume that sets them apart from the rest of the society. For the most part, the Sikhs live like other Canadians. They are employed in traditional Canadian forms of business

enterprises and in workplaces. They have good market value and work hard for their livelihood. They live in standard houses, engage in regular forms of socializing and like other Canadians attend the church of their choice. The Sikh temples look very different from church buildings constructed by other faiths and they tend to be very well-maintained. The Sikh organisations have contributed heavily towards the Canadian national relief, the Mexico earthquake relief, the European relief fund and the interfaith food bank , to name a few . Still in a survey conducted among Sikhs in Vancouver in 1980, 52 percent said that they had virtually no contact with other Canadians and only ten percent said that they had a lot.

The evidence is clear that the Sikhs are often targets of a form of racism which is virtually without any justifiable foundation . It also tends to enlarge their social distance from other Canadians. In Canada, it seems that the people are not yet free of the notion that human differences (even in costume) are always to be feared.

The Sikhs in Canada have been constantly making efforts for the retention of their identity. They want to keep the Sikh values. Religion is a valid factor and a source of internal strength to the Sikh community and sometimes they feel that the preservation of the Sikh culture and identity are under a serious threat from external influences.

To lime-light their identity the Sikhs often hold seminars and conferences in different parts of Canada. They discuss their problems and find solution to them through fruitful deliberations. Now, more than ever, they are conscious of protecting their identity and telling non-Sikhs how dear it is to them. The Sikhs show full respect to other cultures and do want that their culture to be fully respected. Multiculturalism is a great asset to the Canadian society .

East Indians in British Columbia have established the most deeply rooted community associations and social, economic and religious networks, with the largest of these being the Sikh community in Vancouver. Over ninety-five percent of British Columbia's East Indians are the Sikhs and they have the largest and the most renowned Sikh Temple, Khalsa Diwan Society, Gurdwara, 8000 Ross Street , in Vancouver. Equally large Sikh temples, have been built in Toronto and some other places. This religious institution of the Sikhs keeps their entity homogeneous while maintaining their religious and cultural uniqueness, they are also integrating politically, socially, and economically into the mainstream of the Canadian society.

Through donations of $ 350,000 by Canadian Sikhs and a matching grant by the Canadian Government, a Sikh chair in Punjabi Language, Literature and Sikh Studies was established at the University of British Columbia in Vancouver in 1985.

Professorship in Sikhism in the Department of South East Asian Studies at the University of Toronto was set up in 1987 on the condition of the Sikhs raising $30,000 annually.

Punjabi, alongwith some other Asian languages is spoken in the homes and business of Canadians who form a significant part of the population of British Columbia and some other provinces. The B.C. government included Punjabi in the list of examinable languages with effect from the 1996 - 97 school year.

Canada is ethnically and culturally a diverse country. In essence, to be Canadian is to be multicultural . Canada's heritage embraces all cultures. Cultural diversity is one of the country's most positive national characteristics. It is the belief of the sensible Canadians that more exposure to diverse cultures promotes tolerance, understanding and cooperation, giving them their Canadian identity. Multiculturalism expresses

the present day reality of Canadian society, which is drawn from many parts of the world. Canada is a global community-home for many people of different races and cultures. Canadians are no longer of exclusively French or English origins. More than one third (37 percent) of the current population cannot trace their ancestry back to the French or English. Multiculturism recognises all Canadians as full and equal partners in Canadian society. In ultimate goal of multiculturalism is to make the people of this country fully Canadian and not fully homogeneous.

Former Prime Minister John G. Deffenbaker (1957-63) said," Canada was not a 'melting pot' in which the individuality of each element is destroyed in order to produce a new and totally different element. It is rather a garden into which have been transplanted the hardiest and brightest of flowers from many lands, each retaining in its new environment, the best of the qualities for which it was loved and prized in its native land ."

Henry Cabot Lodege has remarked," Let every man honour and love the land of his birth and race from which he springs and keep their memory green. "

Multiculturalism legitimizes the incorporation of ethnic diversity in the general structure of society. All ethno-cultural groups are held equal. Each individual possesses the right to identify or affiliate with the culture of his or her choice and yet retain full access to economic and social equality. No cultural identity is viewed as taking precedence over another; rather all are valued and encouraged for the contribution they make to society.

The mosaic ideology as a model of reality is- one nation with many people and many cultures---- that is a diversified whole. The mosaic ideal means that members of all ethno-cultural groups can maintain their ethno-cultural distinctiveness. This means that they are willing to adopt a policy of 'Laissez-faire' (live and let live) towards people whose values and lifestyles differ markedly from the own. Thus , the mosaic model assumes that the levels of prejudice and discrimination between the ethnic groups are low enough to allow mutual tolerance. And also no community can assume dominance and control over others. Thus, the society would recognize both the individual human rights of all its citizens and the collective cultural rights of all its ethnic groups, who would be guaranteed the freedom of their religious, linguistic and cultural distinctiveness.

On the other hand, the idea of 'melting-pot' aims at a rejection of the ancestral past. It suggests that human beings can be culturally transformed and set on a path which leads to the creation of the new nation, with a national type, or new model character. It seeks to obliterate the other traditional cultures and to replace them with some preferred ideal. This ideology demands assimilation or absorption to the culture of the host society. The immigrants must have no ethnic identity at all and they should forget their ancestry.

The political leaders of the country and most of the intelligentsia do not subscribe to the 'melting-pot' ideology. Former Prime Minister Pierre Trudeau argued that multiculturalism is integrative and it would make Canada a special place and a stronger place as well. Each of the many fibers contribute its own qualities and Canada gains strength from the combination.

Former Fedral Minister John Munro said, "Multiculturalism ...is an exciting and valid concept. It is a recognition of some fundamental facts about the nature of this country . As well as a French and English fact, there are Italian, Ukrainian, Turkish, Caribbeans and many more cultural facts. These groups with their distinct values, problems and heritage can not be ignored. In fairness, multiculturalism in Canada should include all people

residing here, not just a select few."

Gerry Weiner, former fedral minister, strongly criticizing the opponents of multiculturalism said, " pride in our origins, yes. Why not? What is wrong with preserving with cultural heritage ...a heritage that enriches our society in so many ways? But not at the expense of the respect and understanding for the culture of others. "

Former Prime Minister , Kim Campbell declared that her government was committed to breaking down the barriers that robbed Canada of the full participation in its social, political and economic life of people from outside the historic mainstream... the objectives of her government's multicultural policy were to recognize the reality of Canada's cultural and ethnic diversity and to respond to it in a way that helps them to realize their full potential as a society.

Former Prime Minister Brian Mulroney once told his audience that " racism was the ugliest manifestation of discrimination. It is an evil of modern society and a stigma on the souls of the racists ." Since racism and lack of respect for a culture that is different than that of the majority group has been in the system for a long time, people require sometime to get out of it. They need to be educated that, the more they respect the cultures of others the more cultured they will be. Cultured diversity in a society is a more gorgeous phenomenon than cultural uniformity. Let such people shed off the narrow social grooves that always keep them tightly entangled and come into the variegated world of multicultural society.

Share your culture with others and vice versa and both of you will become culturally richer. Make Canada a multicultural wonderland.

The Canadian Prime Minister , Jean Chretien said, " What sets Canada apart from every other country ----- what makes us a beacon of hope to so many of the world 's people is the welcome and encouragement we extend to those from other lands. People have come to Canada because they know that they can partake in the freedom , prosperity and beauty of its land without being pressured to leave behind all that they value of their cultural identity. By encouraging diversity, Canadians have given our national life a distinctive flavour that is rarely found elsewhere."

The Sikhs have a very distinct culture. It is surprizing rather a pity that even after their conspicuous existence in Canada for a century the non - Sikh Canadians are in utter ignorance of even the very basic principles and practices of their religion and cultural heritage to which the Sikhs stick firmly and devotedly. The Sikh culture and the Canadian majority group culture are not opposed to each other. They are only different. Do we dislike different flowers , different shaped houses or people with different hair-colours? No, we do not . Yearning for a uniform Canadianism is impossible to fulfill. So no such vows be made.

Canada is the world, all in one country . It has gained an international reputation for its enormous diversity. If Canadians do not continue to capitalize on their diversity they risk losing this enviable position. Canadians must live side by side, accepting and valuing differences , building blocks instead of barricades.

The Sikhs are undoubtedly a unique and marvellous people on this planet. Whenever they issue out of their home country they seldom look back and wherever they settle they put their whole heart and soul into their new homeland. But they always carry their cultural heritage baggage with them and keep sticking to it devotedly.

They are perfectly law-abiding citizens. They put at stake even their lives when their dignity, self respect and honour are in jeapordy. Their qualities of superb gentleness, hospitality and honesty make them a people par excellence.

✤ ✤ ✤

CITY OF

COQUITLAM

Mayor L. Sekora

PROCLAMATION

WHEREAS the first Sikhs arrived in British Columbia over a hundred years ago and contributed to the economic and social development of the Province, and;

WHEREAS these early Sikh pioneers faced many challenges and hardships in their efforts to build their community and contribute to Canada, and;

WHEREAS Sikhs were finally extended the right to vote in 1947, and;

WHEREAS the City of Coquitlam, British Columbia recognizes the contributions of these early pioneers, along with succeeding generations of South Asians to the social, cultural, political and economic life of the province, and;

WHEREAS the City of Coquitlam, British Columbia wishes to join with all citizens of the Province to recognize the 100th anniversary of the arrival of Sikhs and the 50th anniversary of enfranchisement, and;

NOW THEREFORE I, Louis Sekora, Mayor of the City of Coquitlam, do hereby proclaim the month of October 1997, as

"CENTENNIAL AND ENFRANCHISEMENT CELEBRATION MONTH"

MAYOR

1111 BRUNETTE AVENUE, COQUITLAM, B.C. V3K 1E9 · PHONE: (604) 664-1400 FAX: (604) 664-1650

Mayo Singh with Pandit Jawahar Lal Nehru. Pandit Nehru shaking hand with Mayo Singh's son.

Canadian Sikhs Centennial Committee / October 1997

ਸਾਲ 1949 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਪਾਲਦੀ, ਬੀ.ਸੀ. ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮੇਓ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਰੰਜੀ ਮੱਟੂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਮੇਟੀ / ਅਕਤੂਬਰ 1997

ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਂਡ

ਸੋਹਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ

ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ 1908 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ (ਜੋ ਬੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀ) 5179 ਸੀ ਟੇਬਲ ਨੰਬਰ।

ਕੈਨਡਾ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ
1904 ਤੋਂ 1907 ਤੱਕ

1904-5	45
1905-6	387
1906-7	2124
1907-8	2623
ਕੁਲ ਜੋੜ	5179

ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਫੇਰ ਕੈਨੇਡਾ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਆਬਾਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਛੇ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਵੇ।

ਇਥੇ ਪੁੱਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਮੁਸਕਿਲ ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਦੂਜੀ ਸਿਰ ਢੱਕਣ ਭਾਵ ਮਕਾਨ ਦੀ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਬੰਕ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਕੀਤੇ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਰੱਖਤ ਥੱਲੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਅੱਗ ਬਾਲ ਕੇ (ਸਖਤ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬੱਚਣ ਲਈ) ਰਾਤਾਂ ਕੱਟੀਆਂ। ਤੀਜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ ਕੰਮ ਲੱਭਣ ਦੀ। (ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ) ਜਦ ਕੰਮ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ। ਉਹ ਕੰਮ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੁਸਕਿਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕੰਮ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਉਸਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬੜੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਅੌਕੜਾਂ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਲਈ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਇੱਕਲਾ-ਦੁਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਦਸ ਵੀਹ ਜਾਂ ਸੌ ਦੋ ਸੌ ਬੰਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਲਕ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਦਕਾ 22 ਜੁਲਾਈ 1906 ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਕੀਤਾ ਜੋ 1866 ਡਬਲਿਊ-2 ਐਵੇਨਿਊ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ 19 ਜਨਵਰੀ 1908 ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਇਆ। ਇਥੇ ਭਾਰਤੀਆਂ (ਮੁਸਲਿਮ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ) ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਹਰ ਅੌਕੜ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਭਾਵ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੋ ਨਿਬੜੇ।

ਪਹਿਲਾ ਘੋਲ ਇਥੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੀ। ਗੋਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਖਾਤਿਰ, ਨਸਲਵਾਦੀ, ਈਰਖਾ ਵਸ ਹੋ ਕੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚਿੱਟਿਆਂ ਲਈ ਮੁਲਕ (ਦੇਸ਼) ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਭ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਂਡੂਰਸ ਭੇਜ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਸੰਤ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਾਰਕਨਾਥ ਦੀ ਸੂਝਵਾਨ ਅਗਵਾਈ ਥੱਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਸਕੀਮ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 10 ਸਤੰਬਰ 1908 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਹੋਰ ਘੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਉਹਨਾਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਦੀ ਢੋਅ-ਢੋਆਈ ਲਈ ਉਥੋਂ ਚੱਲਕੇ ਸਿੱਧਾ ਕੈਨੇਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। 18 ਜਨਵਰੀ 1908 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਰਡਰ-ਇਨ-ਕੌਂਸਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਸੀ, 'ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਟਿਕਟ ਲੈਕੇ ਤੇ ਉਥੋਂ ਹੀ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਹੁਕਮ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਆਏ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 95% ਸਿੱਖ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 80% ਫੌਜੀ ਸਨ।

ਇਸ ਆਰਡਰ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਲੋਕ 250-300 ਰੁਪਏ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਖੂੰਹਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਰਾਏ ਜੋਗੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸੀ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਅੌਕੜ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਸਰਾ ਹੁਕਮ ਆਰਡਰ-ਇਨ-ਕੌਂਸਲ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ 3 ਜੂਨ 1908 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ 200 ਡਾਲਰ (ਲਗਭਗ 600 ਰੁਪਏ) ਨਕਦ ਹੋਰ ਹੋਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਲਗਪਗ ਬੰਦ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਭਾਵ ਦੇਸ਼-ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਨਾ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਵਰਤੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਤੀਰ ਟਿਕਾਣੇ ਲੱਗਾ। 1908 ਵਿੱਚ 2623 ਭਾਰਤੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਪਰ 1909 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਕੇ 6 ਰਹਿ ਗਈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਹਿਲੇ ਆਏ ਭਾਰਤੀਆਂ ਚੋਂ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ, ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰੁਲਣ (ਪਹਿਲੇ ਇਕੱਲੇ ਮਰਦ

ਹੀ ਆਏ ਸਨ) ਕਰਕੇ ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਵੜੇ। 1911 ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਸਿਰਫ 2342 ਭਾਰਤੀ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਬਣਨ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਦੁੱਖ ਸੁਖ ਫਰੋਲਣ 'ਤੇ ਮਸਲਿਆਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਸੰਗਰਾਮੀ ਜੀਵਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੀਡਰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲਈ ਜਲਸੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਧਾਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਜਲਸਾ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ 1910 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਹੀਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਸਵਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦੱਤ ਕੁਮਾਰ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਪੰਡਤ ਸ਼ਿਵਦਿਆਲਾ ਰਾਜਾ ਸਾਂਸੀ, ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਡਤ ਬਾਲ ਮੁਕੰਦ ਸਕਰੂਲੀ, ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਭਾਗ ਰਾਮ, ਨਾਭੀ ਰਾਮ ਰਾਏਕੋਟ, ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਤਾਰਕਨਾਥ ਦਾਸ, ਹਜ਼ੂਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਰੀ-ਸਾਹਰੀ ਨੇ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਹਿੰਦ ਦਫਤਰ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਬੰਦਸ਼ ਚੁੱਕਣ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੇ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਟੱਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਗਈ।

ਇਸ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹਪੱਖੀ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਸਿੱਧੇ ਸਫਰ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਘੋਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ 'ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' ਨੇ 30 ਜੂਨ 1910 ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਦੇ ਹਿੰਦ ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਸ੍ਰੀ ਹਸਨ ਰਹੀਮ ਸੀ।

ਕਈ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਕੰਮਕਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ।

ਹਰ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਮੰਦੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਮਨੁੱਖ ਹਿਤੈਸ਼ੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਸੰਦ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ 'ਹਿੰਦਸਤਾਨ ਮਿੱਤਰ ਸਭਾ' ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਂਚ ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੇ ਦੂਜੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਾਲੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਮਿੱਤਰ ਸਭਾ ਨੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਬ. ਵਾਲਟਰਜ ਸਨ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਨੰਬਰ 2 ਏ ਸਟਰੀਟ ਤੋਂ 3 ਅਕਤੂਬਰ 1910 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗਏ। 349 ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਸਖਤਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਵੇਖਣ ਜਾਣ ਤੇ ਮੁੜ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਹਿੰਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਲੈ ਕੇ ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ ਸਨ।

ਸਰਕਾਰ ਹਿੰਦ ਨੇ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਲੰਡਨ ਦੇ ਹਿੰਦ ਦਫਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ। 3 ਅਕਤੂਬਰ 1910 ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ 1911 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਘਾਟਾਂ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਹੈ। ਉਹ ਅਣਚਾਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੇ ਗੈਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਮਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਆਏ ਹਿੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਸਫਰ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਿੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ।ਐਸਾ ਸਾਮਰਾਜੀ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

27 ਅਕਤੂਬਰ 1910 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਯੂਰਪ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਿੰਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਡਾਕ ਪਤੇ ਲੱਭੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਜਾਇਜ਼ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਹਿਰ ਉੱਭਰ ਆਈ। ਲੋਕ-ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੇ ਜਲਸੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਰ ਵੀ ਖੜਕਾਏ। ਰਹੀਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਹੋਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਲੜਿਆ। 11 ਫਰਵਰੀ 1991 ਨੂੰ ਹਾਪਕਿਪਸਨ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਰਹੀਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਕਾਰ ਹਿੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਧੇ ਸਫਰ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਲੋਂ 20 ਜੂਨ 1910 ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦਰਜ਼ ਸਨ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ 6000 ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਦੌਲਤ ਕਮਾਈ ਹੈ। 50 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਬੜੇ ਸਬਰ ਵਾਲੇ, ਮਿਹਨਤੀ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ, ਕਾਨੂੰਨ ਹੇਠ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤੇ ਬੜੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਬੀਬੇ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਦੀਆਂ ਤੇ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੰਜਮੀ ਤੇ ਸਰਫਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੰਜੂਸ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਦਾਨ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਸਟੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ।

ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ

1. **Canada, Report of Royal Commission 1908 p. 75**
2. ਉਪ ਲਿਖਤ ਸਫਾ 5 **The Canada year book, 1920 The Dominion Dureau of Statisties p. 125**
3. ਉਪ ਲਿਖਤ ਸਫਾ 5-6
4. ਉਪ ਲਿਖਤ ਸਫਾ 6
5. **Canada, Sessimal Papers 1907-8 Vol-17, No 36 A, P.7**
6. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਹਿੰਸਰਾ, ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, (ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ) 1961, ਸਫਾ 55
7. ਉਪ ਲਿਖਤ ਸਫਾ 56
8. ਉਪ ਲਿਖਤ ਸਫਾ 56
9. ਉਪ ਲਿਖਤ ਸਫਾ 57
10. ਉਪ ਲਿਖਤ ਸਫਾ 57
11. ਉਪ ਲਿਖਤ ਸਫਾ 56

❀ ❀ ❀

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਤਾਬਦੀ

੧੮੯੭-੧੯੯੭

ਸੁਵਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨੀਲ
ਰਿਚਮੰਡ, ਬੀ.ਸੀ.

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਸਨੀਕ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਲ (ਰੈੱਡ) ਇੰਡੀਅਨ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਬ ਉੱਤਰੀ ਏਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਅਤੇ ਇਥੇ ਵੱਸ ਗਏ। ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਗੁਜ਼ਰਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਯੌਰਪ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ (ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਆਪ ਸਾਂਭ ਲਈਆਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਨਿਕੰਮਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

੧੮੯੭ ਵਿੱਚ ਮਲਕਾ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਦੀ ਡਾਇਮੰਡ ਜੁਬਲੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦਸਤਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਵੇਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਵਜੋਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਖਾਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਵੀ ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਤੇਰਾਂ ਸੂਬੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਸੂਬੇ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। ਬਰਫਾਨੀ ਚਿੱਟੇ ਦੁੱਧ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ, ਵਗਦੇ ਦਰਿਆ, ਨਦੀਆਂ, ਬਰਫਾਨੀ ਝਰਨੇ, ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ, ਹਰਿਆਲੀ ਭਰਪੂਰ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੂਹੰਦੇ ਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਦਰਖਤ, ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਬਾਗ, ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਬਗੀਚੇ, ਸ਼ਬਜੀਆਂ ਦੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਤੱਕ ਕੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਇਥੋਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਮੌਸਮ ਵੀ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਵਸਣ ਲਈ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਵੀ ਇਹ ਖਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕੱਢਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਓ ਤੇ ਉਥੇ ਵਸੋ।

੧੯੦੦ ਦੇ ਲਗਭਗ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰੱਖਤ ਕੱਟਣੇ, ਖਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਧਾਤਾਂ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢਣੀ ਅਤੇ ਕੈਨਡੀਅਨ ਪੈਸੇਫਿਕ ਰੇਲਵੇ ਵਾਸਤੇ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਾਨੀ, ਚੀਨੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਗੋਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਖਾਸ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮੰਗਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧਦੀ ਵੱਧਦੀ ੧੯੦੭ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਉਪੜ ਗਈ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ੧੯੦੮ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਣਾਈ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵੈਨਕੂਵਰ ੧੯੦੬ ਨੂੰ ਵੈਸਟ ਸੈਕਿੰਡ ਐਵੇਨਿਊ ਤੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠਿਆਂ ਆਪ ਵੀ ਆਤਮਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੁਹਾਵਣਾ ਬਣਾਇਆ।

ਇਸੇ ਹੀ ਸਾਲ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵੱਧ ਗਈ। ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਏਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਬਰਖਿਲਾਫ ਹੋ ਗਏ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮਿਸਟਰ ਐਚ. ਐਚ. ਸਟੀਵਨ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੂਬ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਿਰਫ ਗੋਰਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰੰਗਦਾਰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਫਸਾਦ ਹੋਏ ਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨਜ਼ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਸਿੰਘ ਕਾਫੀ ਜਥੇਬੰਦ ਸਨ ਤੇ ਚੰਗਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 'ਸੰਤ' ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਏ। ੧੭ ਅਕਤੂਬਰ ੧੯੦੮ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਾਇਨਿੰਗ' ਕੰਪਨੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ ਤੇ ੪੪੦ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤਰੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ੪੧,੦੦੦ ਡਾਲਰ ਦੇਣੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਰੀ ਸਕੀਮ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹੁੰਡਰਾਜ

ਇਥੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਸਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਹਨਾਂ

ਨੇ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਤੇ ਇੱਕ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੇ. ਬੀ. ਹਾਰਕਿਨ ਜਿਹੜੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸਨ, ਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ. ਨਾਗਰ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹੁੰਡਰਾਜ (ਬੈਲੀਜ਼) ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਣ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਛੱਡ ਕੇ ਉੱਥੇ ਜਾ ਵਸੋ। ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸ. ਨਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਉਸ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦੇਣ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹੁੰਡਰਾਜ (ਬੈਲੀਜ਼) ਜਾਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਇਹ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਗੁਰ-ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖ ਲਈ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹੁੰਡਰਾਜ (ਬੈਲੀਜ਼) ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸ. ਨਾਗਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਵੰਬਰ ੧੯੦੮ ਵਿੱਚ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ, ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੰਜ ਛੇ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਨ) ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ—

1. ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਨਾ ਮੁਆਫਿਕ ਹੈ।

2. ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ੮ ਤੋਂ ੧੨ ਡਾਲਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

3. ਤਾਜ਼ਾ ਪਾਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਵਾਸਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

4. ਮੱਛਰ ਉਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਹੱਦ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਫੈਲਦੀਆਂ ਹਨ।

5. ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਲਿਖਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

6. ਜਿਹੜੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਹ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹੁੰਡਰਾਜ (ਬੈਲੀਜ਼) ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਭਰਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਜਾਪਾਨ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਸ਼ੰਘਾਈ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਾਂਗੇ।

ਰਾਜਸੀ ਚਾਲ

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਗੋਰੇ, ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਤਰੀਕੇ ਸੋਚਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ੧੯੦੮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਲਫਰਡ ਲੋਰੀਅਰ ਨੇ ਮੀਤ ਮੰਤਰੀ ਡਬਲਿਯੂ, ਐਲ. ਮੈਕੈਨਜ਼ੀ ਕਿੰਗ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸਲਾਹ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਭੇਜਿਆ। ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਬੜੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ:

1. ਜੋ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਵੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦੋ ਸੌ ਡਾਲਰ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ।

2. ਉਸ ਕੋਲ ਸਿੱਧਾ ਟਿਕਟ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ ਮੁਲਕ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀਅਤ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਸਫਰ ਕਰੇ। ਇਸ ਚਾਲ ਨਾਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ ਭਾਰਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਕੈਨੇਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ।

ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ) ਜਹਾਜ਼

੧੯੧੪ ਦਾ ਸਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਮਹਾਨਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਹੋਰ ਰਸਤੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ, ਤਦ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਪਾਨੀ ਜਹਾਜ਼ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਹਾਜ਼ ਰੱਖਿਆ। ੪ ਅਪ੍ਰੈਲ ੧੯੧੪ ਨੂੰ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਂਗ-ਕਾਂਗ ਤੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਾਸਤੇ ਚੱਲਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਘਾਈ, ਕੋਬੇ ਤੇ ਯੋਕੋਹਾਮਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਮੁਸਾਫਿਰ ਲਏ ਅਤੇ ਵਾਪਾਰ ਲਈ ਕੋਲਾ ਭਰਿਆ। ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਦੀ ਕੁਲਗਿਣਤੀ ੩੭੬ ਸੀ। ੨੫ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸਿੱਖ ਹੀ ਸਨ।

੨੩ ਮਈ ੧੯੧੪ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁੱਜਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ ਹਟਵਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਦੇਖ ਭਾਲ ਮਗਰੋਂ ਸਿਰਫ ੨੨ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਤਰਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਫਰ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਤਦ ਦੇਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਮੁਸਾਫਰ ਉੱਤਰ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਮਾਲ (ਕੋਲਾ) ਵਿੱਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਇਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਤਦ ੩੧ ਮਈ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ, ਸੱਤ ਸੌ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 'ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਮੇਟੀ' ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਰਕਮ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਆਪ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ।

ਛੇ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ। ਫੈਸਲਾ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਸਭ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਤੇ ਪਾਣੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਇਧਰ ਇਥੇ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਖਾਣਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਖਤ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਭਰੀਆਂ ਖਬਰਾਂ

ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਅਗਨ ਬੋਟ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ੧੫੦ ਬੋਰੀਆਂ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਡਰੱਮ ਜਹਾਜ਼ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਾਏ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਭੈ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਮੀਂਹ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਰ੍ਹਾਈਆਂ। ਜਹਾਜ਼ ਅੰਦਰੋਂ ਬੇਹਥਿਆਰ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਹੋਏ ਕੋਲੇ ਨਾਲ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਪਰੇ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਨ ਦੇਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ।

ਸਵੇਰ ਦੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ੨੩ ਜੁਲਾਈ ੧੯੧੪ ਨੂੰ ਕਾਮਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਖਾੜੀ ਅੰਦਰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਠਹਿਰਕੇ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕਾ ਵੇਖਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਓ. ਡੀ. ਸਕੈਲਟਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਲੋਰੀਅਰ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਚਿੱਠੀਆਂ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਅਜੀਬ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।'

ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਬਜ ਬਜ ਘਾਟ ਕਲਕੱਤੇ ਪੁੱਜਾ, ਤਦ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ (੧੮) ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ, (੨੫) ਪੱਚੀ ਫੱਟੜ ਅਤੇ (੨੮) ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵੀ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਣੇ।

੨੩ ਜੁਲਾਈ ੧੯੮੯ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਖੇ ਬੁਰਾੜ ਸਟਰੀਟ 'ਕੈਨੇਡਾ ਪਲੇਸ' ਉਸੇ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਂ ਤੇ ਜਿਥੋਂ ਕਿ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ੭ਪਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇ ਗੰਢ ਤੇ ਬੜੇ ਹੀ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਇਥੋਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜ਼ਲੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਜੋ ਇਥੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦਿਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਿਖਤੀ ਐਲਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਉਹ ਵੀ ਪੜਿਆ ਗਿਆ: 'ਅਸੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਇਸ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੇਗੀ। ਅਤੇ ੨੩ ਜੁਲਾਈ ੧੯੮੯ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਦਿਵਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।' ਯਾਦਗਾਰੀ ਦੋ ਪਲੈਕਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ੧੯੮੯ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਲੈਕ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ੮੦੦੦ ਰੋਸ ਸਟਰੀਟ ਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਲੇਕ ੨੩ ਮਈ ੧੯੯੦ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਪੋਰਟਲ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

੧੯੧੪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਥੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਂਗਲੋ ਇੰਡੀਅਨ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਵਿਲੀਅਮ ਹੌਪ ਕਿਨਸਨ ਸੀ ਨੂੰ ਮੁਲਾਜ਼ਿਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਲਾਹੌਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲ ਤੇ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੌਪਕਿਨਸਨ ਨੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਆ ਕੇ ਕੁਲ ਸੁਹੀਏ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਏ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੇਲਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਕਾਫੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਮ ਧ੍ਰੋਹੀ ਲੋਕ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਮੁਖਬਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਬਰਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ੩ ਸਤੰਬਰ ੧੯੧੪ ਨੂੰ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਬੇਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੋਲੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੌਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੌਤ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਬੇਲਾ ਸਿੰਘ ਇਸਨੂੰ ਕਤਲ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦਾ ਵੀ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

੫ ਸਤੰਬਰ ੧੯੧੪ ਨੂੰ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਤਾਂ ਬੇਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਛੇ ਸਿੰਘ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ। ਬੇਲਾ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਿਆ। ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਹਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੇਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਛੇ ਫੱਟੜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬੇਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਫਾਈ ਲਈ ਹੌਪਕਿਨਸਨ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ। ਜਿਸਨੇ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਬੇਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਸੀ, ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਾਂ।'

ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਚੌਂਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੁਪ-ਚਾਪ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਪਰ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਹਨੇਰ ਗਰਦੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ।

1. ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ

2. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ।

3. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਿੱਠੂ ਜਿਸਦੇ ਵਿੱਚ ਹੌਪ ਕਿਨਸਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੱਥ ਸੀ ਤੇ ਹਰ ਗੱਲ ਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਵਧਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੇਸ਼-ਭਗਤ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਧ੍ਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

੨੧ ਅਕਤੂਬਰ ੧੯੧੪ ਨੂੰ ਬੇਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਸੀ। ਵਿਲੀਅਮ ਹੌਪ ਕਿਨਸਨ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਸੋਧ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ

ਪੁਲੀਸ ਆਈ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਹੀ ਠਰੁੰਮੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਹੀ ਚੱਲਿਆ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਕਤਲ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਬਿਆਨ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੁਨਿਹਰੀ ਪੰਨਾ ਹੈ: 'ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤ, ਰੰਗ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੀ ਹੌਪ ਕਿਨਸਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੁਣਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਿਤਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਮਾਸੂਮ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਰਾਜ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰੇ। ਇੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ ਤੇ ਉਂਜ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਵਾਂਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਭੁੱਖਾ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਵਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਾਲਾ ਸਮਝਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾ ਲਵਾਂਗਾ।' ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ .ਨੂੰ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਅਡੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

੧੧ ਜਨਵਰੀ ੧੯੧੫ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਜਲੂਸ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਠੰਢ ਅਤੇ ਬਰਫ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੈਦਲ ਫਰੇਜ਼ਰ ਮਿੱਲ ਤੱਕ ਗਏ ਤੇ ਉਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਹੀ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਨਾ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਸ਼ਰਧਾਂਜ਼ਲੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਹਨ। ੧੯੭੦ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ੮੦੦੦ ਰੌਸ ਸਟਰੀਟ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਹਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ, ੧੮੯੦ ਸਕੀਨਾ ਸਟਰੀਟ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ੧੯੭੬ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਕਾਂਡ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ।

ਦੇਸ਼-ਹਿੱਤੂ-੧੯੧੪ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਭਾਰਤ ਜਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ, ਅਖਬਾਰ ਕੱਢੇ, ਮਾਇਆ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

ਉੱਚੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ੧੯੧੨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿੱਚ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਵਸਨੀਕ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਜੋ ਸਿੱਖ ਬਾਕੀ ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸੀ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਕਰ ਛੱਡਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਾ ਦੱਸ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਪੀੜੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫੀ ਵਿੱਥ ਪੈਂਦੀ ਗਈ। ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸੀ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਵਧੀਕੀ ਦੇ ਬਰਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿੰਦੇ।

੧੯੧੨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ੧੯੪੭ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਪਣੀ ਰਫਤਾਰ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ੧੯੪੭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਤੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਡੇਢ ਸੌ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਵਸਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ੧੯੬੫ ਤੱਕ ਇੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਅਪੜ ਗਈ।

ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ

੧੯੬੫ ਤੱਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਥੇ ਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ੧੯੬੭ ਵਿੱਚ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣੇ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਖਾਸ ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਵਾਸੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਨੰਬਰ, ਉਮਰ, ਪੜ੍ਹਾਈ, ਕੰਮ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ, ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ, ਕਾਮੇ ਦੀ ਲੋੜ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਸਦਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ..ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਚੰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਰ ਮੁਲਕ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ। ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ-ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਇੱਥੇ ਵੱਸ ਗਏ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅੱਤ ਹੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜਕਲ ਡੇਢ ਤੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਈਏ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਧੇ ਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜ ਲੱਖ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੀ, ਆਬਾਦੀ ਇੱਕ ਲੱਖ ਅੱਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਟੋਰੰਟੋ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਹਰ ਚੰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਹੈ।

ਗੁਰਦਵਾਰੇ

੧੯੦੮ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ

ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਈ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਬਣੇ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਸੀ। ਸਾਲਾਨਾ ਗੁਰਪੁਰਬ ਨੀਯਤ ਕੀਤੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਸਿਖ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਬੜੇ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਕੋਈ ਖਾਸ ਤਾਰੀਖ ਜਾਂ ਸੰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਕਦ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਅੰਦਰ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਆਉਣ ਦੀ ਭੈੜੀ ਰੀਤ ਚੱਲੀ। ਹਾਂ ੧੯੪੯ ਦੀ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੋਟੋ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਅੰਦਰ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਵੀ ਸਿਰ ਨੰਗੇ ਖਲੋਤੇ ਹਨ ਤੇ ਹੋਰ ਤਅੱਜਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਸਿਰਪਾਉ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ।

੧੯੫੩ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਸਾਲ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬਣ ਗਏ। ਪਰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਇਸ ਨਵੀਂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਰਲ ਕੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ੧੯੬੯ ਵਿੱਚ ੮੦੦੦ ਰੌਸ ਸਟਰੀਟ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਲਗਨ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਨਵੰਬਰ ੧੯੬੯ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਚਾਅ ਦਾ ਇੱਕ ਹੜ੍ਹ ਸੀ। ਇਸ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ 33000 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਹੋਈ ਸੀ। ੧੯੬੦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਿਤ ਸਿੱਖ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਰੋਕ ਟੋਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਅੰਦਰ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਆਉਣਾ ਸਿੱਖ ਰਹੁ ਰੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਟਾਂਵੇ ਟਾਂਵੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਉੱਚ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਅੰਦਰ ਆਦਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿਰ ਢੱਕਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ।

ਜੁਲਾਈ ੧੯੭੪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਨੇਤਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੰਲੋਬੀਆ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਆਏ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਮੇਟੀ, ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਰਨਾਲਾ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਆਏ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਯੋਗੀ ਤੇ ਗੋਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਨਿਧੜਕਤਾ ਨਾਲ ਡੱਟ ਕੇ ਸਿਰ ਢੱਕ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪੁਰ ਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ੧੩ ਸਤੰਬਰ ੧੯੭੪ ਨੂੰ ਸਿਰ ਢੱਕਣ ਸਬੰਧੀ ਖਾਸ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਭੇਜਿਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰ ਢੱਕਣ ਵਾਲਾ ਮੋਰਚਾ ਤਕਰੀਬਨ ਫਤਹਿ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਵੰਬਰ ੧੯੭੫ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ, ਕੀਰਨ ਦਰਬਾਰ, ਖਾਸ ਦੀਵਾਨ, ਵਿਆਖਿਆ ਸਹਿਤ ਸਲਾਈਡ ਸ਼ੋਅ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੇਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਤੇ ਖਾਸ ਸੋਵੀਨੀਅਰ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ।

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਹੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ (੪੮) ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮੇਨ ਹਾਲ ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਅੱਠ ਸੌ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਜਾਰ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਬੈਠ ਸਕਦੀ ਹੈ। ੧੯੭੨ ਵਿੱਚ ਨਾਨਕਸਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਅਤੇ ੧੯੭੫ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭਾਈ ਬਖਸ਼ੀਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਇਥੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਰਾਗੀ ਜਥੇ, ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ, ਕਥਾ ਵਾਚਕ, ਢਾਡੀ ਜਥੇ, ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ, ਜਥੇਦਾਰ, ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਬੜੇ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀਵਾਨ ਸੱਜਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਅੰਦਰ ਆਦਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ।

੧੯੮੪ ਤੋਂ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆਇਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਹੁਤ ਵਧਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ। ਨੌਜੁਆਨ ਸਿੱਖ ਲੜਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਦੇਗ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਸਜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਹਫਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਤੇ ਦੇਗ ਵਰਤਦੀ

ਹੈ। ਰੈਣ ਸਭਾਈ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ, ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ, ਇਸਤਰੀ ਸਤਿ ਸੰਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਟਾ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਥਿਆ, ਕੀਰਤਨ, ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਬੱਚੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠੀ ਤੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੋਰੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨਜ਼ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਸਮਰ ਕੈਂਪ ਲਗਾ ਕੇ ਉੱਠ ਰਹੀ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਧਾਂ, ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਡੇਰੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਾਲ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਜਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ, ਗੁਟਕੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਲਿਟਰੇਚਰ, ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਕਥਾ ਦੀਆਂ ਕੈਸਿਟਾਂ, ਵੀਡੀਓ, ਕੀਰਤਨ ਕਈ ਸਾਜ਼, ਕਕਾਰ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਭੇਟਾ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿੱਤ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਮਾਰਗ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਕਦੇ ਕਦਾਈ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ, ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਖ਼ੂਨ ਖਰਾਬੇ ਤੱਕ ਵੀ ਨੌਬਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਤਭੇਦ ਹਨ।

੧੯੭੯ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹਰ ਸਾਲ ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡਿਓਂ ਆ ਕੇ ਬੜੇ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਅਤੁੱਟ ਲੰਗਰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ੧੯੯੪ ਤੋਂ ਸਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨਗ ਕੀਰਤਨ ਅੰਦਰ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੰਗਤਾਂ ਭਾਗ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਮਾਰਗ ਅੰਦਰ ਅਤੁੱਟ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਜੂਨ ੧੯, ੧੯੯੬ ਨੂੰ ਸਰੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਜਿਸ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚਿੰਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਜੂਨ ੩੦, ੧੯੯੬ ਨੂੰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੇਟ ਤੇ ਸਜੀ ਹੋਈ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਡੈਲਟਾ ਦੀ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੂਅ ਹੈਮਲ, ਡੈਲਟਾ ਦੀ ਮੇਅਰ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਬੈਥ ਜੌਹਨਸਨ ਤੇ ਸਰੀ ਦੇ ਮੇਅਰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਬੌਬ ਬੌਸ ਨੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਸੋਵੀਨੀਅਰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ੧੯੯੫ ਤੋਂ ੧੯੯੬ ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਬੜੀ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮਨਾਇਆ। ਸਤੰਬਰ ੧੯੯੬ ਤੋਂ ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਵਿਖੇ ਵੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ।

ਜੂਨ ੧੯੮੪ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ 'ਤੇ ਅਟੈਕ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਹਰ-ਸਿੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਥਰਥਰਾ ਦਿੱਤਾ। ੨੪ ਜੂਨ ੧੯੮੪ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਖੇ ਇਸ ਰੋਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਤੇ ਨਾਹਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਵੀ ਬੜੇ ਹੀ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਆਇਆ ਉਦੋਂ ਵੀ ੨੪ ਸਤੰਬਰ ੧੯੮੮ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। ੧੯੮੪ ਦੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ। ਪਰ ਦੋ ਦੇ ਨਾਮ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ। ਡਬਲਿਊ. ਐਸ. ਓ. ਵਰਡਲ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਸ. ਵਾਈ. ਐਫ. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ

੧੯੦੬-੭ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦਸ ਸੈਂਟ ਫੀ ਘੰਟਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਬੜੀ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ, ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਘੱਟ ਮਿਲਦੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੱਤ (੭) ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੱਕੜੀ ਦੀਆਂ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਅਠਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀਹ ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ

ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਹਨਤ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਜੱਜ, ਵਕੀਲ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਅਧਿਆਪਕ, ਲਿਖਾਰੀ, ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ, ਇਨਸੌਰੈਂਸ ਤੇ ਟਰੈਵਲ ਤੇ ਏਜੰਟ, ਮਿੱਲਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਠੇਕੇਦਾਰ,ਟਰੱਕਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਾਪਾਰ ਵਿੱਚ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਸਰੀ ਦੇ ਖਾਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ। ਸੌਪਿੰਗ ਮਾਲ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਕਿ ਹਰ ਘਰੋਗੀ ਲੋੜਵੰਦ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲ ਹਨ। ਚਾਰ ਹਾਲ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ (ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ) ਤੇ ਜੁਲਾਈ ੧੯੯੩ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਸਾਈਨ) ਲਗਾਏ ਗਏ। ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵੀ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ (ਮੋਅ), ਉੱਜਲ ਦੁਸਾਂਝ, ਤੇ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਇਸਤਰੀ ਸਿੰਡੀ ਹਾਪਕਿੰਨਜ਼ (ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ) ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋ ਦੋ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ (ਹਰਬ) ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਦਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਔਟਵਾ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ੧੯੯੪ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਵਰਤਿਆ।

੧੯੨੦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ੧੯੨੩ ਤੱਕ ਇਥੇ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਚੇਅਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ। ਇਸਦਾ ਕੁਲ ਖਰਚਾ ਸੱਤ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਆਇਆ। ਅੱਧਾ ਖਰਚਾ ਇਥੇ ਦੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਤੇ ਅੱਧਾ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ੧੯੨੩ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਬੌਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ (ਸਰੀ ਤੇ ਬਰਨਬੀ) ਸਤੰਬਰ ੧੯੯੬ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਬੱਚੇ ਵੱਧਣਗੇ ਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਦ ਹੋਰਨਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

੧੯੮੬ ਵਿੱਚ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਇਸ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਹਨ। ਸਰੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਹੈ। ਕਿੰਡਰ ਗਾਰਟਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੱਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਵਿਦਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਕੀਰਤਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕੋਰਸ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਲਾਸਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਵਿੱਚ ਦਸਮੇਸ਼ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

੧੯੮੭ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਕਰੈਡਿਟ ਯੂਨੀਅਨ (ਬੈਂਕ) ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਹਨ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਰਚ ੧੪, ੧੯੯੦ ਵਿੱਚ ਗੌਰਮਿੰਟ ਵਲੋਂ ਦਸਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦਸਤਾਰ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਬਲਤੇਜ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਸਪੋਰਟਸ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਖੇਡ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖਿਡਾਰੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਚ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਕ ਵੇਖਦੇ ਹਨ।

ਨਵੰਬਰ ੨੯, ੧੯੯੪ ਨੂੰ ਸਰੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇੱਕ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਹੋਇਆ। ਜਿਸਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਰਦ ਮਿਲ ਬੈਠਕੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੇ ਮੌਜ ਮੇਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਰੀਸੋਰਸ ਸੈਂਟਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਜਿਸਦੀ ਨੀਂਹ ਜੁਲਾਈ ੨੪, ੧੯੯੪ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਾਰਤ ੧੯੯੬ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ੨੫ ਜੁਲਾਈ ੧੯੯੬ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਆਰੰਭ ਹੋਏ ਤੇ ੨੭ ਜੁਲਾਈ ੧੯੯੬ ਨੂੰ ਭੋਗ ਪਏ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਇਮਾਰਤ ਉੱਤੇ ਖਾਲਸਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਝੁਲਾਈ। ੨੮ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰੀਸੋਰਸ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੌ ਸਾਲਾ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ, ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਥੇ ਤੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ।

ਧਾਰਮਿਕ, ਭਾਈਚਾਰਕ, ਸਭਿਅਕ ਤੇ ਦਿਲ ਪ੍ਰਚਾਵੇ ਲਈ ਮੰਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਤੇ ਥੀਏਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਅਕ

ਡਰਾਮੇ ਖੇਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਤੇ ਫ਼ਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਇਥੇ ਸ਼ੋਅ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਥੀਏਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨਸ ਤੇ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਹਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ, ਕਥਾ ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੀ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 'ਅਣਖੀਲਾ ਪੰਜਾਬ' ਜੋ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਨਿਰੋਲ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੇ-ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਤੇ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਡਿਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੌਵੀਂ ਘੰਟੇ ਵੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਛੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਇਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅੱਠ ਅਖਬਾਰ ਭਾਰਤੀ ਖਬਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਛਪਦੇ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇ ਅਖਬਾਰ ਮੁਫਤ ਹੀ ਹਨ। ਇਹ ਵਾਪਰੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਖਰਚਾ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵੀ ਛਪਦੇ ਹਨ।

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਇਥੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਘਰ ਦੇ ਹਰ ਜੀਅ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਜੀਅ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਕਮਰਾ ਤੇ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਹੈ। ਮਰਦ ਤੇ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਐਸੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਤਦ ਉਥੇ ਵੀ ਨੌ ਨਿੱਧਾਂ ਬਾਰਾਂ ਸਿੱਧਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੌਡਰਨ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਨਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਥੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਤਦ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਕਾਫੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਚੰਗੀ ਸੁਖਾਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਸੁਹਣੇ ਘਰ-ਮਹਿਲ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਨਵੀਂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਹੀ ਹਨ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਲੋਨੀ ਹੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿਆਣਿਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਦਰ, ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਉਠ ਰਹੀ ਪਨੀਰੀ ਵੀ ਦੋ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਅਤਾ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਦਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਆਉਣਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪੈਸਾ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਪਰ ਦਿਲੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਟਾਂਵੇ ਨੂੰ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੈ। ਸਦਭਾਵਨਾ, ਖਿੱਚ, ਅਪਣਤ ਪਿਆਰ, ਇਤਫਾਕ, ਆਦਰ ਤੇ ਏਕਤਾ....ਆਦਿ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਹੀ ਨਵੇਕਲਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਮਿਹਨਤੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੰਦੇ ਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰ ਨੌਜੁਆਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਕੜੇ ਜੋ ਗਲਤ ਰਸਤੇ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਦੁੱਖੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਮ ਲਈ ਨਮੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਸੁਖਾਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੋਚਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਵਸੇ ਹਨ। ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਦਹਾਲੀ ਵੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਲੱਖ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਤੇ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਇਸਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਹੈ। ਨਵੇਕਲੀ ਭਾਰਤੀ ਸਮਸ਼ਾਨ ਭੂਮੀ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕਈ ਗੁਣ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਔਗੁਣ ਵੀ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੁਖ ਚੈਨ ਘੱਟ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਔਲਾਦ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਕਾਫੀ ਵੱਧ ਜਾਵੇ ਤਦ ਕਾਨੂੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਦੋਹਾਂ ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਹੀ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਤਦ ਦੁਨਿਆਵੀਂ ਸਵਰਗ ਇਥੇ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਸਿਸਟਮ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਇਥੇ ਦੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਵਲੋਂ ਨਵੇਂ ਆਇਆ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਮੁਫਤ ਕੋਰਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਵੱਲ ਕਾਫੀ ਰੁਝਾਨ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਏਕਤਾ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ। ਆਪਣਾ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਰਸਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ, ਨਿੱਜੀ ਸੁਆਰਥ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਮਾਰਗ ਉੱਪਰ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਜੀਊਣ ਦੀ ਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਨ ਦੀ। ਸਚਾਈ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਸਦਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਪਾਰ ਮਿਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਖਾਲਸਈ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾ ਵੱਲ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੇਖਿਕਾ ਦਾ ਪਤਾ:
9611 ਐਕੁਏਲਾ ਰੋਡ
ਰਿਚਮੰਡ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ,
ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: (604) 277-9102

❀ ❀ ❀

CITY OF PORT COQUITLAM

Proclamation

WHEREAS: *the first Sikhs arrived in British Columbia over a hundred years ago and contributed to the economic and social development of the Province, and*

WHEREAS: *these early Sikh pioneers faced many challenges and hardships in their efforts to building their community and contributing to Canada, and*

WHEREAS: *Sikhs were finally extended the right to vote in 1947, and*

WHEREAS: *the City of Port Coquitlam, BC, recognizes the contributions of these early pioneers, along with succeeding generations of South Asians, to the social cultural, political and economic life of the province, and*

WHEREAS: *the City of Port Coquitlam, BC, wishes to join with all the citizens of the Province to recognize the 100th anniversary of the arrival of the Sikhs and the 50th anniversary of enfranchisement, and*

WHEREAS: *the Mayor of the City of Port Coquitlam, BC, by and with the advice and consent of the Executive Council, has been pleased to direct the Order in Council in that behalf that a Proclamation be issued designating October, 1997, inclusive, as "Centennial and Enfranchisement Celebration Month" in British Columbia.*

NOW THEREFORE: *I, Leonard M. Traboulay, Mayor of the Corporation of The City of Port Coquitlam,* ***DO HEREBY PROCLAIM*** *October 1997 as*

"CENTENNIAL AND ENFRANCHISEMENT CELEBRATION MONTH"

L. M. Traboulay
Mayor

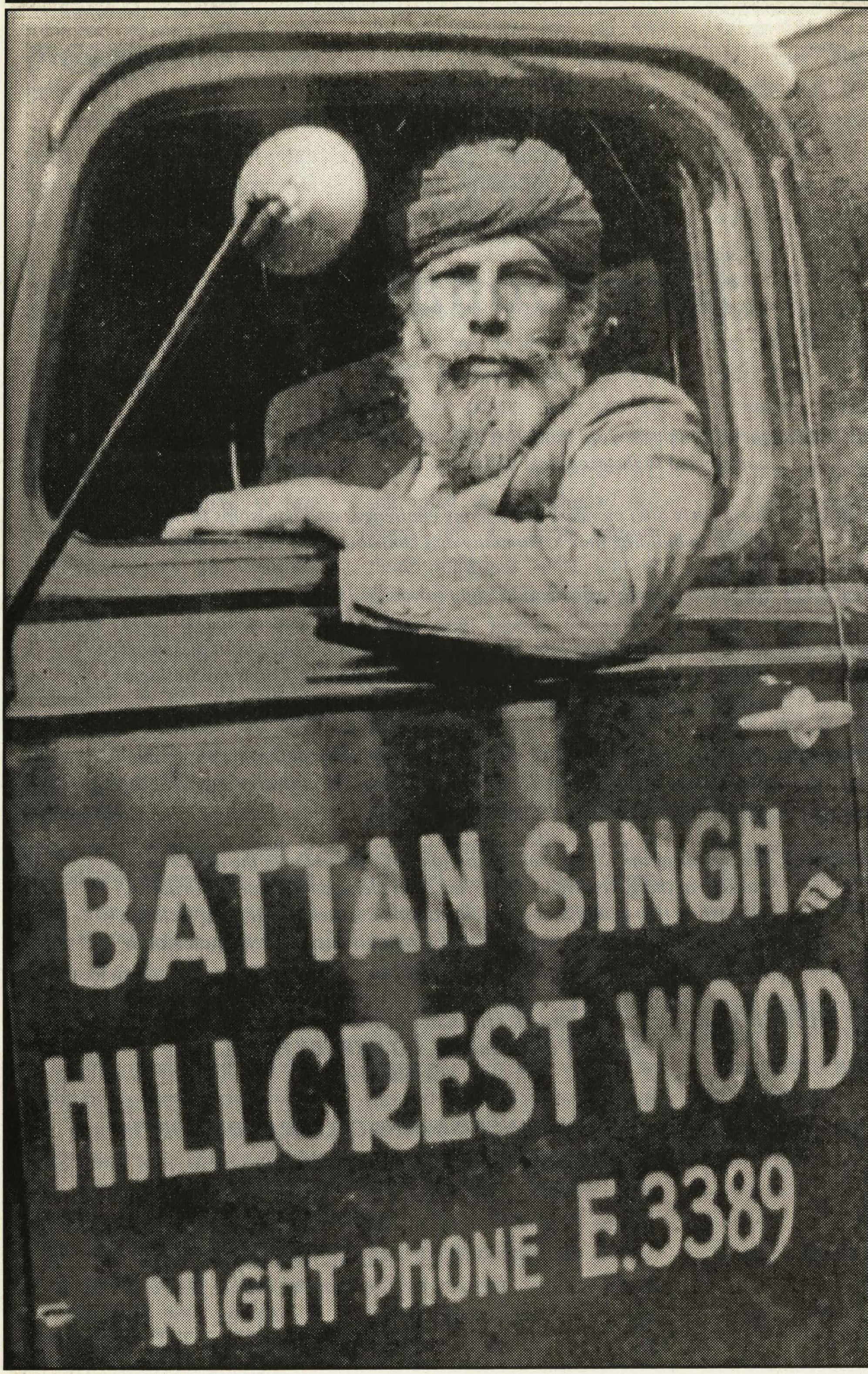

Battan Singh Dhoot, one of the community activist among the Sikh Pioneers with his Company Truck.

Canadian Sikhs Centennial Committee / October 1997

SIKHS IN CANADA
A Centennial Celebration
Ten Significant Events

Kanwal Inder Singh Neel

INTRODUCTION

Sikhs have been in Canada for about a hundred years. They live and work in every major city and most small towns, and participate fully in all aspects of Canadian life. Yet, little is known about them or their glorious history in the shaping of Canada. I have chosen ten significant events that have had a major impact on the Sikh community and the community at large in Canada.

FIRST SIKH SETTLERS

After the Diamond Jubilee celebration of Queen Victoria in London, England a Sikh Lancers and Infantry Regiment passed through Canada on their way to India. They were impressed with Canada's landscape and opportunities. Hence, after their arrival in Punjab they encouraged other Sikhs to migrate to this new and adventurous land. The first wave of Sikh immigrants did not arrive until 1904. These pioneer Sikhs undertook many hardships, they did labouring jobs on railway construction, in the lumber mills, forestry, mining, and fisheries. They were paid less than the white men, had poor housing and health care, and constantly faced racial discrimination and segregation.

In 1908, a delegation was sent to British Houndras (Belize) to see the viability of deporting all the "Hindoos" there in order to "keep Canada white." Two local Sikhs Nagar Singh and Sham Singh accompanied J.B. Harkin and William Hopkinson on this fact-finding mission. The country was infested with mosquitoes, and a number of diseases were widespread. No fresh water was available, and the living conditions were very poor. On return, Nagar Singh and Sham Singh were offered a bribe of $3,000 to encourage the Sikhs to emigrate to British Houndras. Fortunately, these honest Sikhs told the true story of the unsuitable conditions, and the local Sikh community rejected the proposal and declared their intention to stay in Canada.

GURDWARAS (SIKH TEMPLES)

A Gurdwara is not only a place of worship, but also a part of the social, economic, and political activity of the community. The first Gurdwara was built by the Khalsa Diwan Society at 1866 West Second Avenue in Vancouver. The foundation stone was laid in October 1907, and the temple was completed in the following year. In 1915, Khalsa Diwan Society was registered with its Bylaws. By 1912 there were Gurdwaras in Victoria, Abbotsford, and New Westminister. Mayo lumber company built a Sikh temple near Duncan in 1918. This community was named Paldi after its original village in Punjab. In the early days when the Sikh community was small, special religious celebrations were held in one location, for example Baisakhi celebrations were held in Victoria, Vancouver hosted Guru Gobind Singh Ji's birthday, and Guru Nanak Dev Ji's birthday was celebrated in Abbotsford. Nowadays most Gurdwaras

celebrate all Gurpurbs and other occasions. Some Gurdwaras have daily congregations while others have weekly. In Canada, today there are over a hundred Gurdwaras, about half of which are in British Columbia. Each time a new Gurdwara opens, it is usually preceded with a procession and other festivities.

NAGAR KIRTAN (PARADES)

The first religious parade for the Sikhs in Canada was on January 19, 1908. Bands playing, flags fluttering, Ragis singing, a horse drawn carriage carrying Siri Guru Granth Sahib Ji marked the opening of the Sikh temple on Second Avenue in Vancouver. In 1969, on the 500th birth Anniversary of Guru Nanak Dev Ji, Khalsa Diwan Society moved its Gurdwara premises to the present location at 8000 Ross Street. This move was also made in a huge procession. In 1979 on the quincentenary of Guru Amar Das Ji, a big parade was held in Vancouver. Following that year Khalsa Diwan Society in Vancouver has an annual Baisakhi parade, which has a participation of anywhere from fifty to a hundred thousand people. This annual event goes through Punjabi market and a number of Sikhs distribute free drinks and food to all the participants. In 1995 the B.C. Government also officially recognized this event and published a brochure. This year also marked the 400 th anniversary of Guru Hargobind Ji and a parade was held in Surrey.

KOMAGATA MARU INCIDENT

The 1914 incident of the Komagata Maru (Guru Nanak Jahaz) ship is one of the most tragic and shameful events in Canadian history. Bhai Gurdit Singh had chartered a Japanese freighter (Komagata Maru) to fulfil the Canadian Government requirements of a "continuous voyage" and "$200 per head". On May 23, 1914 the ship arrived in Vancouver. Obsessed with racial bigotry, determined to keep Canada all white, the government flouted every norm of social justice and kept the ship-load of 376 Indian immigrants from landing. These Sikhs, though they were British subjects, they were denied entry into Canada. For two full months the ship stood in Burrard Inlet, its passengers suffering from hunger, thirst and humiliation. On the morning of July 23, Komagata Maru was finally pushed out of the Canadian waters with the powerful guns of the Canadian Naval vessel H.M.C.S. Rainbow pointing at it. It was later commented to Prime Minister Laurier that "By strange irony, this nucleus of the Canadian Navy was first used to prevent British subjects from landing on British soil."

Seventy-five years later this reprehensible incident was officially recognized and commemorated by all levels of the Government. Proclamations were declared and then in 1990 a plaque was erected at Portal park which overlooks Burrard Inlet. The plaque reads:

On May 23, 1914, 376 British Subjects (12 Hindus, 24 Muslims and 340 Sikhs) of Indian origin arrived in Vancouver Harbour aboard the Komagata Maru, seeking to enter Canada. 353 of the passengers were denied entry and forced to depart on July 23, 1914. This plaque commemorates the 75th anniversary of this unfortunate incident of racial discrimination and reminds Canadians of our commitment to open society in which mutual respect and understanding are honoured, differences are respected, and traditions are cherished.

BHAI MEWA SINGH

Over a number of years an immigration officer William Hopkinson spied on the Sikh community. He used unscrupulous and corrupt means to divide the Sikh community. Three months after the Komagata Maru incident sailed away on October 21, 1914, Mewa Singh shot Hopkinson in the Vancouver courthouse. He was sentenced to be hanged. The last statement of this Canadian Sikh martyr exemplifies his cause:

"My religion does not

teach me to bear enmity with anybody, no matter what class, creed or order he belongs to, nor had I any enmity with Hopkinson. I heard that he was oppressing my poor people very much.... on finding this to be a fact, I being a staunch Sikh, could no longer bear to see the wrong done both to my innocent countrymen and the Dominion of Canada. This is what led me to take Hopkinson's life and sacrifice my own life.... And I , performing the duty of a true Sikh and remembering the name of God, will proceed towards the scaffold with the same amount of pleasure as a hungry babe goes towards his mother. I am sure God will take me into his blissful arms..."

Mewa Singh was hanged on the cold drizzling morning of January 11, 1915. Hundreds of Sikhs gathered outside the prison at New Westminister, and his body was taken in a procession and cremated with great honour and respect bestowed to a great martyr. Sikhs in Canada still remember this noble Sikh by having annual Mewa Singh Martyr Day.

EDUCATION (SIKH RELIGION & PUNJABI LANGUAGE)

Sikhs in Canada have found it a challenge to have their future generations preserve their cultural, linguistic and religious heritage. Sant (Professor) Teja Singh, an educated Sikh scholar who was studying at Harvard university was called by the Sikhs of Vancouver in 1908. His teachings brought many Sikhs to observe the Sikh principles. Many other societies and individuals, other than the Gurdwaras have over the years held Sikh conferences, workshops, camps to propagate the religion. In addition, the Sikh Chair was established at the University of British Columbia in 1983. Khalsa School, a full time private school was established in Vancouver in 1986. This school teaches the provincial prescribed curriculum but also teaches religious studies and Punjabi language classes. In September 1996, British Columbia schools will be offering Punjabi language in its regular curriculum from grades five to twelve. These courses will be offered in any community or school which has an interested student population wanting to learn the language.

DESECRATION OF GOLDEN TEMPLE (JUNE 1984)

June 3, 1984 was the day Operation Bluestar military attack on the Golden Temple (Siri Darbar Sahib), in Amritsar, India occurred. The attack on Siri Akal Takhat, the highest seat of authority for the Sikhs had a blazing effect on the Sikhs of the world including Canada. A protest denouncing this massacre was held in downtown Vancouver near the Indian High Commission office on June 24, 1984. The military attack followed by the carnage against innocent Sikhs across India in November that year have been the catalyst for a grassroots call for a separate Sikh nation "Khalistan." A number of Sikhs in Canada have become baptised to express their self-determination and fight for injustices in Canada and around the world.

ENTREPRENEURS AND BUSINESSES

Sant (Professor) Teja Singh established the Guru Nanak Mining and Trust Company to organize the economic welfare of the Sikh community in 1909. A large piece of land was purchased in West Vancouver under the name of the trust, but was resold in difficult times. Over the years there have been many business entrepreneurs. Mayo Singh established his own Mayo Lumber Company in Paldi in 1918. Other Sikhs have established businesses in transportation, forestry, farming, technologies, etc. Vancouver and Surrey have established their own Punjabi markets, these markets serve the Sikh community as a mini shopping plaza. In July 1993, Vancouver Punjabi Market at Main and 49th Street were officially recognized with bilingual signs in English and Punjabi. Over 75 million dollars is annually generated in the market. Khalsa Credit Union was registered on

February 19, 1986 as a religious bond financial institution to provide financial services to the Sikh Community. Today there are five branches with assets of over a hundred million dollars.

POLITICS

Though the Sikhs in Canada thought that they were allowed to vote, this was soon changed in 1907, when the government passed a bill disfranchising all natives of India not born of Anglo-Saxon parents. Hence, Sikhs could not vote, run for public office, serve on juries, or vote for school trustees. Sikhs did not get the full right to vote until 1947. Slowly the Sikhs have evolved with their role in the Canadian political process. They have been actively participating at the municipal, provincial, and federal levels. On March 10, 1988 the Canadian Parliament devoted a whole day to debate the issue of the Sikh's rights and the issue of Khalistan. Three Sikhs were elected to the British Columbia legislature in 1991. Manmohan (Moe) Sihota, and Ujjal Dosanjh have held various cabinet posts, and the other M.L.A. is Harbhajan (Harry) Lalli. In 1993 Gurbax Singh Malhi and Harbans (Herb) Dhaliwal were elected to the Canadian Parliament in Ottawa.

DISCRIMINATION

Racism and injustices have been a fact for the Sikhs since their arrival almost a century ago. Strong Anti-Asiatic feelings existed in 1907 to keep Canada "a white man's country." Over the years there have been numerous incidents of overt racism and discrimination. There are two events that deserve special mention. The first one is the struggle to have a baptized Sikh serve in the Royal Canadian Mounted Police (R.C.M.P.). On March 15, 1990 the solicitor General of Canada announced that the RCMP dress code would be amended to have a turbaned Sikh join the force. Constable Baltej Singh Dhillon had the honour of becoming the first baptized Sikh to join the RCMP. There were a number of legal recourses taken to ban the turban from the RCMP, eventually this whole affair was put to a halt in June 1995 when the Federal Court of Appeal upheld the RCMP policy on their new dress code.

Another regretful incident occurred on November 11, 1993, when five Sikh veterans were invited to participate in a Remembrance Day parade, but were denied entry to the Royal Canadian Legion in Newton, B.C. because of the rule banning all forms of headgear. The reason the legion gave for this rule was to show respect for the dead and the Queen. Ironically, during the commonwealth Games in Victoria in 1994, the Queen met these decorated Sikh war veterans. This chapter of discrimination is still open as the National Legion upheld the "no headgear" rule across the country in May 1994.

On a brighter note in 1982 Honorable Wally Oppal was appointed a Supreme Court judge. In 1992 Justice Wally Oppal was appointed commissioner of the Royal Inquiry into Policing in B.C.

CONCLUSION

Today we are a strong, proud, visible, and a viable Sikh community due to the hard work and determination of our pioneers. Though Canada has become more tolerant and accepting over the last century, some of us still face prejudice and hostility due to ignorance. Let us exercise the rights we have gained, the right to become Canadian citizens, the right to vote and elect Sikh M.P.'s, the right to learn Punjabi within the public school system , or the right to serve Canada in its armed, police or security forces wearing a turban. To attain these rights our pioneers had to pay a high price; it is now our responsibility as Sikhs to honour their sacrifices. Practice your religion sincerely, this will be a binding force for you, your character and also your family. Seek the opportunities and see the future generations prosper to the next millennium.

✤ ✤ ✤

City of Langley

British Columbia

PROCLAMATION

WHEREAS **the Sikh societies of British Columbia are commemorating the 100 Year Anniversary of the arrival of their pioneers to this great country - Canada;**

AND WHEREAS **this Anniversary also commemorates the hardships the first generation endured to establish themselves in Canada, their contributions for the Sikh's and the following generations to succeed, grow and enjoy.**

NOW THEREFORE**, I, Marlene Grinnell, Mayor of the City of Langley,** ***DO HEREBY PROCLAIM*** **October 10 to October 17, 1997 at**

"Coming of the Sikh Pioneers to Canada Week"

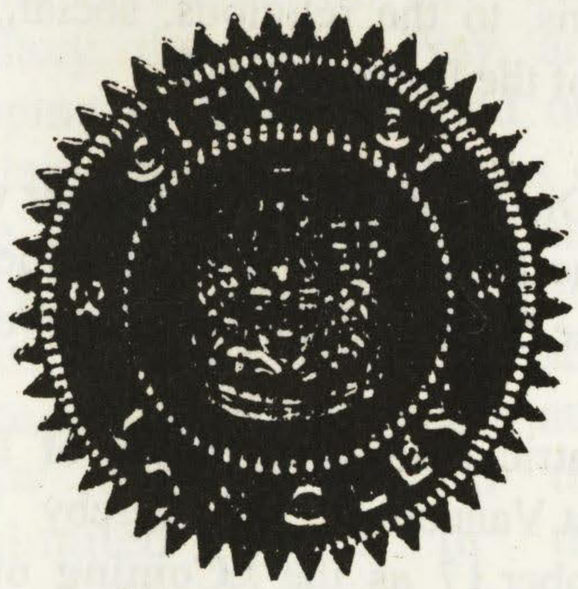

in attestation whereof the seal of the said City is hereby affixed

dated *September 8, 1997*

Mayor

Clerk

Telephone: (604) 925-7001
Fax: (604) 925-7006

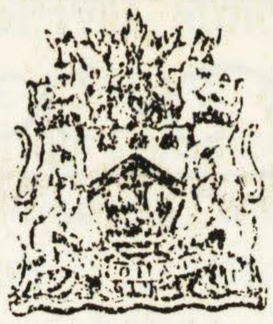

THE CORPORATION OF THE

DISTRICT OF WEST VANCOUVER

750 - 17th STREET, WEST VANCOUVER, B.C. V7V 3T3

OFFICE OF THE MAYOR

PROCLAMATION

"COMING OF THE SIKH PIONEERS TO CANADA WEEK"

1997 OCTOBER 10 to OCTOBER 17

WHEREAS the first Sikhs arrived in British Columbia over a hundred years ago and contributed to the economic and social development of the Province; and

WHEREAS these early Sikh pioneers faced many challenges and hardships in their efforts to build their communities and contribute to Canada; and

WHEREAS Sikhs were finally extended the right to vote in 1947; and

WHEREAS the District of West Vancouver recognizes the contributions of these early pioneers, along with succeeding generations of South Asians, to the religious, social, cultural, political and economic life of the Province; and

WHEREAS the District of West Vancouver wishes to join with all the citizens of the Province to recognize the 100th Anniversary of the arrival of the Sikhs and the 50th Anniversary of their enfranchisement;

NOW THEREFORE I, Patricia Boname, Mayor of The Corporation of the District of West Vancouver, do hereby proclaim 1997 October 10 to October 17 as the **"Coming of the Sikh Pioneers to Canada Week"**, in West Vancouver.

Patricia Boname

1997 September 29
(Date)

Patricia Boname, Mayor

PHILOSOPHY OF GURU NANAK ON WORLD PEACE

Prof. Devinder Singh Chahal, PhD
Institute for Understanding Sikhism
3979 Acadia St., Laval, Quebec
Canada H7T 1G3

ABSTRACT

Due to economic inequalities and religious and regional differenes, the peoples of our globe keep fighting with each other and for many people, this fight has turned into hate for each other. Science has contributed a lot for the betterment of human life but played insignificant role to keep peace in the world. Although the religions are much older than the science, they have also failed to bring peace for the humanity. I envisage that if science and religion are put together peace can be brought on this globe. The philosophy of Guru Nanak, having universal acceptability, has much to add to bring peace on this tiny planet, the earth, if followed properly.

INTRODUCTION

It has always been that people hate each other because of being inhabitants of different regions of the globe (even belonging to the same religion), because of different religions, and because of their different race. And there seems to be no solution for this big problem of hatred so far. However, the man has controlled the most dangerous diseases and has evolved nutritious food and wonder drugs through genetically engineered plants, animals and microorganisms to increase his life span. He has also created many automatic machines and robots to make his life easier. He has also advanced so much in other sciences especially in the fields of computer and space technology that he is trying to travel deep into the space, i.e., to the other planets of our solar system or to the other solar systems of our own galaxy, the Milky Way, and hoping to travel beyond our galaxy into other galaxies of the universe. Voyager I and Voyager II fired into space during 1977 have already crossed our solar system and now heading toward the unlimited space in the universe. Nobody knows where they are going to land (5). Recent landing of a rover on the surface of Mars has shattered many mysteries about this planet. On the other hand the man has failed to create peace and global fellowship on this tiny planet, the earth, either through science or religion. It might be because both, science and religion, are not being applied properly by the man to achieve peace. That might be the reason when Albert Einstein (2) had to say that:

"Science without religion is lame.

Religion without science is blind."

To me it appears that the science and the religion have to go hand in hand to create one universal order to maintain peace on the earth.

SIKHISM

Sikhism, founded by Guru Nanak during the 15th century, is the youngest, scientific, and logical religion of the world. Yet it originated at a time when the modern nations and ideas resulting from development in the fields of science, technology, economics, psychology etc. had not yet become part of the world consciousness. Even then the principles of Sikhism laid down in the "Gurbani" (the word of the Almighty realized by the Sikh Gurus) incorporated in the Aad Guru

Granth Sahib (AGGS), the holy scripture of the Sikhs, are found true in the light of modern science and are applicable during the Science Age (Space Age/Information Age) (1).

However, there are many unscrupulous Sikhs and some non-Sikh scholars knowingly or unknowingly are reducing Sikhism to a ritualistic and mythic religion. Due to the writings of such scholars the Sikhism, even being the most recent religion, has become the most misrepresented and misunderstood religion of the world. In fact the philosophy of Guru Nanak has such a universal acceptability that if adapted properly could bring peace on this tiny planet, the earth.

PHILOSOPHY OF GURU NANAK

I would like to present a part of philosophy of Sikhism formulated by Guru Nanak in his ten forms-Mahlas (1469-1708), the Founder of Sikhism, for leading a moral life and to maintain peace on the earth.

1. The Earth: Not going into the details of origin of the universe according to "Gurbani" (AGGS, Jap 16 & 21, P 3 & 4), I would come directly to the point where the man and the earth are concerned. While this earth was being formed as a planet of our solar system, the Almighty created necessary environment on the earth to sustain different types of lives (AGGS, M 1, P 1035). As we know at this time earth is the only planet of our solar system where life is found. However, the possibilities of similar or better type of life on other planets of other solar systems of our galaxy or of other galaxies cannot be ruled out (4). Because it is beyond our all available technology to reach on such planets and beyond our comprehension to visualize life on the other planets. In this respect we should be grateful to the Almighty for giving us a chance to be a part of the life on the earth, the tiny planet in one of the billions solar systems of our galaxy, the Milky Way.

The Almighty, after creating the earth and the necessary environment for sustaining life, declared the earth as the realm of justice, where the actions (good or evil) will be considered. (The word, "Dharmsaal", used in the "Gurbani" has been interpreted as the realm of justice here, because the word "dharam" at many places in the "Gurbani" means laws of the Almighty set to control the whole universe). In this realm of justice everybody will be adjudged and honored or punished according to their deeds (AGGS, Jap 34, P 7). The importance of air, water and earth; and of days and nights have been expressed as the Guru (teacher), father, and the mother Nature, and the nurse, respectively, for sustaining the life on this planet (AGGS, M 2, P 146).

2. Status of Man Among the Living Organisms: In "Gurbani" the status of man among the living organisms on this earth has been declared as of the highest order developed through long evolutionary processes (AGGS, M5, P 176). Thus, the man is the only organism who has the consciousness to realize the Almighty and can differentiate between good and evil (AGGS, M 5, P 374).

3. Oneness and Sameness: Guru Nanak preached the Oneness, Omnipresence, Omnipotence, and Omniscience of the Almighty and the sameness of all the peoples (AGGS, Manglachara, P 1; & M1, P 62).

4. Truthful living: Everybody understands that the truth is of the highest order in the morality but Guru Nanak emphasized that it is actually the truthful living that is highest of all (AGGS, M1, P62).

5. Egotism: According to the philosophy of Sikh Gurus the egotism is the biggest factor in human nature that leads him toward his destruction. To shed or to eliminate the nature of egotism in oneself is the greatest achievement of all for self improvement and to maintain peace with others (AGGS, M 3, P 115).

6. Casteism: If basically we all are same, being the creation of the only One, the Almighty, then why should we have any hatred among

ourselves. Guru Nanak realized that this hatred was mostly due to caste-system prevailing before and during his time. Most scholars say that Guru Nanak revolted against the caste-system, in fact, he revolted against any type of discrimination based on the creed, color, country of origin, social status, sex (woman status was considered lower than the man) etc.(AGGS, M 1, P 83). Although we may find slight morphological differences (3) in peoples of different regions of the world, which developed due to the different ecology of those regions, but we all share the same physiological processes to maintain the life and were created by the same one Father, the Almighty. Most probably we all might have one same mother originated somewhere in Africa according to the latest research on the origin of man.

7. Jealousy: Jealousy is another factor of hatred between two groups, between two communities, between two religions, between two races, between two nations, between two countries etc. Most of the time the jealousy is due to the economic factor that one group is more prosperous than the others because of their special traits and virtues. Instead of feeling jealous that creates hatred, that group should develop friendship with the other groups to raise them to their levels . The Fifth Nanak, Guru Arjun, explained that jealousy can be controlled by keeping the company of good peoples. Once we get rid of jealousy then nobody is an enemy or a stranger for us (AGGS, M 5, P 1299).

8. Tolerance: Once it becomes clear about the Oneness of the Almighty and sameness of the whole humanity; and we eliminate the egotism; follow the path of truthful living; and overcome the jealousy then developing fellowship of humanity would be easier if we have a spirit of tolerance. Tolerance of the ideas of other religions is the basic characteristic of Sikhism. During its evolution from the 15th to the early 18th century (1469-1708), Sikhism was in direct contact with two major religions, Hinduism and Islam, of the Indian subcontinent. Therefore, the tolerance of these two particular religions is the main topic of Guru Nanak's teachings. He declared that the highest class (Aai Panthi) is the humanity itself (AGGS, Jap28, P6). Guru Nanak also instructed that one should not fall into the rituals of meditations and visit holy places but to practice the Gurbani to become morally a perfect citizen (AGGS, Jap 21, P 4).

9. Multiculturalism: Guru Nanak developed a novel system of sharing with other communities that may be equated to the multiculturalism adopted in Canada. Most of the peoples take the multiculturalism in a very narrow term as taking part in folk dances, social functions, religious holidays etc. of other communities. Guru Nanak emphasized that one should not only share the material or cultural values of other communities, but should adopt their virtues (AGGS, M 1, P 765).

10. Nonviolence: The politeness and humility are the major factors that lead to the development of the principle of nonviolence. Thus, cultivation of politeness and humility is the first and foremost characteristic of Sikhism (AGGS, M 1, P 470, and P 473; AGGS, M 5, P 628).

On the above principles the philosophy of nonviolence was developed in Sikhism. This philosophy was not only developed by the Sikh Gurus merely for teaching to the Sikhs but to be practiced by them (the Gurus) and by the Sikhs. Therefore, the Fifth Nanak, Guru Arjun, preferred to be sacrificed to keep up the principle of nonviolence rather to take up arms when he was ordered to change the teachings of Sikh Gurus incorporated into the AGGS to favor the rulers of that time. Similarly the Ninth Nanak, Guru Teg Bahadur, sacrificed himself rather to take up arms to resolve the problem of human rights that the then rulers were violating. Since then, the Sikhs have maintained this tradition of nonviolence. There are many examples of observance of nonviolence for resolving

Car presented to the Mayor of Duncan, B.C. by Mayo Singh, Paldi, B.C. in 1948.
Canadian Sikhs Centennial Committee / October 1997

religious issues with the government in the history of the Sikhs. Some glaring examples of observance of nonviolence by the Sikhs are found during the struggle of independence of India. From a practical point of view the Sikh Gurus and the Sikhs were the first to adopt nonviolence to resolve the differences between the rulers and the ruled.

11. Fearing of None and Threatening to None: Sometimes the politeness, humility and practicing of nonviolence by a particular nation or a community are taken as their weakness to be exploited by the other deceitful nation or community. Thus, to safeguard the so-called weakness, the Ninth Nanak, Guru Teg Bahadur, established the following two principles: The first principle is that one should be strong enough not to be afraid of anyone and being strong, should not threaten others (AGGS, M 9, P 1427). The second principle is the establishment of power to keep up the above principle to maintain the politeness, humility and peace. The possession of power is also necessary to cut off the fetters of slavery if one falls into it (AGGS, M 9, P 1429).

12. Benign Sovereignty: If everybody abides by the above principles laid out by Guru Nanak it would definitely lead to the development of the benign sovereignty as explained by the Fifth Nanak, Guru Arjun, under which the whole humanity would live in peace on this planet, the earth (AGGS, M 5, P 74).

Finally, I would conclude with the remarks that sooner we all sit together to establish fellowship of humanity by resolving our differences and hatred to maintain peace on this earth quicker it would be to save the humanity from its extinction, the extinction for which we are approaching at a very fast speed.

References:

AGGS = Aad Guru Granth Sahib, M = Mahla, the House of Nanak, P = Page.

✤ ✤ ✤

GHADR PARTY

Patriotic Organisation in Foreign Lands

Reproduced & circulated by
KHALSA DIWAN SOCIETY
8000 ROSS STREET
VANCOUVER, B.C. V5X 4C5

THE Sikhs who had adventured abroad organized and led Indian freedom centres in countries like Canada and the United States of America. At a time when political ambition of Indian parties was moderate, these patriotic organization in foreign lands preached a revolutionary creed aiming at the overthrow of British rule in India. Sikhs were the leaders of this movement and even their *gurdwaras* and religious associations like the Khalsa Diwan Society served as instruments of a forceful campaign against the British Rule. Secret missives and tracts used to be sent into the country, especially to subvert the Indian armies and incite them to mutiny. Punjabi was the most popular vehicle of this inflammatory literature.

On April 21, 1913, the Hindi Association of the Pacific Coast, popularly called the Ghadr Party, was established in America with the object of bringing about an armed rebellion in India. Gyani Bhagwan Singh Preetam, who had been trained as a Sikh missionary at the Gurmat Vidayala of Gharjakh, and Lala Hardyal were the founders of the Ghadr Party of which Baba Sohan Singh Bhakna, a Sikh peasant from Amritsar district, became the first President. *Ghadr,* the weekly organ of the Party which was printed in San Francisco in Hindi, Urdu and several other Indian languages, carried its message of violence and sedition to wherever Indians were. Upon the outbreak of hostilities in Europe, it published in its issue of August 5, 1914, a declaration of war against the British. Many Indians, most of them Sikhs, settled in America, Canada, Singapore, Malaya and other foreign lands hurriedly wound up their affairs in their eagerneas for desperate action and staking their all on the venture departed for India to make mutiny in the country.

A network of secret association was laid out and sympathies of Indians soldiers enlisted. February 21, 1915, was fixed for a general rising, but the plan was divulged prematurely by a police spy who had cleverly gained admission to the Ghadr Party. A reign of terror was unleashed by the British India government. The conspirators were hunted out and given severe punishments. In what is known as the first Lahore Conspiracy Case, seven were sentenced to death and the rest transported for life or committed to varying terms of imprisonment. Among the seven who kissed the hangman's noose were six Sikhs, namely Sardar Kartar Singh of Sarabha (Ludhiana), Sardar Bakhshish Singh of Gilawali (Amritsar), Sardar Jagat Singh of Sursingh (Lahore), Sardar Surain Singh (1) of Gilwali (Amritsar), Sardar Surain Singh (II) of Gilwali (Amritsar) and Bhai Harnam Singh of Bhatti Gurraya (Gurdaspur). Several other similar trials were held in India, Burma and San Francisco.

DISTRICT OF PITT MEADOWS

September 12, 1997

Canadian Sikhs Committee for Centennial Celebrations
8000 Ross Street
Vancouver, B.C.
V5X 4C5

Attention: Daljit Singh Sandhu,
Co-Ordinator

Dear Sirs:

Re: Proclamation of "Coming To Canada" Days –
October 10 to 13 1997

Your communication of August 23, 1997, was presented to Council at its Regular Meeting of September 9, 1997.

I am pleased to inform you that Council proclaimed October 10 to 13, 1997, as "Coming to Canada" Days in Pitt Meadows.

Yours truly,

A.S. De Feo, Ph.D. Law
Director of Administrative Services

ASDF/jk

cc. D.R. (Dave) Duncan, Mayor & Council
Ken Wiesner, Chief Administrative Officer

File: 0630-01

12007 HARRIS RD
PITT MEADOWS, B.C.
CANADA V3Y 2B5
PH (604)465-5454 FAX (604)465-2404

ਸਿੱਖ ਦੀ ਅਰਦਾਸ

ਦੇਹ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ, ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਟਰੋਂ॥
ਨ ਡਰੋ ਅਰਿ ਸੋ ਜਬ ਜਾਇ ਲਰੋ, ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਆਪਨੀ ਜੀਤ ਕਰੋਂ॥
ਅਰੁ ਸਿਖਹੌ ਆਪਨੇ ਹੀ ਮਨ ਕੌ, ਇਹ ਲਾਲਚ ਹਉ ਗੁਨ ਤਉ ਉਚਰੋਂ॥
ਜਬ ਆਵ ਕੀ ਅਉਧ ਨਿਦਾਨ ਬਨੈ, ਅਤਿ ਹੀ ਰਨ ਮੈ ਤਬ ਜੂਝ ਮ੍ਰੋਂ॥

ਸਵੈਯਾ ਪਾ: ੧੦ (ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ)

Sikh Anthem

Grant me this boon O God, from Thy greatness,
May I never refrain from righteous acts;
May I fight without fear all foes in life's battle.
With confident courage clainming the victory.
May my highest ambitin be singing thy praises,
And My They Glory be grained in my mind.
When this mortal life reaches its limits,
May I die fighting with limitless courage.

O Canada

O Canada!
Our home and native land!
True patriot of love
in all thy sons command.
With glowing hearts
we see the rise
The True North
strong and free!
From far and wide.

O Canada
We stand on guard
for thee.
God keep our land
glorious and free!
O Canada,
we stand on guard for thee.
O Canada,
we stand on guard for thee.

Art & design by: Manjit S. Johal • Printed by: Bhajan S. Dhannu
New Century Press Inc. Tel: (604) 585-2004 Fax: (604) 585-6244
10281-133A Street, Surrey, British Columbia, Canada V3T 4A1

ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ

Wishing Peace and Prosperity,
Universal Brotherhood and Well Being of the Human Race as a Whole.

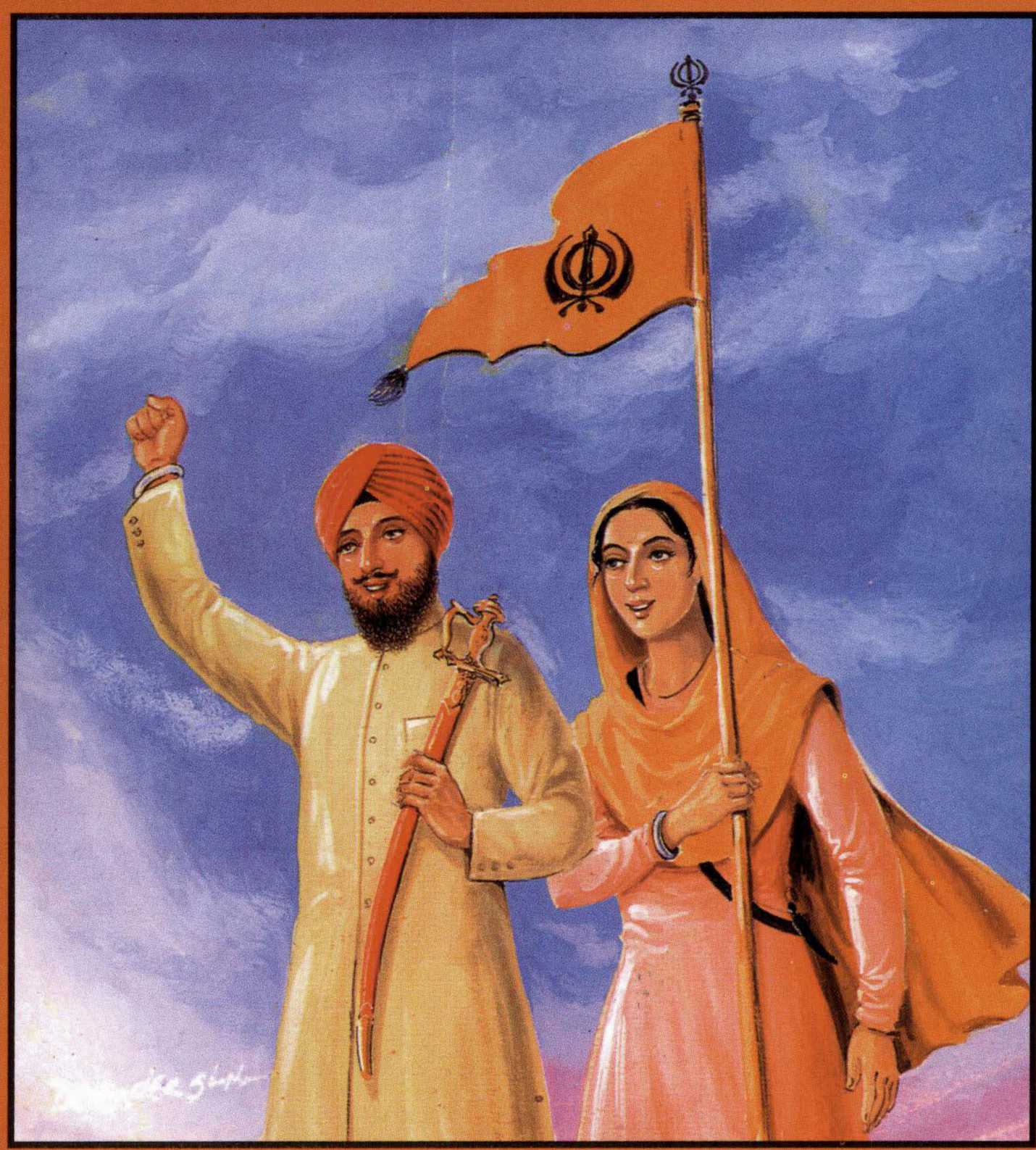

8000 Ross Street, Vancouver B.C. V5X 4C5
Telephone: (604) 322-5610 Fax: (604) 322-0504

DESIGN/FILMS BY COPYTEK GRAPHICS LTD. (604) 596-8181